

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNE SATIN ALINAN
LETME VE İKTİSAT ALANLARINDAKİ ELEKTRONİK
BİLGİ KAYNAKLARININ MALİYET-FAYDA ANALİZİ**

Menduh DİNÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
LETME ANABİLİM DALI
LETME PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. İsmail Evren EKER**

STANBUL, Nisan 2014

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNE SATIN ALINAN
LETME VE KİTAP SATILAN ALANLARINDAKİ ELEKTRONİK
BİLGİ KAYNAKLARININ MALİYET-FAYDA ANALİZİ**

**Menduh DİNÇ
(122001022)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
LETME ANABİLİM DALI
LETME PROGRAMI**

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. İsmail Evren EKER

STANBUL, Nisan 2014

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNE SATIN ALINAN
LETME VE İKTİSAT ALANLARINDAKİ ELEKTRONİK
BİLGİ KAYNAKLARININ FAYDA-MAL YETKİ ANALİZİ**

**Menduh DİNÇ
(122001022)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
LETME ANABİLİM DALI
LETME PROGRAMI**

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih : 20.05.2014

Tezin Savunulduğu Tarih : 21.04.2014

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. İsmail Evren EKER -----

Diğer Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Bilgin AYDIN -----

: Yrd. Doç. Dr. M. Lütfü ASLAN -----

STANBUL, Mayıs 2014

ÖNSÖZ

Bilgi ça , diye nitelendirdi imiz 21. yüzyılın başlarından bu yana bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm yaygın dünyası üzerinde etkili olmuştur. Bu dönemde özellikle akademik basılı yayınlar elektronik olarak üretilmeye başlamıştır. Yayın formatındaki değişim, ister istemez üniversite kütüphanelerini etkileyerek elektronik bilgi kaynakları, kütüphanelerin vazgeçilmez parçası haline getirdi.

Elektronik bilgi kaynakları, basılı kaynaklara göre kullanıcılara, yakından ilgilendiren birçok avantajıyla üniversite kütüphane bütçelerinin en çok harcandığı kalemi olmuştur. Bunun için çalışmanın amacı, üniversite kütüphanelerine elektronik bilgi kaynakları alınırken kütüphane bütçesinin verimli kullanılması olarak tespit edilmiştir. Amaç bu olunca, çalışmada boyunca hangi nitelikteki elektronik bilgi kaynağının hangi sınıflama yöntemiyle sağlanması durumunda verimli bir satın alınması gerçekleştirilmediği sorusu hep hatırdada tutuldu. Özenle üzerinde durulan diğer bir konu da hangi nitelikteki üniversite kütüphanesi, hangi veri tabanına, kullanılmaya ne kadar ödeme yapmalıdır, yapılan ödeme karşılığında bulunmuş mu?

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Giriş ve Amaç, ikinci bölüm Üniversite Kütüphaneleri, üçüncü bölüm Elektronik Bilgi Kaynakları, dördüncü bölüm Ölçütme ve İstatistik Alanlarındaki Elektronik Bilgi Kaynakları, ve Maliyet-Fayda Analizleri olarak ele alınmıştır.

Çalışma sırasında karşılaşılan en büyük zorluk, noktaları diyebileceğimiz kaynak sayısının çok az olmasıdır. Dolayısıyla kaynak tarama çok uzun bir zaman dilimine yayılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında birçok değerli bilim adamının, çalışmada arkadaşlarımla ve sevgili öğrencilerimizin emeği geçmiştir. Başta Tez Danışmanı Adı Evren Eker olmak üzere, M. Lütfü Arslan ve Bilgin Aydın hocalarıma çok teşekkür eder minnetlerimi sunarım. Yüksek lisans dersleri için izinlerini esirgemeyen Daire Başkanımız Hüsnü Demirbaş, tezin son okumasını yapan İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü hocalarımdan saygınlıkla Yrd. Doç. Dr. Arif Dağlı ve çalışmada arkadaşım Ozan Yıldırım, tezin çetireli çalışmalarında yardımcılarımla, esirgemeyen diğer çalışmada arkadaşlarımla Yasin Odabaşoğlu, İknur Aydınöz ve Zehra Kartal da teşekkürü borç bilirim. İstanbul Medeniyet Üniversitemizin sevgili öğrencileri, başta Firdevs olmak üzere, Ümmügülüm, Zeynep, Gamze, Bahattin ve Mücahit'e ayrıca teşekkür ederim. Tezde çalışmaları analizini kullanmama yardımcılarımla olan ve her aradığımda desteğini gördüğüm EBSCOhost Firmasından

Mehmet Can Soyulmaz ve anket sorularım, cevaplayan VTS (Veri Taban, Sorumlusu) ve firma yetkililerine de ayrıca teşekkür ederim. Son teşekkür geçmeden önce, güzel bir çağ, ortamın, sağlayan SAM Kütüphanesi yöneticilerine Birol Ülker nezdinde çok teşekkür ederim. Ayrıca ilk kez yanına gittiimde konuyla ilgili bütün kaynakların listesini elimetututuran SAM çağın, Nuri ve yeni bitirmi oldu u yüksek lisans tezinden yararlanmam, sağlayan SAM çağın, anlarından Hasan Diriarın da çok teşekkür ederim. Son teşekkür gelince, beş aydır benimle yaayan ve tez yazma amasında ilgimi esirgediim ve bunu anlay, la karılayan sevgili kardeşim Ahmet çok teşekkür ederim.

Menduh D NÇ

Nisan, 2014

SAM Kütüphanesi, Balıbağ,

ÖZET

Bütçesi geli mi ülke standartlar, alt,nda olan ülkemizdeki üniversite kütüphanelerinin bütçelerini verimli kullanmay, amaçlayan bu çal, mada, üniversite kütüphanesinin tan,m,, amac,, geli imi ve bütçesi ayr,nt,l, bir ekilde incelendikten sonra kütüphaneye al,nacak elektronik bilgi kaynaklar,n,n seçiminde dikkat edilecek hususlar, fiyatland,rma yöntemleri, sa lama yöntemleri ve çak, ma oranlar, belirlenmi tir. Elektronik bilgi kaynaklar, türlerinin (e-kitap, e-dergi, e-tez, e-dan, ma kaynaklar,, e-veri tabanlar,) tan,m,lar,, geli imleri avantaj ve dezavantajlar, üzerinde durulmu , ülkemiz üniversite kütüphaneleri taraf,ndan kullan,c,lar,n,n hizmetine sunulan i letme ve iktisat alanlar,ndaki 10 veri taban,n,n maliyet-fayda analizi yap,lm, t,r. Bu analiz sunucunda her bir üniversitenin kullan,m ba ,na ödedikleri ücretler, ödenen para miktar,n,n kullan,m say,s,na bölünmesiyle tespit edilmi tir. Ayr,ca dünyada kullan,lmakta olan 7676 adet elektronik veri taban, paketi içinden tespit edilen, 63 firma taraf,ndan sa lanan 233 adet i letme ve iktisat alan,yla ilgili veri taban, paketi bir biriyle çak, t,r,larak veri tabanlar,n,n çak, ma oranlar, üzerinde de durularak ayn, kaynak için birden fazla ödeme yap,lmamas,n,n yol ve yöntemleri üzerinde durulmu tur.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Kütüphaneleri, Elektronik Bilgi Kaynaklar,, Çak, ma Analizi, Maliyet-Fayda Analizi

ABSTRACT

When compared to well-developed countries, our country's budgets reserved for university libraries are beneath the standards set by these countries. After a detailed study we have decided to strive for a productive budgetspending for libraries in which we concentrated on the process of pricing, acquisition methods and researching concruity levels.

The main focus was on the advantages and disadvantages of the development of electronic resources of this study e-books, e-scripts, e-journals, e-reference sources and other related databases.

This process has enabled us to carry out a cost-benefit analysis of 10 databases of univerity libraries in the area of business and economics. We concluded our findings on this matter after observing university cost spending per usage dividing it by the amount of money spent on the number of utilization to these available resources.

There are 7676 databases available on globall scale from which 63 enterprises provide 233 units of databases in the field of business and economics. These databases were compared for concruity in order to prevent overpayment and overlap the same resources available from different databases.

Key words: University libraries, Electronic sources, Overlap analysis, Cost-benefit analysis.

KISALTMALAR LİSTESİ

3G	: 3rd Generation
AAAS	: American Association for the Advancement of Science
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABI	: American Bankruptcy Institute
ACS	: American Chemical Society
ALA	: American Library Association
ANKOS	: Anadolu Üniversitesi Kütüphaneleri Konsorsiyumu
ARL	: Association of Research Libraries
ASAP	: As Soon As Publishable
BITNET	: Because It's Time Network
bknz	: Bak,n,z
BSOL	: British Standard Online
CD-ROM	: Compact Disc Ready Only Memory
COUNTER	: Counting Online Usage of Networked Electronic Resources
CSU	: California State University
DDP	: Delivered Duty Paid
DOS	: Disk Operating System
e-	: Elektronik
EBX	: Electronic Book Exchange Working Group
ECO	: Electronic Collection Online
EIU	: Economist Intelligence Unit
EKUAL	: Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisans,
EMeJ	: Emerald Management eJournals
FTE	: Full Time Equivalent
GB	: Gigabyte
GM D	: Global Market Information Database
HEPTh	: High Energy Physics Theory

HTML	: Hyper Text Markup Language
INTERNET	: Interconnected Networks
F	: İletme ktisat Finans
SAM	: slam Ara t,rmalar, Merkezi
JSTOR	: Journal Storage
KDV	: Katma De er Vergisi
MB	: Megabayt
MP3	: MPEG 1 Audio Layer III
MPEG	: Moving Picture Experts Group
NISO	: National Information Standards Organization
NIST	: National Institute of Standards and Technology
OCLC	: Online Computer Library Center
OCR	: Optical Character Recognition
ODLIS	: Dictionary for Library and Information Science
ODTÜ	: Orta Do u Teknik Üniversitesi
OEBF	: Open eBook Forum
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
PC	: Personal Computer
PDF	: Portable Document Format
RSS	: Rich Site Summary
s.	: sayfa
ss.	: sayfa say,s,
SAGE	: Scalable Adaptive Graphics Environment
SSCI	: Social Sciences Citation Index
SSRN	: Social Sciences Research Network
TB AE	: ran Temel Bilimler leri Ara t,rmalar Enstitüsü
TUB TAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Ara t,rma Kurumu
U.K.	: United Kingdom
U.S.A.	: The United States of America
ULAKB M	: Ulusal Akademik A ve Bilgi Merkezi
USB	: Universal Serial Bus
USD	: United States Dollar
VTB	: Veri Taban, Sorumlusu

Wi-Fi : Wireless Fidelity
yay. haz. : yay,na haz,rlayan
YÖK : Yüksek Ö retim Kurumu

TABLO ve GRAFİKLER

Tablo 1: Yıllara Göre Türkiye'deki Kütüphane Bütçelerinin Üniversite Bütçesine Oran, ...	14
Tablo 2: 2013 Üniversite Bütçesine Göre Bütçesi En Fazla Olan 10 Üniversite Kütüphanemizi	15
Tablo 3: 2013 Üniversite Bütçesine Göre Bütçesi En Az Olan 10 Üniversite Kütüphanemizi	16
Tablo 4: 2013 Yılı İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin Çak, ma Uygulad, , X Firmas, Veri Taban, Paketlerinin Fiyatları	52
Tablo 5: X Firmas, Paketlerinin İstanbul Medeniyet Üniversitesi Veri Tabanları, Çak, ma Oranları	53
Tablo 6: X Firmas, Güncel Paketlerinin Fiyatları	54
Tablo 7: 2013 Yılı, ANKOS ve EKUL Tarafından Lisanslandırılan İletme ve İktisat Alanlarındaki Elektronik Bilgi Kaynakları, Çak, ma Oranları	55
Tablo 8: İstanbul Medeniyet Üniversitesinin Veri Tabanları, Çak, ma Veri Taban, Paketlerinin Sayıları	56
Tablo 9: Sıkılaşma Yöntemlerinin Avantaj ve Dezavantajları	59
Tablo 10: 2012 Yılı, Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	68
Tablo 11: 2012 Yılı, Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	69
Tablo 12: Emerald Veri Tabanları, 2014 Fiyat Tablosu	70
Tablo 13: 2012 Emerald Management e-Journals (EMeJ) Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	72
Tablo 14: 2012 İletme İktisat ve Finans Veri Tabanları, 2014 Fiyat Tablosu	73
Tablo 15: 2012 İletme İktisat Finans Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	74
Tablo 16: 2014 A Veri Tabanları, Fiyat Tablosu	76
Tablo 17: 2012 A Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	77
Tablo 18: 2012 Passport Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	78
Tablo 19: 2014 Yılı, Proquest ö ABI Inform Global Veri Tabanları, FTE Sayılarına Göre Fiyat Tablosu	79
Tablo 20: 2012 Proquest ö ABI Inform Global Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	80
Tablo 21: 2012 Gale Expanded Academic ASAP Veri Tabanları Genel Değerlendirmesi	81
Tablo 22: 2014 EBSCOhost Business Source Complete Veri Tabanları, 2014 Fiyat Tablosu	83
Grafik 1: 2008-2013 Yılları, Türkiye'deki Üniversite Kütüphanelerine Üniversite Bütçesinden Ayrılan Bütçe Oranları	14
Grafik 2: Marmara Üniversitesi 2009-2013 Yılları, Basılı, Süreli Yayından ve Elektronik Süreli Yayına Geçiş Grafiği	18
Grafik 3: Marmara Üniversitesi 2009-2013 Yılları, Basılı, Süreli Yayından ve Elektronik Süreli Yayına Geçiş Grafiği	18
Grafik 4: Marmara Üniversitesi 2009-2013 Yılları, Abone Veritabanı Sayıları	38

Ç NDEK LER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR L STES	V
TABLO ve GRAF KLER	VIII
Ç NDEK LER.....	IX
BÖLÜM 1: G R ve AMAÇ	1
1.1.G R	1
BÖLÜM 2: ÜN VERS TE KÜTÜPHANELER	5
2.1.TANIM.....	5
2.2.AMAÇ.....	6
2.3.TAR HÇE.....	8
2.4.BÜTÇE.....	12
Grafik 1: 2008-2013 Y,llar, Türkiye'deki Üniversite Kütüphanelerine Üniversite Bütçesinden Ayr,lan Bütçe Oran, ...	14
2.4.1.Kütüphane Bütçesinin Yay,n Format,na Göre Ayarlanmas,.....	17
2.4.2.Kütüphane Bütçesinden Elektronik Bilgi Kaynaklar,na Ayr,lan Bütçe	19
BÖLÜM 3: ELEKTRON K B LG KAYNAKLARI.....	20
3.1.ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ TANIMI	20
3.2.ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ GEL M	21
3.3.ELEKTORN K B LG KAYNAKLARININ ÜN VERS TE KÜTÜPHANELER Ç N ÖNEM	21
3.4.ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ ÇE TLER	25

3.4.1.E-Kitap.....	26
3.4.1.1.Tanım.....	26
3.4.1.2.Gelişim.....	27
3.4.1.3.E-Kitap Yazılımlar,.....	28
3.4.1.4.E-Kitap Donanımlar,.....	28
3.4.1.5.E-Kitap Protokol ve Standartlar, ...	30
3.4.1.6.E-Kitap Avantajlar,.....	30
3.4.1.7.E-Kitap Dezavantajlar,.....	31
3.4.2.E-Dergi	31
3.4.2.1.E-Dergi Avantajlar,.....	33
3.4.2.2.E-Dergi Dezavantajlar, ...	34
3.4.3.E-Danışma (Referans) Kaynaklar,.....	35
3.4.4.E-Tez	37
3.4.5.E-Veri Tabanı,.....	37
3.5.ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARININ SAĞLANMASI.....	39
3.5.1.Seçim	40
3.5.1.1.Elektronik Bilgi Kaynaklarının Seçim Kriterleri.....	46
3.5.1.1.1.Kapsam.....	46
3.5.1.1.2. Çerçeve	47
3.5.1.1.3. İyileştirme.....	48
3.5.1.1.4.Maliyet.....	49
3.5.1.1.5.Lisanslar	49
3.5.1.1.6.Teknik Özellikler	50
3.5.2. Çekim	51
3.5.2.1.Çekim Nedir?	51
3.5.2.2.Çekim,manın Önemi	51
3.5.2.3.Çekim Analizi Nasıl Yapılır?.....	54
3.5.2.4. İletim ve İktisat Alanındaki Veri Tabanı, Paketlerinin Çekim Analizi.....	54
3.5.3.Sağlama.....	56
3.5.3.1.Sağlama Yöntemleri.....	56
3.5.3.1.1.Doğrudan Kurumsal Aboneliklerle Sağlama	56
3.5.3.1.2.Aracı (Derleyici) Kurumlar Aracılığıyla Sağlama	57
3.5.3.1.3.Konsorsiyumlar Aracılığıyla Sağlama	57
3.5.3.2.Elektronik Bilgi Kaynaklarının Sağlama Yöntemlerinin Karşılaştırılması,.....	58

3.5.4.Fiyatlandırma	59
3.5.4.1.FTE Sayısına Göre Fiyatlandırma	60
3.5.4.2.FTE + Kullanım Sayısına Göre Fiyatlandırma.....	60
3.5.4.3. Abone Sayısına Göre Fiyatlandırma, ...	61
3.5.4.4.Kurum Türüne Göre Fiyatlandırma	61
BÖLÜM 4: LETME VE KT SAT ALANLARINDAKİ ELEKTRONİK B LG KAYNAKLARI VE	
MALİYET - FAYDA ANALİZLERİ	62
4.1.MALİYET	62
4.1.1.Abonelik Maliyetleri.....	63
4.1.2.Abonelik D, , Maliyetler	63
4.1.3.Maliyet Analizi.....	63
4.2.FAYDA	65
4.2.1.Ölçülebilen Fayda (Kullanım).....	65
4.2.2.Ölçülemeyen Fayda	66
4.3. LETME VE KT SAT ALANLARINDAKİ ELEKTRONİK B LG KAYNAKLARININ	
ÖZELLİKLERİ VE MALİYET-FAYDA ANALİZLERİ	66
4.3.1.Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports:	67
4.3.2.Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire	69
4.3.3.Emerald Management e-Journals (EMeJ).....	69
4.3.4. İktisat, İletme ve Finans Dergisi	73
4.3.5.A Veri Tabanı.....	75
4.3.6.Passport.....	78
4.3.7.Proquest - ABI Inform Global.....	79
4.3.8.SAGE Premier Journals	81
4.3.9.Gale Expanded Academic ASAP	81
4.3.10.JSTOR.....	82
4.3.11.EBSCOhost Business Source Complete	83
SONUÇ	85
KAYNAKÇA	87
İNTERNET KAYNAKLARI.....	92
EKLER.....	93

EK 1: 2013 YILI TÜRK YEĐDEK ÜN VERS TE KÜTÜPHANE BÜTÇELER N N ÜN VERS TE BÜTÇELER NE ORANI.....	93
EK 2: LETME VE KT SAT ALANLARINDA ELEKTRON K B LG KAYNA I SA LAYAN F RMALAR VE LETME VE KT SAT ALANLARINDAK ELEKTRON K B LG KAYNA I PAKETLER	96
EK 3: 2013 YILINDA STANBUL MEDEN YET ÜN VERS TES N N X F RMASINDAN ALDI I E S Z DERG LER N F YAT L STES	101
EK 4: LETME VE KT SAT ALANLARINDAK ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ ÖZELL KLER N ARA TIRMAK Ç N VTSØLERE (VER TABANI SORUMLUSU) GÖNDER LEN ANKET SORULARI	103
Ek 5: SAGE VER TABANININ 2012 YILI GENEL DE ERLEND RMES	105
EK 6: JSTOR VER TABANININ 2012 YILI GENEL DE ERLEND RMES	107
ÖZGEÇM	110

BÖLÜM 1: GİRİŞ ve AMAÇ

1.1.GİRİŞ

1990'lı yıllardan itibaren bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişme üniversite kütüphanelerinde de etkisini göstermiştir. Elektronik bilgi kaynaklarıyla bu dönemde tanınan üniversite kütüphaneleri, derinliklerini bu gelişmeler çerçevesinde oluşturmaya zorunda kalmışlardır. Elektronik bilgi kaynaklarında görülen hızlı artış, basılı yayınların yanında elektronik yayınların da kütüphane derinliğinin vazgeçilmez parçası olmasını sağlamış ve üniversite kütüphanelerini bu kaynakları kullanırken uymak zorunda oldukları seçim politikası geliştirmeye yöneltmiştir. Böylelikle seçilecek kaynakların nitelikleri, hangi yöntemle sağlanacağı ve fiyatlandırılmasına göre yapılacak konular, kütüphanecilerin üzerinde durdukları en önemli sorunlar olmuştur.

Kütüphane bütçelerinin üretilen bilgi kaynakları karşısında yetersiz kalması, kütüphaneleri seçim yapma durumunda bırakmıştır. Ülkemizdeki üniversite kütüphanelerinin bütçelerinin gelişimi ülke standartları altında olması, kütüphane bütçelerinin verimli kullanılması, seçilecek kaynak bakımından önemli konulardır.

Satın alma sürecinde elektronik bilgi kaynaklarının koleksiyonumuzla çakışma, çakışma oranının veya çakışma oranının ne kadar olduğunu bilmesi, kütüphane bütçesinin verimli kullanılması, etkileyen bir diler etmendir. Bunun için elektronik bilgi kaynakları satın almadan önce mutlaka koleksiyonumuzla çakışarak çakışma oranı yükselen elektronik bilgi kaynakları satın almaktan, ya tamamen vazgeçmeliyiz ya da sadece çakışmayan yayınları satın almalıyız. Böylece aynı kaynak için birkaç kez ödeme yapmanın önüne geçilerek kütüphane kaynaklarının verimli kullanılması sağlanır.

Seçilecek elektronik bilgi kaynaklarının niteliklerinin nasıl olması gerektiği, hangi satın alma yöntemiyle alınması gerektiği, fiyatlandırılmasının nasıl yapıldığını bilmesi de alınacak elektronik bilgi kaynaklarının hem maliyeti bakımından hem de kullanım bakımından son derece önemlidir. Elektronik bilgi kaynaklarının içeriğinin kullanıcılara uygunluğu, kapsamının genişliği, kullanımının kolaylığı, teknik destek ve yardım ünitelerinin varlığı, maliyetinin ucuzluğu ve lisanslı olması, hem kütüphane hem de kullanıcı için önemli konulardır.

Ülkemizde elektronik bilgi kaynakları seçimi üzerinde birçok çalışmada maliyet fayda analizi bakımından ele alınan birkaç çalışma vardır. Hacer Batıoğlu'nun 2006 yılında yazdığı, "Elektronik Bilgi Kaynaklarında Maliyet-Yarar Analizi: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi Üzerine Bir Değerlendirme" adlı, Yüksek Lisans Tezi örneğini bakımından çalışmamızdan ayrılmaktadır. Bu tezde örnekte sadece bir üniversite değil 10 veri tabanına abone olan bütün üniversitelerin maliyet ve kullanım sayıları, karlılıkları olarak kullanım başına maliyet hesaplanmıştır. Bir diğer çalışma da Mehdi Afzali'nin 2003 yılında yazdığı, "Elektronik Bilgi Kaynakları Üniversite Kütüphaneleri Üzerine Etkileri: İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi Araştırmaları Enstitüsü Örneği" adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada da sadece belli sayıda elektronik derginin kütüphane bütçesi üzerine olan etkisi ele alınmıştır. Çalışmamızda temelde bunlardan ayrılan iki nokta vardır.

- 1- Veri tabanlarının işletme ve iktisat alanındaki veri tabanlarıyla sınırlanmış olması,
- 2- 10 veri tabanına abone olan bütün üniversitelerin maliyet ve kullanım sayılarına göre kullanım başına maliyetlerinin hesaplanması,

Ayrıca bu çalışmada kütüphaneler için çok önemli olan çalışma analizine de yer verilmiştir. Daha önceki çalışmalarda üstün körü bir şekilde geçiştirilen çalışma bu çalışmada geniş bir şekilde ele alınarak, yeni alınacak elektronik bilgi kaynakları içeriğini kendi kaynaklarıyla karşılaştırılarak, yaygın birkaç kez alınan önüne geçilebilecek yapıları analizle ortaya konmuştur. Bu da kütüphanelerin bütçelerini verimli bir şekilde kullanmalarına neden olacaktır.

Bu çalışmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Üniversite kütüphanesi, kütüphane bütçesi, elektronik bilgi kaynakları, e-kitap, e-dergi, veri tabanları, e-tez, e-danışmanlık kaynakları, maliyet, maliyet analizi, fayda gibi kavramları tanımlayarak, yapıları bu nedir sorusuna cevap aranmıştır.

Kullanılan diğer yöntem de anket yöntemidir. Çalışmada fayda-maliyet analizi yapılmış veri tabanları, VTS'lerine (Veri Taban Sorumlusu) ve firma yetkililerine gönderilen anket sorularıyla veri tabanları kapsamı, içeriği, seviyesi, fiyatlandırma yöntemleri, maliyetleri ve teknik destekleri hakkında bilgi edinilmiştir.

Çalışmada bilgisayar analizleri de ön plana çıkmıştır. Veri tabanları maliyet-fayda analizleri için ANKOS'un (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu) web sayfasında bulunan verilerinden yararlanılmıştır. Veri tabanları çalışma analizleri oranları ise EBSCO Information Services'in <http://admin.atoz.ebsco.com/oa/Default.aspx?cid=15211> adresinden istifade edilerek yapılmıştır.

Çalışman kaynakların temininde elektronik veri tabanlarından, kütüphane kataloglarından ve YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) Tez Merkezi'nden faydalanılmıştır. Bu çerçevede öncelikle Türk Kütüphaneciliği ve Bilgi Dünyası dergilerinin bütün sayıları, titizlikle taranarak birçok makaleye ulaşılmıştır. Ayrıca İstanbul Üniversitesi Kütüphane Kataloğu, Milli Kütüphane Kataloğu, Türkiye Makaleler Bibliyografyası, Boaziçi Üniversitesi Kütüphane Kataloğu ve SAM (Ulusal Araştırmalar Merkezi) Kütüphane Kataloğu taranmıştır.

Çalışma dört bölüme ayrılmıştır:

Birinci bölümde, giriş ve amaçları belirtilmiştir.

İkinci bölümde, üniversite kütüphanelerinin tanıtılması, amaçları, tarihçesi, bütçesi ve bütçesinin kaynak formatlarına göre harcanması, üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, elektronik bilgi kaynaklarının tanıtılması, gelişimi, türleri (e-kitap, e-dergi, e-tez, e-danışmanlık kaynakları, e-veri tabanları), avantaj ve dezavantajları, seçimi, sağlanması, fiyatlandırılması, ve işletme ve iktisat alanlarındaki elektronik bilgi kaynaklarındaki oranlar, üzerinde durulmuştur. Çalışmanın kütüphane için önemi iki örnekle açıklanmıştır.

Dördüncü bölümde, işletme iktisat alanlarındaki 10 veri tabanının devlet üniversitelerindeki maliyet-fayda analizleri üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede maliyet, maliyet analizi, abonelik maliyeti, abonelik durumu, maliyetler, fayda, kullanılabilir ve ölçülemeyen fayda kavramları, aktarıldıktan sonra veri tabanlarının her birinin ayrı ayrı tanıtılması, yapılmıştır. Ayrıca veri tabanları için ödenen para miktarı, kullanım sayısı bölünerek kullanım başına, gerçekte en maliyetleri hesaplanmıştır. Her bir veri tabanında değerlendirilmesi ayrı ayrı yapılmıştır.

1.2.AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, bütçesi dünya standartlarındaki üniversite kütüphanelerimizin elektronik bilgi kaynakları, alınırken aynı kaynak için birkaç defa ödeme yapmamasını önlemek ve üniversite kütüphanelerimizin bütçelerini verimli kullanmalarını ve yöntemlerini tespit etmektir. Bunun için çalışmanın hipotezi, "Üniversite kütüphanelerine alınması işletme ve iktisat alanlarındaki elektronik bilgi kaynaklarındaki oranlar yüksektir. Bütçesi dünya standartlarındaki üniversite kütüphanelerimize işletme ve iktisat alanlarında alınacak elektronik bilgi kaynakları için iyi bir seçim politikasıyla, doğru bir seçim yöntemiyle, çalışmanın maliyet-fayda analizi sonuçlarına dayanarak sağlanması,

üniversite kütüphane bütçelerinin verimli bir biçimde kullanılmasına neden olacaktır, rö-
eklinde tespit edilmiştir.

BÖLÜM 2: ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ

Bu bölümde üniversite kütüphanesinin tanımı, amacı, tarihçesi ve bütçesi ele alınmıştır. Dünyada kurulan ilk üniversiteler ve bu üniversitelerin kütüphaneleri ile ülkemizdeki üniversite kütüphanelerinin gelişimi ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Konunun maliyet açısından analizi olarak belirlenmesi nedeniyle üniversite kütüphane bütçeleri de bu bölümde ele alınmıştır. Üniversite kütüphane bütçesinin yaygın formatına göre değerlendirilmiştir. Bu konunun ortaya konulduktan sonra Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin bütçeleri, dünya standartlarıyla karşılaştırılmıştır.

2.1.TANIM

Üniversite kütüphaneleri ile ilgili yapılan bazı tanımlar şunlardır: "Üniversite kütüphaneleri, üniversitenin amaç ve işlevlerine paralel olarak üniversitede yapılan öğretim, araştırma, akademik çalışmalar, öğrencilerin destekleyen, sürekli yeni bilgi kaynakları ile gelişen ve bilimin son verilerini kullanıma sunan kurumlardır" (Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio lu, 2011, s. 2426). "Özellikle üniversite personel ve öğrencilerine hitap eden kütüphane" (Stevenson, 2006, s. 216) "Bir üniversite tarafından finanse edilen, üniversite öğrencileri ile akademik ve idari personelinin bilgi ve araştırma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan kütüphane veya kitaplık sistemi" (Reitz, 2004-2014). "Üniversite içinde ve yakın çevresinde bilimsel araştırma ve geliştirme çalışmaları, desteklemek, her gün gelişen yeni yayınlarla zenginleşen dünya biliminin son verilerini tam olarak izlemek ve yararlanmaya sunmakla görevli kütüphanelerdir" (Baysal, 1982, s. 12). "Üniversite kütüphaneleri, içinde buldukları üniversitenin öğretim üyelerinin, öğrencilerin, bilim adamlarının ve araştırmacıların bilgi gereksinimlerini karşılamakla yükümlü kurumlardır" (Atılgan, 2008, s. 451). "Üniversite içinde öğretim ile bilimsel araştırma ve geliştirme çalışmaları, desteklemek üzere her türlü bilgi kaynağına, amaç ve hedefleri doğrultusunda olanaklar ölçüsünde toplayan, bu kaynakları kullanımlarına ulaştırmak için çeşitli kütüphanecilik teknikleriyle örgütleyen ve en verimli yararlanma ortamını sağlayan kurum" (Ergen, 2003, s. 188-189). PD ISO/TR 11219:2012 standardında akademik kütüphaneler,

öbilgiyi koruyarak, öğrenme ve araştırma ihtiyaçların, karışlayan kütüphane olarak tanımlanır (USK/TR 11219 Teknik Komite USK/TC46, 2012: s, 1).

Yukarıdaki tanımlara dayanarak üniversite kütüphaneleri, bir üniversite tarafından finanse edilen, üniversitenin amaç ve hedefleri doğrultusunda eğitim ve öğretim destekleyen, öğrenci, akademik ve idari personelinin araştırmalarında kullanacakları, her türlü bilgi kaynağını sağlayan, düzenleyen ve uygun ortamlarda kullanıcılara hizmetine sunan kurumdur diyebiliriz.

2.2.AMAÇ

Üniversite kütüphanelerinin amaçlarını belirleyebilmek için üniversitelerin genel amaçlarını bilmemiz gerekir. Çünkü her üniversite kütüphanesi, mensubu olduğu üniversitenin amaçlarına ulaşmak için gerekli olan bilgi kaynaklarını toplamak ve kullanıma sunmakla sorumludur. Bu da üniversitelerin temel amaçlarına ulaşmak için güçlü kütüphanelere sahip olmaları gerektiğini ortaya koyar. Üniversitelerin dört temel amaç çerçevesinde, üniversite kütüphanelerinin amaçları, önemi ve sorumlulukları daha iyi anlaşılacaktır.

- Teknik ve bilimsel bilgi düzeyini geliştirmek,
- Toplumun gereksinim duyduğu alanlarda yüksek düzeyde nitelikli eleman yetiştirmek,
- Öğrencilerin entelektüel gücünü ve kültürünü arttırarak onların özgür düşünceli, araştırmacı, ve yaratıcı niteliklere sahip bireyler olarak yetiştirmelerini sağlamak,
- Hizmetinde bulunduğu toplumun ortak kültür standardını yükseltmek (Alkan, 1997, s. 234).

Üniversitelerin temel amaçları doğrultusunda üniversite kütüphanelerinin amaçları belirlenebilir. Üniversite kütüphanelerinin fonksiyon, amaç ve önemine dair PD ISO/TR 11219:2012 standardında akademik kütüphanelerin en önemli fonksiyonu, öğrenme ve araştırmalar için gereken bilgi ihtiyaçlarını karşılamak olarak belirtilmiştir (USK/TR 11219 Teknik Komite USK/TC46, 2012, s. 16).

Üniversite kütüphanesinin amacı, araştırma ve öğretim programlarını desteklemek, öğretim elemanları, öğrenciler ve çalışanlar ile kütüphanelerden yararlanmak isteyen araştırmacıların her türlü ortamdaki bilgi ve belge ihtiyaçlarını karşılamak, ulusal ve

uluslararası, ölçekte bilgi birikimi, kullan, m, ve transferine destek olmaktadır (Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio lu, 2011, s. 2427). Yusuf Kayan üniversite kütüphanelerinin amaçlar, n,, öara t, rma kayna , olarak hizmet vermek ve e itim-ö retim programlar, n, desteklemekö (Kayan, 1992, s. 195) olarak belirlemi tir. Hans, n Tunçkanat, kütüphanenin amaç, n, ökütüphanenin biçimsel yap, s, ne olursa olsun, kullan, c, n, n bilgi gereksinimini kar ,lamak ya da kullan, c, n, n bilgi kaynaklar, na kolayca eri imini sa lamak için; sa lama, kataloglama-tasnif ve okuyucu hizmetleri ile ilgili i levleri yürütmek zorunlulu uö olarak ifade etmektedir (Tunçkanat, 1989, s. 67). Bengü Çapar, bilgi i letmeleri olarak adlandı, , kütüphanelerin amaç, n, öbilgiye ihtiyaç duyan ki ilerin bu bilgiye ula malar, n, sa lamakö olarak ifade etmektedir. (Çapar, 1993, s. 55). Asiye Kak, rman Y, ld, z, ökâr amaç, gütmeyen bir kurum olarak kütüphanelerin temel misyonu kullan, c, lar, n, n bilgi ihtiyac, n, temin etmektedirö demektedir. (Kak, rman Y, ld, z, 2014, s. 1155)

Ahmet Çelik, üniversiteleri, e itim ve ö retim çal, malar, n, n yan, s, ra bilimsel ara t, rma yapmakla ve bu ara t, rmalar sonucu yeni bilgi üretmekle yükümlü kurulu olarak yorumlad, ktan sonra üniversitelerin önemini de u cümleyle ifade etmektedir. öBilgiyi üretebilmek için ara t, rmaya, ara t, rma yapabilmek için de ön bilgiye, dolay, s, yla bilgi kaynaklar, na ve bunlar, verimli bir biçimde hizmete sunabilecek kurumlara gereksinimleri vard, r. K, sacas, iyi örgütlenmi bir kütüphane hizmeti, akademik ya am için büyük önem ta ,rö (Çelik, 1991, s. 59). öKitaps, z ve kütüphanesiz e itim ve ara t, rma yap, lmayaca ,na göre, üniversitelerin kütüphanelere olan ihtiyaçlar, her eyden üstündürö (enalp, 2006, s. 237). Chicago Üniversitesi Kurucu Rektörü William Rainey Harper 1903 y, l, nda yapt, , bir konu mada kütüphanenin üniversite için ne anlam ifade etti ini u veciz sözle dile getirmi tir. öKütüphane üniversitenin kalbidirö (Y, lmaz, 2011, s. 57). Nazl, Alkan da üniversite kütüphanesini uzun uzun anlatt, ktan sonra, kütüphanenin üniversite için önemini u cümleyle sonland, r, maktad, r; öK, sacas,, kütüphane olmaks, z, n üniversitenin ne ara t, rma i levini gerçekle tirebilmesi, ne di er as, l i levlerini yürütebilmesi, ne de ülkenin hedeflenen geli imi için gerekli nitelikli insan gücünü yeti tirebilmesi mümkündür.ö (Alkan, 1997, s. 236).

Yukar, daki aç, klamalardan da anla , ld, , gibi üniversite kütüphanesi temel amaçlar, n,, üniversitenin temel amaçlar, n, gerçekle tirmek üzere kurgulamal, ve kullan, c, lar, n, n gereksinim duydu u ya da duyaca , her türlü bilgi ve belgeyi toplamay, ve toplad, , bu bilgi ve belgeleri kullan, c, s, na en etkili ekilde ula t, rmay, kendine amaç edinmelidir.

Üniversiteler, temel amaçlar, n, gerçekle tirebilmek için güçlü bir üniversite kütüphanesi kurmal, ve en iyi ekilde i leyebilmesi için gerekli olan bütün önlemleri

almal,d,r. Ancak geli mi ve güçlü bir üniversite kütüphanesi, üniversitenin temel amaçlar,n, gerçeikle tirmede üniversiteye katkıda bulunabilir.

Güçlü ve geli mi bir üniversite kütüphanesi, bireylerin ara t,rma yapmalar,na ve kendilerini özgürce geli tirmelerine katkıda bulunarak toplumun ortak kültür standard,n,n yükselmesine ve yüksek düzeyde nitelikli eleman yeti mesine katkıda bulunur.

2.3.TAR HÇE

Üniversite kütüphanelerinin geli imine geçmeden önce üniversitelerin geli imine k,saca bakmak gerekir. Çünkü her üniversite kütüphanesi üniversite örgütü içinde kurulup geli ir.

Emre Dölen, üniversitelerin ilk ortaya ç,k, ,n, u cümlelerle dile getirmektedir: *Üniversite Ortaça sonlar,nda ortaya ç,km, olan bir ö retim kurumudur. Günümüz üniversitelerinin kökenini 12. yüzy,lda Avrupa'da kurulmu olan üniversiteler olu turur. Günümüzdeki anlam,yla üniversite sözcü ü 14. yüzy,ldan sonra kullan,lmaya ba lam, t,r. 13. ve 14. yüzy,llarda üniversite denildi i zaman ayn, ayr,cal,klardan yararlanan ki ilerden olu an bir topluluk anla ,l,rd,. Bu dönemde üniversiteler östudium generaleö yani her türlü bilginin ö retildi i kurumlar olarak adland,r,lm, lard,rö (Dölen, 2009, s. 3-4).*

öOrtaça ,n ekonomik ve sosyal düzeni göz önüne al,nd, ,nda iki tür üniversiteden bahsedilebilir. Bunlardan birincisi Paris Üniversitesi örne inde oldu u gibi manast,r veya katedral okullar,ndan do an ve feodal düzenin temsilcisi niteli inde olan ilahiyat a ,rl,kl, östudium generaleölerdir. kinci grubu olu turan Salerno ve Bologna Üniversiteleri gibi üniversiteler t,p veya din d, , hukuk ö reten okullardan do arak geli mi olup bunlar yükselen kapitalizmin temsilcileridirlerö (Dölen, 2009, 3-4).

Yusuf Kayan, modern üniversitenin ortaya ç,k, ,n, 19. yüzy,l,n ba lar,nda (1810) kurulan Berlin Üniversitesi'ne dayand,r,maktad,r (Kayan, 1992, s. 194).

K,saca üniversitenin tarihini dile getirdikten sonra imdi de üniversite kütüphanelerinin ortaya ç,k, ,na geçebiliriz. Do an At,lgan, üniversite kütüphanelerinin, eski ça da yüksekokul kütüphaneleri olarak nitelenebilecek kütüphaneler oldu unu, genellikle Roma ve Yunanl,larda görüldü ünü, eski ça daki bu okullar, günümüzdeki yüksekokul ve üniversitelere, bu okullar,n kütüphanelerini de günümüzdeki yüksekokul ve üniversitelerin kütüphanelerine benzetmenin mümkün oldu unu söylemektedir. (At,lgan, 2008, s. 451). Jale Baysal da ö retim üyeleri ve ö renciler için kurulan ilk üniversite kütüphanesinin 1250 y,l,nda Robert

von Sorbona tarafından Paris'te kurulan Sorbon Koleji Kütüphanesi oldu unu söyler (**Baysal, 1991, s. 44**).

13. yüzyıl günlük hayattaki uygulamalar için kütüphanelere başvurulmaya başlandı, 14. yüzyıl olarak tarihe geçse de ara tirmacılar, üniversite kütüphanelerini yaygın bir şekilde kullanmas, 19. yüzyıl bulmu tur. Yine bu dönemde kütüphaneleri ilgilendiren birçok konuda üniversite kütüphaneleri söz sahibi olmaya başlandı, 20. yüzyıldaki bilimsel ve teknik gelişmeler ara tirmaların yoğunlaşmasıyla birlikte uzmanlık alanlarının artmasıyla birlikte üniversiteler yeniden yapılandırdı ve kütüphaneler üniversitelerin ayrılmaz bir parçası haline geldi (Atılgan, 2008, s. 452). 1950'lerin ortalarından itibaren kütüphaneler organizasyon olarak görülmeye başlandı, Taylor, Gilbert ve Gantt prensiplerinin kütüphanelerde nasıl uygulanacağına ara tirmaya başlandı (Evans, 1976, s. 9). Bilimsel yönetim ara tirmaları çerçevesinde geliştirilen çeşitli niceliksel yöntem ve tekniklerin kütüphanelere yansması, ise 1960'da gerçekleştirilmeye başlandı (Yontar, 1995, s. 13).

Ülkemizdeki üniversite kütüphanesi tarihi medreselerle birlikte başlar. Doğan Atılgan, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki medreselerin eğitim sistemleri, ders programları, akademik personel ve kütüphaneleri bakımından günümüzün üniversiteleri olarak görüldüünü ve günümüz üniversite kütüphanelerinin ilk örneklerinin medrese kütüphaneleri olduğunu ifade eder (Atılgan, 2008, s. 452). Doğan Atılgan her ne kadar Selçuklular ve Beylikler döneminden bahsetmese de aşağıdaki bilgilerden Selçuklular ve Beylikler dönemlerinde de medreselerde kütüphane olduğu görüyoruz. 1271-1272 tarihlerinde Muzaffer Burucirî tarafından inşa edilen Sivas Burucîye Medresesi'nin vakfiyesinin yazıldığı, olduğu bir madalyonun üzerindeki öerbaün mine'd-huffâz ve imâmün vâhidün ve müezzinun ve hâzinün vâhidün lihizâneti'd-kütübö yazışından bu medresede dört hafız, bir imam, bir müezzin ve bir kütüphane görevlisinin görevlendirildiğini görüyoruz (Ünalın, 2012, s. 36). Konya Sadreddin Konevî Külliyesi camisinin güney duvarı üzerindeki iki kitabeden (biri onarılmış diğeri de inşa kitabesidir) inşa kitabesindeki öGerçekleri arayan rabbânî bilgin Muhammed o lu şakön o lu eyhülimam Muhammed Sadreddin'in (Allah ondan razı olsun) medfun bulunduğu buradaki türbeyle birlikte, vücudu ve ruhuyla Allah'a yönelmiş muhibbân ve fukarâ-i sâlihîn istifadesi için yazılmış ve toplanmış kitaplar, içine alan vakfiyesinde zikir ve beyan edildiği üzere artlarına uygun kütüphanesi de bulunan bu mübarek imaret, 673 yıl aylarında inşa edildi yazış, (Ünalın, 2012, s. 41-42). Selçuklular'da medrese kütüphanesi olduğu kanıtlanmaktadır. İsmail Erünsal da Selçuklular'da medrese kütüphanelerinin yaygın olduğu belirtmektedir. (Erünsal, 2008, s. 77.)

13. yüzyılda znik ve Bursa'da kurulan medreselerde, kütüphane oldu una dair kayıtların oldu unu, ancak bu kayıtların tam ve kesin olmadı nı, yazan Do an Atılgan ilk medrese kütüphanesinin de Bursa'da Yıldırım Bayezid zamanında kurulan ve ayrı bir oda halinde kullanılan Eynebey (Eyne Suba) Medresesi Kütüphanesi oldu unu yazmaktadır (Atılgan, 2008, s. 453). Bu kütüphaneyi, 909 yılı başında (1504ubat)nda düzenlenmiş bir devri sicil kaydına Vakıf, I. Beyazıt Dönemi (1389-1402) ileri gelenlerinden (Suba) Eyne Bey (ö.1405)ın kurdu unu ortaya koyuyor. Medrese dokuz oda ve bir dersane ile üst katta bir kütüphaneî ö den oluştu (Soysal, 1999, s. 93). Eyne Bey Suba , medresesinin üst katında müstakil bir kütüphane odasının varlığını, Ekrem Hakkı Ayverdi de yazmaktadır. Medrese dokuz oda ve bir dersane ve üst katta bir kütüphaneden ve bir helâ odasından mürekkebdirö (Ayverdi, 1966, s. 444).

1776'da kurulan Mühendishane-i Bahri Humâyûn'un (İmparatorluk Deniz Mühendishanesi) dersleri destekleyici bir kütüphanesinin oldu unu ve bunun ilk üniversite kütüphanesi oldu unu aktaran Do an Atılgan kütüphanede matematik, cebir, geometri ve astronomiye ait kitapların oldu una dair bilgileri bir İngiliz seyyahın anlatımında dile getirdi ini de yazmaktadır (Atılgan, 2008, s. 453).

Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin 119. maddesi uyarınca Darülfünun içinde bir kütüphane kurulmuştur. Aynı nizamnamenin 123. maddesinde de kütüphanenin, Darülfünun muallimleri ve hocaların için her gün, halk için ise belirli günler açık olacağını yazmaktadır (Atılgan, 2008, s. 453).

Ekmeleddin İhsanoluğun Osmanlı dünyasında Müslüman idareci ve aydınları tarafından kurulan ilk üniversiteö olarak nitelendirdi i Darülfünun (İhsanolu, 2010, s.71) birçok kez açılıp kapatılmıştır.

İlk teebbüste kurulacak Darülfünun binasında okutulacak çeşitli ilim ve fenler için ayrı ayrı odalar, dersaneler, kütüphane, müze ve laboratuvar kurulması (İhsanolu, 2010, s. 92), ödaha önce satın alınmış olan ve yeniden satın alınan fizik ve kimya aletleri ile numuneler ve adını belirlenemeyen bir kişi tarafından hediye edilen çeşitli konulardaki 4000 kitap yerine yerleştirilmiş tirö (Dölen, 2009, s. 65), bir süre sonra bu konadaki bütün kitap alet ve malzeme ile birlikte yanması üzerine birinci Darülfünun girişi sona ermiş tir (Dölen, 2009, s. 74) bilgileri birinci Darülfünun'da teebbüsünde bir kütüphane oldu unu kanıtlamaktadır. İkinci teebbüs olan Darülfünun-, Osmanînin idari tekilatında kütüphaneye yer verilmesi ve kütüphane müdürünün Osmanînin inhası ve Maarif Nâzırının takriri üzerine irade-i seniyye tayin olunur. Maaş, 2.500 kuruş turö (İhsanolu, 2010, s. 119) bilgileri ikinci Darülfünun girişi olan Darülfünun-, Osmanînin içinde bir kütüphane

oldu unu ortaya koymaktadı. Üçüncü giri mi olan Darülfünun-, Sultanîde kütüphane oldu unu u bilgilerden anlıyoruz. Darülfünun -da talebelerin ve d, ar,dan gelenlerin istifadesi için Avrupa'dan getirilmi -ilm-i hukuk, fünun-, tabiiye ve saireye ait kitaplarla zenginleştirilmi bir kütüphane (**hsano lu, 2010, s. 167**) ile kütüphaneci (Bibliothécaire) s,fa,yla görev yapan, M. C. Labo'nun heyet-i idare idare heyeti içinde yer alması, (**hsano lu, 2010, s. 168**).

Üniversite kütüphanecili miiz aç,s,ndan at,lan önemli ad,mlardan biri de Darülfünun Umumi Kütüphanesi'nin kurulmasıdır. Darülfünun'da ilmi ara t,rmalar,n, ara t,rma ve incelemelerin kütüphane ve laboratuvar olmadan yap,lamayacağı,n bilincinde olan ve 1923'te Darülfünun Emni (Rektör) olarak seçilen smail Hakk, Bey (Baltacıo lu) Medresetü'd Kuzat binası,n 1924'te Darülfünun'a tahsis edilmesiyle önce binanın onar,m,n, yaptı,r, ard,ndan da fen, edebiyat ve hukuk medreselerinin kitapları,n, buraya ta ,arak Darülfünun Umumi Kütüphanesi'ni oluşturmıştır. Daha sonra birçok kurum ve şahsî koleksiyonları,n ba ,lanması,, yurtd, ndan alınan kitaplar ve özellikle de Yıldız'daki Saray Kütüphanesinin eklenmesiyle 100.000 ciltlik bir Darülfünun Umumi Kütüphanesi meydana getirilmiştir (**hsano lu, 2010, 2. cilt s. 823-824**).

Darülfünun'un teklifi ile Fehmi Ethem (Karatay)'ın Fransa'ya kütüphanecilik e itimi için gönderilmesi ve dönüşte Darülfünun Umumi Kütüphanesi'nin ba ,na getirilmesi üniversite kütüphanecili miiz için önemli bir adımdır (**hsano lu, 2010, 2. cilt s. 821**).

31 Temmuz 1933'te çıkan bir kanunla Darülfünun kapat,larak yerine İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. İstanbul Üniversitesinin kurulmasıyla büyük üniversite kütüphaneleri oluşturulmaya başlanmıştır. İlk merkezi üniversite kütüphanemiz Orta Do u Teknik Üniversitesi (ODTÜ) kütüphanesi olmuştur. Bülent Karasözen ve Do an At,lgan 1956'da kurulan bu kütüphanemizi modern üniversite kütüphanelerinin ülkemizdeki başlangıç, olarak görmektedirler (**Karasözen ve At,lgan, 2003, s. 229**). Daha sonra Hacettepe Üniversitesi ve Bo aziçi Üniversitesi merkezi kütüphanelerini kurmuşlardır. Mehmet Toplu, bu üniversitelerimizin merkezi kütüphane kurmaları,n,, bu üniversitelerimizin belli bir kampüs içerisinde örgütlenmesi olmasını baş lamaktadır (**Toplu, 1992, s. 89**).

Ülkemizdeki üniversite kütüphaneleriyle ilgili at,lan önemli ad,mlardan biri de 19 A ustos 1982 tarihinde Yüksekö retim Kurulunun aldığı , karardır. Bu kararla, kütüphanelerin merkezi bir kayıt ve yönetim altında toplanması,, i lemlerin bir elden yürütülmesi, uzmanlık konularına ait bazı kitap kayıtları,n merkezde tutulması art,yla bölümlerde bulundurulması,na karar verilmiştir (**Toplu, 1992, 89-90**).

1983 tarihinde üniversite kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesi ve yönetilmesi sorumluluğu Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına verilmiştir. Bu kararlarla üniversite kütüphanelerinde işlemlerin tek elden yürütülmesi sağlanmıştır.

Dünyada ve ülkemizde 1990'lı yıllardan itibaren internetin yaygın bir şekilde kullanmaya başlamasıyla, üniversite kütüphaneleri yeni bir döneme geçmiştir. Bu dönemde elektronik bilgi kaynakları, kütüphaneler için vazgeçilmeyecek kaynaklar haline gelmiştir. Kütüphanelerin dermesi de işlemeye başlamasıyla, bununla birlikte dermeden yararlanmaları kolaylaşmış ve kullanıcıların talepleri de değişmiştir. Bu da kütüphanelerin yeniden yapılandırılması, zorunlu kılınmıştır.

Elektronik bilgi kaynaklarının yoğun bir şekilde kullanılmasıyla birlikte kütüphaneler yeni kavramlarla tanışmış ve işlemlerini bu kavramlar çerçevesinde ekilemeye başlamıştır. Dijital kütüphane, elektronik bilgi kaynakları, elektronik dergi, elektronik kitap, elektronik tez, elektronik sözlük, elektronik ansiklopedi, otomasyon sistemi, uzaktan erişim, açık erişim, elektronik bilgi hizmetleri, veri tabanı gibi kavramlar, bu dönemde kütüphaneciler ve kütüphaneler giderek artan bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Teknolojik gelişmelerin ve kullanıcı taleplerinin doğası sonucu olarak kütüphaneler, kullanıcıların en bilgi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, katalogları, veri tabanları, eğitim materyallerini, kaynakları, bilgi ve linklerini kullanıcıya yararlı olabilecek şekilde ekleyerek, hizmetlerini elektronik ortamda kullanıcıya sunmaya başlamıştır (Diriar, 2013, s. 13).

2.4.BÜTÇE

Tez konusu işletme ve iktisat alanlarındaki elektronik bilgi kaynaklarının maliyet-fayda analizi olması, ister istemez kütüphane bütçesinin de ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını gerektirir.

Kütüphaneler temel unsurdan oluşmaktadır: Bu temel unsurlar bina, derme, personel, kullanıcı ve bütçedir. Bütçe bu temel unsurun en önemlisidir denilebilir. Kütüphane bütçesi olmadan diğer dört unsuru bir araya getirmek ve uzun süreli olarak kütüphane hizmetlerini sürdürmek olanaksızdır. Bu açıdan bakıldığında üniversite kütüphane bütçesinin ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü üniversitelerde verilen kütüphane hizmetinin kalitesi, kütüphane bütçesinin büyüklüğüyle doğrudan ilgilidir. Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecioğlu, üniversite kütüphane bütçesini üniversite bütçesinden kütüphaneye ayrılan pay olarak tanımlamıştır (Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecioğlu, 2011, s. 2434).

Üniversite kütüphaneleri birçok i levli gerçeikle tirmektedir. Bu i levlerin her birinin gerçeikle tirilmesi bütçeye ba lıdır. Üniversite kütüphanelerinin en önemli i levleri, kullan,c, hizmetlerini geli tirmek, yeterli say,da personel çal tırmak, kullan,c,n,n gereksinim duydu u elektronik veya bas,l, kaynaklar, sa lamak ve uygun ortamlarda kullan,c,ya sunmakt,r. Bunun yan,nda kullan,c, e itimleri ve dan, ma hizmeti de önemli i levlerdendir. Bu ve buna benzer hizmetlerin kalitesi tamamen kütüphane bütçesinin büyüklü üyle alakalıdır.

Yusuf Kayan, öüniversitenin amaçlar,na uygun, güncel, yeterli geni lik ve derinlikte bir dermeyi olu turmak, do al olarak bilinçli bir seçimle sat,n al,nan kütüphane materyalleriyle mümkün olur. Bu durum yeterli malî olanaklar,, yani iyi bir bütçenin varl, ,n, gerektirir. Bütçe; kütüphane hizmetlerine verilen önemi, dolay,s,yla da bu hizmetlerin niteli ini belirleyen temel öge durumundadır,ö diyerek kütüphane bütçesinin gereklili ini ve önemini ortaya koymu tur (**Kayan, 1992, s. 195**).

Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin bütçesi, geli mi bat, ülkelerinin üniversite kütüphane bütçeleriyle kar ,la t,r,ld, ,nda çok dü ük kalmaktadı,r. (bknz tablo 2). Yale Üniversitesi 39.1, Harvard Üniversitesi 35.2, Toronto Üniversitesi 25.7 milyon dolar bütçeye sahip iken (**Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio lu, 2011, s. 2436**), Türk üniversitelerinden Orta Do u Teknik Üniversitesi 9.7, Bo aziçi Üniversitesi 5.6 ve istanbul Teknik Üniversitesinin 4 milyon Türk Liras, bütçeye sahip olmaları, (**ANKOS Y,llara Göre Kütüphane Bütçeleri 2014**) kütüphanelerimizin bütçesinin ne kadar az oldu unu göstermesi bak,m,ndan önemlidir. Sadece Yale Üniversitesi kütüphane bütçesi (39,1 milyon dolar) Türkiye'deki bütün devlet üniversitelerinin kütüphane bütçesinin toplam,ndan (30,5 milyon dolar) daha fazladır.

Türkiye'de üniversite kütüphane bütçeleri konusunda belirlenmi bir standard,n olmaması, üniversitelerimizin kütüphane bütçeleri aras,nda büyük farklılıklar,n olu mas,na neden olmaktadır.

Dünya genelinde üniversite kütüphane bütçe standard, olarak bahsedebilece imiz birkaç standart bulunmaktadır. Geli mi ülkelerde üniversite kütüphane bütçeleri üniversite bütçesinin % 5'ı (**Çelik, 1994, s. 269**), ngiltere'deki Parry Komitesi Raporu'nda % 6'ı,, Kanada standartları,nda % 6'ı, olarak belirlenmi tir (**Çelik, 1991, s. 61**).

Öte yandan Sami Çukadar, Gültekin Gürdal, Sönmez Çelik ve Kerem Kahvecio lu geli mi ülke standard,n, %3-4 olarak dile getirmi lerdir (**Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio lu, 2011, s. 2434**).

Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin 2013 y,l, ortalama bütçesi % 0,48 olup bu oranlar,n çok alt,ndadır. Oranlar,n dü üklü ünün yan,nda oranlar aras,ndaki büyük farklılıklar,n

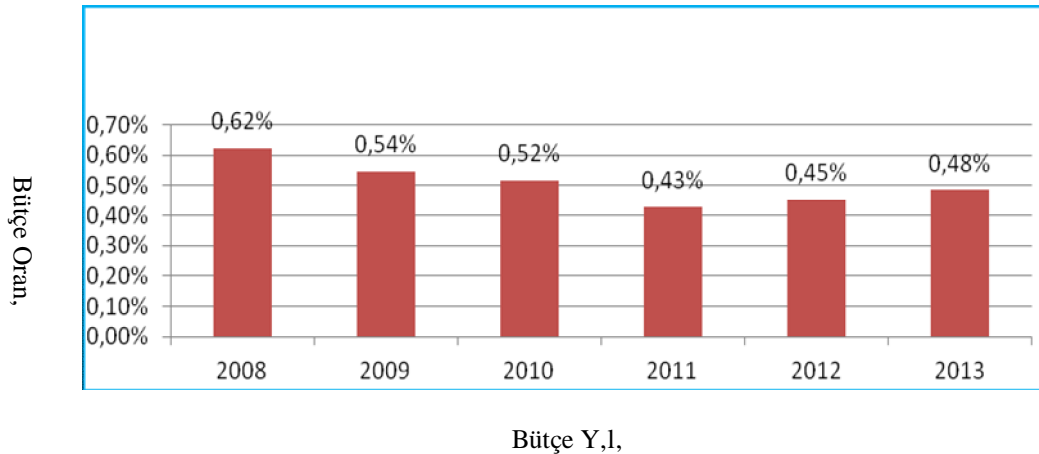
bulunmas, üniversite kütüphanelerine ait bir politika,n veya standard,n olmamas,ndan kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda bu oranlar Türkiye'deki üniversite yöneticilerinin de kütüphaneye olan bak, aç,s,n,n bir yans,mas,d,r diyebiliriz.

Y,llar geçtikçe genel ortalamada üniversitelerin kütüphaneye ay,r,d,klar, bütçe oran, dü mektedir. 1992 y,l,nda genel ortalama %0,95, 1992'de %0,76 (**Kayan, 1992, s. 196**) iken bu oran 2011 y,l,nda 0,50'ün alt,na dü erek 0,43 (**2011 y,l, ANKOS verileri**) olarak gerçekte mi tir. Tablo 1 ve Grafik 1'den anla ,laca , gibi 2012 y,l,ndan itibaren üniversitelerin kütüphaneye ay,r,d, , bütçe oran, yükseli e geçmesine ra men anlaml, bir yükseli ten bahsetmek mümkün de ildir.

Tablo 1: Y,llara Göre Türkiye'deki Kütüphane Bütçelerinin Üniversite Bütçesine Oran,

2008-2013 Y,llar, Kütüphane Bütçelerinin Üniversite Bütçesine Oran,			
Y,l	Üniversite Bütçesi (TL)	Kütüphane Bütçesi (TL)	Yüzde (%)
2013	14.645.061.500,00	70.931.000,00	0,48%
2012	11.943.644.000,00	53.955.500,00	0,45%
2011	11.072.993.500,00	47.393.000,00	0,43%
2010	8.970.183.600,00	46.312.152,00	0,52%
2009	8.237.552.025,00	44.870.561,00	0,54%
2008	6.866.465.150,00	42.624.455,00	0,62%

Grafik 1: 2008-2013 Y,llar, Türkiye'deki Üniversite Kütüphanelerine Üniversite Bütçesinden Ayr,lan Bütçe Oran,

Son dönemlerde ya anan teknolojik geli meler bas,l, ve elektronik yay,nlar,n h,zl, bir ekilde artmas,na ve çe itlenmesine neden olmu tur. Bu geli meler üniversite kütüphane bütçelerini de arz ve talep noktas,nda etkilemi tir. Tayfun Güllü, bu durumu öyle aç,klamaktadır: öBas,l, yaz,l, ve elektronik ortamda kullan,labilen materyalin art, , ve çe itlili i kütüphane bütçelerinde koleksiyona ayr,lan ödene in artmas,n, zorunlu k,lm, t,rö

(Gülle, 1991, 27). Bu zorunluluğa rağmen Türkiye'deki üniversite kütüphane bütçelerinin ortalamasının, 2013 yılı itibarıyla % 0,48 oranlarında olması, (bkz. ek 1) düşündürücüdür.

Tablo 2 ve 3'te bütçeleri bakımından ilk 10 ve son 10 üniversite kütüphanelerimiz belirtilmiştir.

Tablo 2: 2013 Üniversite Bütçesine Göre Bütçesi En Fazla Olan 10 Üniversite Kütüphanemiz

Sıra	Kurum	Üniversite Bütçesi (TL)	Kütüphane Bütçesi (TL)	Yüzde (%)
1	Boğaziçi Üniversitesi	169.577.000,00	5.600.000,00	3,30%
2	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	317.423.000,00	9.740.000,00	3,07%
3	İstanbul Teknik Üniversitesi	307.135.000,00	4.000.000,00	1,30%
4	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	71.160.000,00	850.000,00	1,19%
5	Galatasaray Üniversitesi	52.892.000,00	600.000,00	1,13%
6	Bursa Teknik Üniversitesi	25.849.000,00	271.000,00	1,05%
7	Uludağ Üniversitesi	63.799.000,00	600.000,00	0,94%
8	Yalova Üniversitesi	50.431.000,00	440.000,00	0,87%
9	Niğde Üniversitesi	88.910.000,00	725.000,00	0,82%
10	Yıldırım Teknik Üniversitesi	177.744.000,00	1.400.000,00	0,79%

Yukarıdaki tabloya bakıldığında zaman zaman dünyadaki ilk 500 üniversitesi içinde yer alan Boğaziçi Üniversitesi (3.30), Ortadoğu Teknik Üniversitesi (3.07) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (1.30) kütüphane bütçeleriyle en üstte yer almaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında, kütüphane bütçesinin ne kadar önemli anlamaktadır. Dikkat çeken önemli hususlardan biri de sadece 6 üniversitemizin %10'un üzerinde bütçeye sahip olmasıdır. Yeni kurulan Bursa Teknik Üniversitesi'nin bütçesinin %10'dan fazla olması da dikkate değerdir. Uludağ, Yalova ve Niğde üniversitelerinin bu tabloda yer alması, yöneticilerinin üniversite kütüphanelerine olan bakış açısıyla açıklanabilir.

Tablo 3: 2013 Üniversite Bütçesine Göre Bütçesi En Az Olan 10 Üniversite Kütüphanemiz

Sıra	Kurum	Üniversite Bütçesi (TL)	Kütüphane Bütçesi (TL)	Yüzde (%)
1	Celal Bayar Üniversitesi	174.329.000,00	300.000,00	0,17%
2	Pamukkale Üniversitesi	181.668.000,00	300.000,00	0,17%
3	Karabük Üniversitesi	90.898.000,00	150.000,00	0,17%
4	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	50.934.000,00	80.000,00	0,16%
5	İstanbul Üniversitesi	713.478.000,00	992.000,00	0,14%
6	Selçuk Üniversitesi	330.284.000,00	360.000,00	0,11%
7	Erzincan Üniversitesi	80.270.000,00	70.000,00	0,09%
8	Kafkas Üniversitesi	107.834.000,00	75.000,00	0,07%
9	Namık Kemal Üniversitesi	114.446.000,00	50.000,00	0,04%
10	Amasya Üniversitesi	52.908.000,00	20.000,00	0,04%

İstanbul Üniversitesi Türkiye'nin ilk ve en köklü üniversitesi olması, buna rağmen kütüphane bütçesinin, üniversite bütçesine oranının sadece %0,14 olması, son derece düşündürücüdür. Bu durum Selçuk Üniversitesi için de geçerlidir. Ayrıca 4 üniversitemizin bütçelerinin yüzde (0,04, 0,04, 0,07 ve 0,09) dilimlerde olması, üniversitelerimizin gelişmiş ülke standartlarına göre (% 3-4, %5 ve %6) nerede yer aldığı, bunu göstermesi bakımından çok önemlidir.

Tablo 2 ve 3'ten anlaşılacağı gibi %5 oranına en fazla yaklaşan üniversitemiz Bozüyük (%3.30) ve ODTÜ (%3.07) üniversiteleridir. Bu üniversitelerimizin, Sami Çukadar, Gültekin Gürdal, Sönmez Çelik ve Kerem Kahvecioğlu'nun belirttikleri gelişmiş ülke standardına (%3-4) yakaladıklarını görüyoruz. Üniversite kütüphanelerimizin kendi aralarında uçurum deneyecek kadar farklı bütçelere sahip olması, bu konuda herhangi bir politikanın olmaması, ve üniversite yöneticilerinin kütüphaneye olan bakış açılarıyla açıklanabilir.

Kütüphane bütçesinin kullanımında kütüphane bütçesinin yeterli olması, kadar önemlidir. Var olan bütçeyi ihtiyaçların önem sırasına ve çeşitlenmelerine göre kullanmak gerekir.

Günümüzde elektronik bilgi kaynaklarının sağlanması, ve sağlanan bu kaynakların kullanılabileceği, ulaşılabileceği, için gerekli olan alt yapı, teknolojinin oluşturulması, için harcanan bütçe miktarı, üniversite kütüphane bütçelerinin en önemli kısmını oluşturur.

Teknolojik gelişmeler, elektronik bilgi kaynaklarının üretimini artırmakla kalmamış, aynı zamanda çeşitlenmesine (elektronik kitap, elektronik dergi, elektronik tez, elektronik resim, elektronik sözlük, elektronik ansiklopedi) de neden olmuştur. Gerek artan elektronik bilgi kaynakları, gerekse de çeşitlerindeki artış, kütüphanelerde yeni araç ve gereçlerin kullanılması, ve bu araçların konumlandırılması, ortamların oluşturulması, da

kaç,n,lmaz k,lm, t,r. Bunun sonucunda her geçen gün elektronik bilgi kaynaklar,na ve alt yap, teknolojisine harcanan bütçe miktar, artmaktadır.

2.4.1.Kütüphane Bütçesinin Yay,n Format,na Göre Ayarlanması,

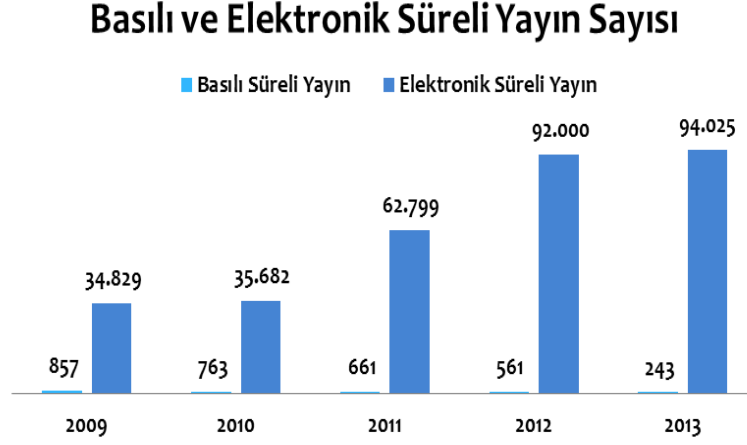
1950'lerden başlayıp günümüze kadar hızlı bir şekilde devam eden elektronik yayın furyası, üniversite kütüphanelerini elektronik yaygın materyal, monograf materyal, tercihini yapmaya zorlamıştır. Kullanıcılar, elektronik kaynaklar, monograflara göre erişimin daha hızlı olması, kullanımının yer ve zamandan bağımsız olması, maliyetlerinin daha ucuz olması gibi nedenlerden dolayı, hızla elektronik yayınlardan yana kaymıştır. Bazı mesleki kurumlar, ortaya koydukları istatistikler de günümüzde üniversite kütüphanelerinde elektronik yayınlar için harcanan bütçe miktarının monograflara harcanan bütçe miktarından geçtiğini ortaya koymaktadır.

ARL (Association of Research Libraries) verilerine göre, ARL kütüphaneleri 2002 yılında bütçelerinin % 16,3'ünü elektronik kaynaklara harcarken bu oran 2008'de %50'ye yükselmiştir. Yine ARL'in verilerine göre ARL kütüphanelerinin 1986-2008 tarihleri arasında elektronik kaynak ve monograflar için bütçeden yaptıkları harcamaların elektronik kaynaklarda %374, monograflarda ise %76 arttığını göstermektedir (**Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 771 ve s. 772**).

Günümüzde, üniversite kütüphanelerinde basılı süreli yayınlardan elektronik süreli yayınlara doğru hızlı dönüşüm gerçekleşmektedir. Marmara Üniversitesi'ndeki 2009-2013 yılları arasında basılı ve elektronik süreli yayın dönüşüm oranları yıllara göre basılı süreli yayından elektronik süreli yayına geçişinin ne kadar hızlı ve büyük olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

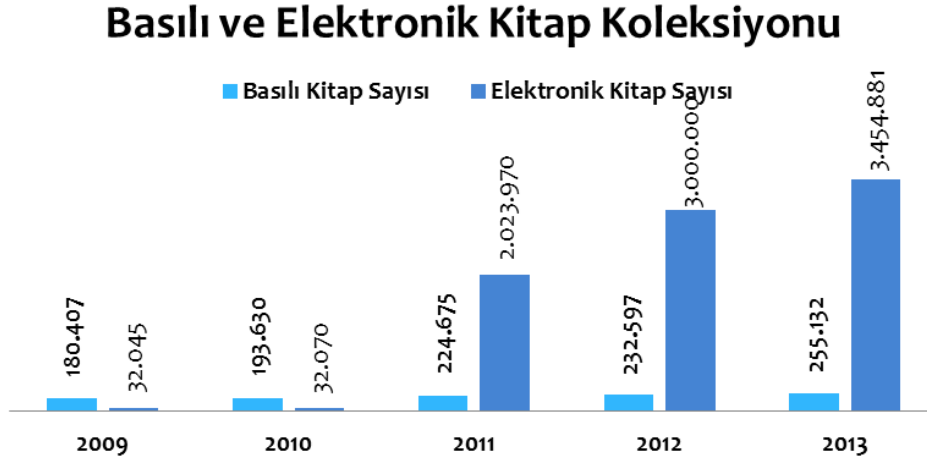

Grafik 2: Marmara Üniversitesi 2009-2013 Y,llar, Bas,l, Süreli Yay,ndan ve Elektronik Süreli Yay,na Geçi Grafi i¹

Süreli yay,nlarda oldu u gibi bas,l, kitaptan elektronik kitaba geçi te de h,zl, ve büyük bir dönü üm gerçekte mektedir. Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde, 2006 ó 2009 y,lar, aras,nda bas,l, kitap say,s,ndaki art, %19,7 iken bu rakam e-kitaplarda %65,7'dir. Marmara Üniversitesi'ndeki dönü ümden de anla ,laca , gibi 2009-2013 y,llar, aras,ndaki bas,l, kitaptan elektronik kitaba geçi in büyük bir h,zla devam etmektedir.

Grafik 3: Marmara Üniversitesi 2009-2013 Y,llar, Bas,l, Süreli Yay,ndan ve Elektronik Süreli Yay,na Geçi Grafi i²

Bas,l, kitap ve süreli yay,nlardan elektronik kitap ve süreli yay,na do ru olan bu h,zl, dönü üm ister istemez kütüphane bütçesinin kullan,lm,as,nda büyük dilimin elektronik yay,nlara ayr,lm,as,n, zorunlu k,lm, t,r. Dolay,s,yla hangi elektronik yay,nlara ne kadar

¹ 25 ubat 2014 tarihinde Marmara üniversitesinde düzenlenen öProQuest Days ó Kütüphane Günleriö etkinli inde, rfan Serdar taraf,ndan sunulan öElektronik Kaynak Kullan,m,n,n Kütüphane Organizasyonuna Etkileriö adl, sunumundan al,nm, t,r.

² a.g. sunum

harcama yap, laca , , üniversite birimleri aras,nda nas,l bir denge sa lanaca , ve elektronik yay,nlar,n al,narak m, yoksa belli dönemler için abone olunarak m, sa lanaca , önem arz etmektedir.

2.4.2.Kütüphane Bütçesinden Elektronik Bilgi Kaynaklar,na Ayr,lan Bütçe

Türkiyeøde üniversite kütüphanelerinin elektronik bilgi kaynaklar,yla tan, mas,, yakla ,k 20 y,ll,k bir geçmi e sahiptir. Üniversite kütüphanelerinin dermeleri ilk olarak elektronik dergi veri tabanlar,yla zenginle meye ba lad,. Daha sonra elektronik kitap, elektronik dan, ma kaynaklar,, elektronik tezler ve di er yay,n türleri de üniversite kütüphanelerinin vazgeçilmezleri aras,na girmi tir. Bunda etkili olan nedenlerin ba ,nda son y,llardaki bas,l, yay,n maliyetlerinin h,zla artmas, ve elektronik bilgi kaynaklar, kullan,m,n,n yer ve zamandan ba ,ms,z olmas,d,r. Elektronik bilgi kaynaklar,n,n i ve i lemlerinin az olmas,, kütüphane raflar,nda az yer kaplamas, ve kullan,m,n,n kullan,c,ya ekstra kolayl,klar sa lamas, gibi nedenler bunda etkili olmu tur. Ayn, zamanda üniversite üst yönetiminin elektronik bilgi kaynaklar,na olan bak, aç,s, elektronik bilgi kaynaklar,na ayr,lan bütçe miktar,n,n belirlenmesi üzerinde etkili olmaktadır.

Sami Çukadar ANKOS ve ARL istatistiklerinden yola ç,karak dünyada ve Türkiyeøde veri tabanlar,ndan yararlanman,n her geçen gün artt, ,n, ve bu veri tabanlar, için yap,lan harcaman,n bas,l, yay,nlar için yap,lan harcamalar, geçti ini yazmaktadır (**Çukadar, 2010, s. 108**).

Elektronik kaynaklar için yap,lan harcamalar her geçen gün artarken kütüphane ve kütüphanecilerde elektronik bilgi kaynaklar,n,n kullan,m,n, artt,rarak maliyetlerini dü ürme için çaba sarf etmektedirler.

BÖLÜM 3: ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARI

Bu bölümde elektronik bilgi kaynakları, tanımları, gelişimi, kütüphane için önemi, türleri ve sınıflandırmaları ele alınmaktadır. Elektronik bilgi kaynakları, e-kitaplar, e-dergiler, e-danışmanlık kaynakları, e-tezler ve e-veri tabanları olarak ayrılmış ve her birinin ayrı ayrı tanımları, gelişimleri ile avantaj ve dezavantajları üzerinde durulmuştur. Elektronik kitaplar, donanımlar, yazılım ve protokolleri hakkında da bilgi verilmiştir. Elektronik bilgi kaynakları, sınıflandırma modelleri, seçim kriterleri ve fiyatlandırma yöntemleri de bu bölümde incelenmiştir. Ayrıca elektronik bilgi kaynakları seçerken karşılaşılan sorunlar, üzerinde de durulmuştur. Karşılaşılan sorunlar, nasıl yapılır, neden yapılır, kütüphane için önemi nedir gibi soruların cevapları, araştırılarak dünyada ve ülkemizdeki işletme ve iktisat alanlarındaki elektronik bilgi kaynakları tespit edilerek karşılaşılan sorunların analizleri yapılmıştır.

3.1.ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARININ TANIMI

Elektronik bilgi kaynakları, tanımları, ODLIS (Online Dictionary of Library and Information Science) adlı elektronik sözlükte şu şekilde yapılmıştır: "Doğrudan bilgisayara bağlı bir cihazın kullanılması ile bir CD-ROM (Compact Disc Ready Only Memory) sürücüsü veya internet gibi bir ağa bağlanarak bilgisayar üzerinde işletilen ve okunan veri veya bilgisayar programlarından oluşan materyal" (Reitz, 2004-2014). Koç Üniversitesi Kütüphane Terimleri Sözlüğünde de benzer bir tanımlama yapılmış, şu şekilde görülmektedir. "Bir CD-ROM sürücüsü gibi direkt olarak bilgisayara ya da internet gibi uzaktan bir ağa bağlanarak bilgisayar üzerinde işletilen ve okunan veri ve/veya bilgisayar program(lar)ından ibaret materyal" (Koç Üniversitesi Kütüphane Terimleri Sözlüğü)

PD ISO/TR 11219:2012 Standardında elektronik bilgi kaynakları, elektronik koleksiyon olarak tanımlanmaktadır. Buna göre elektronik koleksiyon, kütüphanedeki bütün elektronik kaynaklar ve dijital belgelerdir. Ayrıca da kapsamı, elektronik bilgi kaynakları, sınıflandırılması, türleri: "Veri tabanları, elektronik dergiler, e-kitaplar, elektronik patentler, ağ tabanlı, görsel ve işitsel belgeler ve dijital dokümanlar" (USK/TR 11219 Teknik Komite USK/TC46, 2012, s. 4).

Elektronik bilgi kaynaklar, kütüphane dermesinde elektronik kitaplar, elektronik dergiler, elektronik referans kaynaklar,, elektronik tezler ve veri tabanlar, ekinde kar ,m,za ç,kar. Elektronik bilgi kaynaklar,n,n birço u elle tutulamayan kaynaklard,r. Elektronik bilgi kaynaklar, özellikleri gere ince kullan,c,lar,n farklı isteklerine cevap veren kaynaklard,r. Elektronik bilgi kaynaklar, ara yüz seçme, hipermetin ba lant, sa lama, tam metin belgeleri okuma, yazma ve indirme, otorite dizinleri kullanma, birden fazla veri taban,na ayn, anda ba lanabilme, çe itli özelliklere göre tarama yapabilme, ar iv olu turma, e-posta atma ve kendi ki isel sayfas,n, olu turma gibi özellikleri içerdi inden kullan,c,lara büyük kolayl,k sa lamaktad,r.

3.2.ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ GEL M

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n ortaya ç,k ,n, Do an At,lgan ve Yusuf Yalç,n iki nedene ba lamaktad,rlar: kinci Dünya Sava ,ndan sonra görülen yay,n patlamas,n,n bas,l, kaynaklar,n denetim ve eri iminde sorunlar ya anmas,na sebep olmas, ve 1980'den sonra bas,l, yay,nlar,n fiyatlar,ndaki h,zl, art, (**At,lgan ve Yalç,n, 2009, s. 769**). Özlem Bayrak da elektronik kaynaklara do ru yönelmemizin sebebini elektronik ortamda yay,n tarama ve kullan,m cazibesinin çoklu una ba lamaktad,r. Kütüphanelerin bütçelerini elektronik yay,nlar,n al,m,na yönlendirme sebebi olarak da elektronik bilgi kaynaklar,n,n kullan,m,n,n daha h,zl, ve pratik olmas,na ba l,yor (**Bayrak, 2012, s. 141**).

1950'derde, önce bilimsel ve akademik yay,nlar elektronik olarak üreilmeye ba lar. Günümüzde ise her türden yay,n,n elektronik üretimi yap,lmaktad,r. 1950'derde manyetik teyplerin ve 1960'darda da manyetik disklerin üretilmesi, bilginin kolay ula ,labilir biçimde depolanmas,na olanak sa lar.

3.3.ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ ÜN VERS TE KÜTÜPHANELER Ç N ÖNEM

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n kütüphane ve kullan,c,ya sa lad, , kolayl,k ve olanaklar, avantaj ve dezavantajlar çerçevesinde bak,ld, ,nda bu kaynaklar,n kütüphane için önemini ne oldu u daha iyi anla ,lacakt,r.

Bas,l, yay,n fiyatlar,n,n her geçen gün artmaya devam etmesi, üniversite kütüphane bütçelerinin gittikçe azalması,, elektronik bilgi kaynaklar,n, üniversite kütüphaneleri için kaç,n,lmaz k,lm, t,r. Bununla birlikte elektronik bilgi kaynaklar,n,n yer ve zamandan

ba ,ms,z olarak kullan,labiliyor olmas,, eri im h,z,n,n çok yüksek olmas,, ayn, anda birden fazla kullan,c,ya ayn, kaynaktan yararlanabilme olana , sa lamas,, verilerin içinde tarama yapabilme gibi kolayl,klar, kullan,c,n,n elektronik bilgi kaynaklar,na olan talebini art,rmas, da bu kaynaklar, kütüphaneler için önemli k,lm, t,r.

Ihan Akçal ve Serkan Kaya, öBilgi Merkezleri için Veri Taban, Seçim Kriterleri ve Kullan,c, E itimiö isimli makalelerinde elektronik bilgi kaynaklar,n,n kütüphane dermesinde yer almas,n, u nedenlere ba lam, lard,r. öElektronik bilgi kaynaklar,na ula ,m,n kolay olmas,, kaynaklar,n kullan,c, hizmetine hemen sunulabilmesi, kullan,c,lar, kütüphanede kaynak toplamaktan kurtarmas,, ayn, anda birden fazla ki inin faydalanmas,na olanak vermesi, zaman s,n,rlamas,n,n olmamas, ve kurumlar, bask, ve da ,t,m masraflar,ndan kurtarmas,ö (Akçal ve Kaya, 2005, s. 79-80).

Hasan Diriar,n da Ihan Akçal ve Serkan Kaya'dan farklı olarak, elektronik bilgi kaynaklar,n,n kütüphane ve kullan,c,lar taraf,ndan yo un bir ekilde tercih edilmesini, depolama ve maliyet sorunlar,n, azaltmas, ve güncel bilgiye eri im olana , sa lamas, noktalar,n, dile getirdikten sonra di er noktalarda paralel nedenler ileri sürmü tür. öEri imde kullan,c,n,n fiziksel olarak kütüphaneye gelme zorunlulu unu ortadan kald,rmas,, birden fazla kullan,c,n,n e zamanl, olarak ayn, kayna , kullanabilmesiö (Diriar,n, 2013, s. 33).

Özellikle elektronik veri tabanlar,n,n fiyatlar,n,n bas,l, kaynak fiyatlar,na göre ucuz olmas,, elektronik bilgi kaynaklar,n, kütüphaneler için önemli k,lan bir di er neden olmu tur. Do an At,lgan ve Yusuf Yalç,n bu durumu öElektronik bilgi kaynaklar,n,n maliyetlerinin dü üklü ü ve geli en ve ucuzlayan teknolojinin getirdi i avantajlarö (At,lgan ve Yalç,n, 2009, s. 770) ekinde ifade etmi lerdir.

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n bir di er önemi de kullan,c,ya zenginle tirilmi okuma olana , sa lamas,d,r. Metin içinde tarama yapabilme, kitap ayrac, kullanma, alt,n, çizme, hat,rlatma, eski kulland,klar,n, sayfas,nda depolama ve kullan,c,n,n eski kulland,klar,na k,sa sürede eri imini sa lama gibi zenginle tirilmi okuma olana , kullan,c,ya büyük kolayl,k sa lamaktad,r.

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n yerden tasarruf sa lamas,, yer s,k,nt,s, ya ayan kütüphaneler için önemlidir. Bas,l, yay,nlar,n kütüphanelerde çok yer kaplamas,n,n yan,nda bas,l, kaynak kullan,c,lar, da fiziksel olarak kütüphanede bulunmak durumunda olduklar, için kütüphanelerin oturma kapasitesinin yüksek olmas,n, zorunlu k,lar. Elektronik bilgi kaynaklar,, fiziksel olarak çok yer kaplamad, , gibi kullan,c,lar,n,n da kendi evlerinden veya ofislerinden bu kaynaklardan istifade etmeleri yer sorununa k,smi çözüm getirmi tir. Bunun

yan,nda elektronik bilgi kaynaklar,n,n kullan,labilece i donan,ma kütüphanede yer açmak gerekmektedir.

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n iletimi de eri imi kadar kolay olabilmektedir. Herhangi bir makaleyi birkaç saniye içinde e-posta ile iletebilme olana ,na sahipsiniz. Bununla birlikte geriye dönük çal, malar,n,z, kontrol edebilme ve gerekti inde birkaç komutla hat,rlamak istedi iniz bilgiye eri mektesiniz.

Kütüphaneler elektronik bilgi kaynaklar, arac,l, ,yla daha çok bilgiye kavu ma olana , bulmu lard,r. Milyonlarla ifade edilen veri taban, kaynaklar,na, kütüphaneler geçici bir süre de olsa sahip olabilmekte ve kullan,c,lar,n,n hizmetine sunabilmektedirler. Bas,l, olarak eri im sa lanan dergi say,s, kütüphanelerde birkaç bin ile s,n,rl, iken elektronik veri tabanlar, sayesinde on binleri hatta yüzbinleri bulabilmektedir. Söz konusu durum tezler ve di er elektronik bilgi kaynaklar, için de geçerlidir.

Elektronik bilgi kaynaklar,n, al,rken, yapt, ,m,z anla maya ba l, olarak ayn, anda bir veya birden fazla ki inin e zamanl, olarak farklı mekânlarda ayn, yay,ndan yararlanma olana , sa lanabilir.

Mehdi Afzali, kütüphanelerin kar,la t,klar, ekonomik s,k,nt,lar, elektronik kaynaklar,n giderek artan pay, ve kaynak payla ,m,n,n ön plana ç,kmas, neticesinde bas,l, kaynaklara dayal, kütüphane koleksiyonlar,n,n art, h,z,n,n dü ece ini savunmaktad,r. **(Afzali, 2004, s. 189).**

Bu nedenlerden dolay,d,r ki elektronik bilgi kaynaklar, her geçen gün kütüphanelerde daha fazla yer almakta, daha çok kullan,c, elektronik bilgi kaynaklar,yla tan, makta ve bu kaynaklar daha çok kullanılmaktad,r. Hal böyle olunca elektronik bilgi kaynaklar,na ve bu bilgi kaynaklar,n,n kullan,m, için gerekli olan teknik donan,m, sa lamak ve kullanmak için kütüphane bütçesinden ayr,lan para her geçen gün artmaktad,r.

Yay,nlar,n elektronikle mesi kütüphane mimarî tasar,mlar, üzerinde de etkili olmu tur. Elektronik yay,nlar,n kullan,m, için sa lanan elektronik donan,mlar ve kullan,c,lar,n kendi ahsi teknik aletleriyle kütüphaneden yararlanmas, kütüphane yap,lar,nda yeni tasar,mlar,n ortaya ç,kmas,na neden olmu tur. Gülçin Cribb ve Janie Schmidt yazd,klar, makalede bu durumu öyle ifade etmektedirler: öKütüphane mekân tasar,m, büyük bir de i im sürecinden geçmektedir. Çevrimiçi teknolojilerin kütüphane mekânlar,n,n kullan,m,n, azaltaca ,na dair ilk varsay,mlar geldi geçti. Odak noktas,, fiziksel koleksiyonlar için yer bulma, personel ofisleri ve banko alanlar,ndan ziyade, kullan,c,n,n mekân kullan,m, tercihleri ve bilgi teknolojileri kullan,m,na do ru de i iyör **(Cribb ve Schmidt, 2012, s. 90).**

Elektronik bilgi kaynakları, çok hızlı üretilmesi ve tür olarak da fazlasıyla, ister istemez kütüphanelerin bu kaynaklara yönelmelerine neden olmuştur. Kullanıcıya ve kütüphaneye yer kazandırması, açısından çok büyük faydalar, olan elektronik bilgi kaynakları, maliyeti de giderek önem kazanmıştır.

Elektronik bilgi kaynakları, abonelik maliyetlerinin yanında abonelik ücretleri de beraberinde getirmiştir. Abonelik maliyetleri, üreticiye verilen abonelik veya satın alma parasıdır. Abonelik ücretleri, maliyetler ise donanım giderleri, kullanıcı ve personel eğitim giderleri, ulaştırma giderleri ve personel giderleri olarak sayılabilir.

Bu nedenlerden dolayı, üniversite kütüphanelerinde her geçen gün elektronik kaynaklara ve donanımlarına yatırılan para artmaktadır.

Elektronik bilgi kaynakları, kütüphaneler için avantajlar ve dezavantajlar vardır. En büyük avantaj, zaman ve yerden bağımsız olarak kullanıcıların hiçbir zahmette bulunmadan bu kaynaklara erişebilmesidir. Örneğin tamamen ortadan kalktı, bu dönemde bilgi profesyonellerini yakından ilgilendiren gelişmeler, kullanıcıların aradıkları bilgiye hiçbir zahmete katılmaksızın doğrudan erişimle rahatlıkla sahip olmaya başlamalarıdır (Kakırmacı, 2014, 2.cilt, s. 1160). Hasan Diriar, elektronik bilgi kaynakları, avantaj ve dezavantajları, derli toplu bir şekilde sıralamıştır. Avantajları, olarak şunları sıralamıştır:

- Düşük maliyetle, yaygın ve hızlı iletişim imkânı vermesi
- Elektronik kaynaklar kolayca çoğaltılabilir ve paylaşılabilir bir yapıya sahiptir
- Diğer bilgi kaynaklarına linkler yardımıyla bağlantı olanağı sağlar,
- Basılı kaynaklara göre yer tutma oranının az olması, ve kolay saklama imkânı olması,
- Zaman ve mekân sınırlamasının ortadan kaldırılması,
- Elektronik yayınlar baskı maliyetlerinin olmaması, basılı yayınlara oranla daha ucuz temin edilebilme imkânı sağlamaktadır
- Bazı elektronik dergi ve kitaplara basılı nüshalarından önce erişilmesi
- Kaynakların içerisinden arama yapabilme olanağının olması,
- Basılı kaynakların dijital ortama aktarılmasıyla sunulması, bu kaynakların yaygınlaşmasını önler. Dijital tırme koruma yöntemi olarak özellikle eski eserlerin korunmasına yardımcı olmaktadır (Diriar, 2013, s. 34-35).

Diriar, elektronik bilgi kaynakları, kullanıcılara sunulması ve eğitimlerinin az olması, nedeniyle kütüphanelerin yükünü azaltması, ve kütüphaneleri

ciltleme ve tamir masraflarından kurtarması, da elektronik bilgi kaynaklarının avantajları, olarak sayılabilir.

Diriar, n'a göre elektronik bilgi kaynaklarının dezavantajları ise şunlardır:

- Elektronik yayınların benimsenmesiyle ilgili sorunlar,
  - Elektronik ortam, ve yayınlar, yeterince güvenilir bulmamak,
  - Eski al, kanlıklar, de i tirememe, yenili e kapalı olma ve bilgisayar teknolojilerini yeterince kullanamamak,
  - Bu kaynakların akademik çalışmalarda kullanılmaya ilgili tereddütler,
- Ekonomik sorunlar,
- Teknolojik sorunlar,
- Saklama ve koruma sorunları,,
- Ekrandan okuma ve donanım gerektirme,
- Bant, ömürlerinin kısa olması,,
- Telif hakkı,,
- Güvenirlilik (**Diriar, n, 2013, s. 35-37**).

3.4.ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARININ ÇEŞİTLERİ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgi kaynakları, türleri de değişim ve gelişmeye başlamıştır. Kütüphane içinde erişilen kaynaklarla birlikte kütüphane dışındaki elektronik bilgi kaynaklarına da erişim başlamıştır. Kütüphane dışındaki erişilen e-kitap, e-dergi, e-tez, e-danışma kaynakları, e-veri tabanları, ve diğer elektronik bilgi kaynakları, da kütüphane dermesi olarak kabul görmüştür.

Dergilerin elektronik olarak veri tabanına haline getirilmesiyle başlayan ilk denemelerden sonra günümüzde hemen hemen bütün yayın türlerinin elektronik olarak üretilip veri tabanına dönüştürüldüğünü görebiliyoruz. Tür olarak karşımıza en çok çıkan elektronik bilgi kaynakları; e- kitap, e-dergi, e-tez, e-referans kaynakları, e-resim, e-nota, e-standart, kanıt dayalı, tıp metinleri, hukuk ve mevzuat alanındaki mahkeme kararlarıdır.

Türkiye piyasasında giren ilk kitap veri tabanının ProQuest firmasının EBRARY veri tabanı oldu. Kısa bir süre sonra diğer firmalarda kitap veri tabanları piyasaya sürüldü. Halen Türkiye piyasasında birçok şirket elektronik kitap paketlerini satmaktadır. Bunların başında ProQuest (Ebrary), EBSCO (EbscoHost eBook Collection), Springer ve Microbilgi (World eBook Library) firmalarının elektronik kitap veri tabanı paketleri gelmektedir.

3.4.1.E-Kitap

Teknolojik geli meler hayat,n her alan,nda oldu u gibi yay,nc,l,k alan,nda da etkili olmu tur. Özellikle bilgi teknolojilerinin geli mesiyle birlikte bilginin üretildi i ortam da de i mi tir. Daha önce bas,l, olarak üretilen bilgi kaynaklar, bu geli melerle birlikte elektronik olarak da üreilmeye ba lam, t,r. I ,k Önder öbilgiyi üretme, kaydetme, depolama, bilgiye eri me ve bilgiyi payla ma biçimlerimiz teknolojiyle birlikte h,zla de i iyorö (**Önder, 2011, s. 98**) demektedir.

Elektronik kitaplar her geçen gün biraz daha kütüphane koleksiyonlar,ndaki yerini almaktad,r. Asiye Y,ld,z Kak,rman bunu u ifadelerle dile getirmektedir: öVeri tabanlar,n,n yan, s,ra, gün geçtikçe e-kitaplarda bilgi hizmetleri alan,nda geli me göstermekte, kütüphane dermelerinde yerini almaktad,r.ö (**Y,ld,z Kak,rman, 2011 s. 61**).

Hakan Anameriç ve Fatih Rukanc,, kitap endüstrisinin ileti im ve bilgi teknolojilerine ba l, olarak sürekli bir de i im içinde oldu unu, bu de i imin son halkas,n,n devrim niteli indeki elektronik kitap oldu unu söylerler. Ayr,ca elektronik kitaplar,n yaz,l,m, donan,m, standart ve protokol bile enlerinden olu tu unu, bir tak,m avantaj ve dezavantajlar,yla akademik ve gündelik hayat,m,za girdi ini, bilgi merkezlerinde, kullan,c, hizmetlerine ve teknik hizmetlere yeni bir boyut kazand,rd, ,n, dile getirmi lerdir (**Anameriç ve Rukanc,, 2003, s. 147**).

3.4.1.1.Tan,m

Elektronik kitap tan,m, çe itli kaynaklarda yap,lm, t,r. öKi isel bilgisayar ya da e-kitap okuyucuda okumak için tasarlanm, geleneksel bask,, kitab,n dijital versiyonuö(**Reitz, 2004-2014**).

öE-kitap, bas,l, kitab,n say,salla t,r,lmas,yla elde edilen ya da tamamen elektronik ortamda üretilen bir içeri in, bilgisayar ya da elektronik kitap okuyucular, yard,m,yla görüntülenebilir, eri ilebilir, yay,nlanabilir ekilde kullan,lmas,na olanak veren bir yay,n türüdürö (**Diriar,n, 2013, s. 37**).

I ,k Önder, elektronik kitab,n nas,l olmas, gerekti ini de içeren bir tan,m yapm, t,r. Bu tan,ma göre elektronik kitap, öbir ya da birkaç bas,l, kitab,n say,salla t,r,lmas,yla elde edilen veya bütünüyle elektronik ortamda üretilen içeri in, bir masaüstü bilgisayar, ekran, bulunan herhangi bir elde ta ,nabilir ayg,t veya özel tasarlanm, bir elektronik kitap okuyucusu donan,m,nda görüntülenebilir, eri ilebilir, yay,nlanabilir ekilde bulunan kitapt,r. Ayr,ca kullan,lan yaz,l,m,la sa lanan zengin metin özellikleri ile (kitap ayrac, ekleme, metin

i aretleme, not alma gibi) geleneksel okuma s,ras,nda yap,lan i levlerin de gerçeikle tirilebildi i elektronik biçimö (Önder, 2011, s. 99).

Bir di er tan,mda da elektronik kitap; öbir kitab,n, CD-ROM üzerinde ya da internet üzerinden eri ilebilen, ço ul ortam linkleri ve üst metin ile donat,lm, sürümüö olarak tan,mlanm, t,r (Sankur, 2002, s. 218).

I ,k Önder, bir metnin elektronik kitap olmas, için hangi özellikleri ta ,mas, gerekti ini makalesinde yazm, t,r. öMetnin e-kitap olabilmesi için yaz,lm,la gelen okumay, kolayla t,r,c, i levleri (sesli okuma, yaz, karakteri de i tirme, yaz, boyutu de i tirme) ve zengin metin özellikleri (metin içi arama yapabilme, internet ba lant,lar,yla desteklenmi referanslar, not alma, metin i aretleme, kitap ayırac,) gibi özellikleri ta ,mas, gerekirö (Önder, 2011, s. 99).

Elektronik kitaplar,n kullan,labilece i cihazlar, da Önder öyle s,ralamaktad,r: öElektronik kitaplar, yaln,zca bilgisayarlarda de il e-kitap okuyucular,, cep telefonlar,, Ipad, Android gibi çok amaçlı, tablet PC'der (Personal Computer) gibi di er okuma araçlar,yla da eri ilebilir, görüntülenebilir ve kullan,labilir olmal,d,rö (Önder, 2011, s. 99).

3.4.1.2.Geli im

E-Kitaplar,n fiilen geli imini ele alan ilk eser Alan Kay'ın 1960'da yay,ınlad, , öDynabookö adlı, kitab, olmu tur. 1971 y,l,nda Gutenberg Projesi çerçevesinde Michael Hart taraf,ndan ba lat,lan 10.000 e-kitaptan olu an bir elektronik halk kütüphanesi kurma dü üncesi e-kitaplar,n gündeme gelip geli mesi noktas,nda ilk ciddi proje olmu tur. Bunun ard,ndan devam eden u geli meler elektronik kitaplar,n geli im sürecini gözler önüne sermektedir. 1987'de Michael Joyce'ın öAfternoonö adlı, kitab,n, bir diskette yay,ınlad,, 1990 y,l,nda Serendipity Systems öPC-Bookö isimli e-kitap görüntüleme program,n, geli tirdi. 1992 y,l,nda e-kitaplar metin tabanlı, DOS (Disk Operating System) ortam,ndan grafik tabanlı, Windows ortam,ndaki edisyona dönü türüldü ve daha kolay okunabilecek bir biçime kavu turuldu. 1993 y,l,nda öBiblioBytesö internet üzerinden e-kitap satmak üzere ilk web sitesini kurdu. 1994 y,l,nda e-kitap format,n,n metinden HTML'æ (Hyper Text Markup Language) geçmesi ve yine 1994 y,l,nda öThe Fiction Worksö adlı, ilk e-kitap yay,ınc,s,n,n kurulmas, (Anameriç ve Rukanc,, 2003, s. 149-150).

ö lk elektronik kitap sat, denemesi 1998 y,l,nda netLibrary'ın ABD'deki (Amerika Birle ik Devletleri) 100 halk kütüphanesine 1500 e-kitap önermesi olmu turö (Anameriç ve Rukanc,, 2003, s. 159).

İlk ba larıda tek tek kitab,n elektronik olarak üretilip sat,ıldı, ,n,, daha sonra binlerce elektronik kitap bir araya getirilerek veri taban,na dönü türüldüklerini (Mutlu, 2006, s. 224)

görüyoruz. Ülkemizde en çok kullanılan e-kitap veri tabanları, piyasaya ilk çıkan Ebrary ve onu izleyen Ebscohost e-Book Collection ile World e-Book Library'dir.

Elektronik kitap teknolojisi yazılım, donanım ve protokol bileşenlerinden oluşmaktadır. Başlıca e-kitap yazılım, donanım ve protokollerini gelişimsel olarak değerlendirilmesine göre yazmakta fayda vardır.

3.4.1.3.E-Kitap Yazılımları,

İkbal Önder, elektronik kitap donanımlarında olduğu gibi, yazılımlarda da hızlı bir artış ve çeşitlilik olduğunu, ilk elektronik kitap yazılımının 1990'da ortaya çıktığını, hangi donanımla olursa olsun elektronik kitapların okunabilmesi için bir elektronik kitap okuyucu yazılımına gereksinim duyulduğunu, bu yazılımların kimi zaman kullanılan donanımla birlikte elde edildiğini, kimi zaman da internet üzerinden indirilerek e-kitap okuyucuya yüklendiğini, bu yazılımlar sayesinde e-kitap içeriğinin gerçek bir okuma hissi uyandıracak biçimde, içerik zenginliği, tirajı, metin özellikleri ile kullanıcıların elektronik kitap okumasını kolaylaştıran ve okumayı zevkli kılan özellikler taşıdığı ve bu özellikler sayesinde karanlıkta dahi okumayı sağlayacak aydınlatma, yazı karakterini değiştirme, yazı boyutunu değiştirme, not alma, kitap ayracı, ekleme, önemli görülen yerleri işaretleyebilme, metin içinde kelime arama, sözlük kullanımı gibi kolaylıklar sağlayarak geleneksel kitap okuma zevkini elektronik ortama taşıdığı, söylemektedir (Önder, 2012, s. 98-99).

Hakan Anameriç ve Fatih Rukancı, elektronik kitap yazılımlarının, bir PC ya da elektronik kitap okuma cihazına internet üzerinden e-kitapların indirilmesini ve elektronik içeriğinin kitap benzeri bir formatta görüntülenmesini sağlayan yazılımlar olarak görmekte ve yazılım şirketlerini Librius, Glassbook, Adobe ve Microsoft olarak sıralamaktadırlar (Anameriç ve Rukancı, 2003, s. 150). Bu firmaların çalışmaları, yazılımların unlu olarak: Glasbook Reader, Adobe Acrobat eBook Reader, Adobe Digital Editions, Microsoft Reader, Librius ve Mobipocket Reader. Bunların dışında e-kitaplarla ilgili donanım ve yazılım geliştiren firmalar, elektronik yayıncılık için dönüşüm sürecini destekleyen yazılım firmaları, iPad ve iPhone başta olmak üzere tablet PC'ler, cep telefonlar, ve diğer taşınabilir okuma cihazları için geliştirilen e-kitap uygulamaları, da geliştirmektedirler. (Önder, 2011, s. 104).

3.4.1.4.E-Kitap Donanımları,

İkbal Önder, gelişen iletişim teknolojilerine ve kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına paralel olarak elektronik kitap donanımlarının sürekli güncellendiğini, özellikle görüntü teknolojisi, geliştirilen e-mürekkep ve buna bağlı olarak üretilen e-kitap ekranları, elektronik

kitap pazarı, hareketlendirdi ini, önceleri tabii olarak, elektronik kitaplar, cazip kılarken, pazar gelişince donanım, araçlar, boyutlar, görüntü kalitesi, arızalar, kullanım süresi, toplam kaç e-kitap depolayabildiği, internet ve kablosuz erişim özellikleri, müzik dinleyebilme ve sesli okuma gibi teknik özelliklerin kullanılması, tercihlerini etkiledi ini, e-kitap okuyucu donanım, araçlar, boyut, kılıf, kapak gibi fiziksel özellikleri zamanla donanım, daha ergonomik kullanım, sağlayacak biçimde yenilendi ini, donanım, sağ veya sol elle kullanım için ayarlanabilen, deri kapaklı, üzerinde yer alan sayfa değişimi (ileri-geri) butonları, ya da dokunmatik ekran veya ekran kalem özellikleriyle kullanımları, kolaylık sağlayan özelliklerle donatıldı, daha sonra da ortam ışığına göre otomatik ayarlanan ekranlar üretildi ini, e-kitap okumak için tasarlanmış, bu donanım, cep bilgisayarları, özgü hesaplama, grafik çizme, not alma, resim yapma gibi fonksiyonları, da oldu unu, modellerine göre donanım, 64 MB'den (Megabayt) 512 MB'ye kadar değişen dahili bellekleri hafıza kartlarıyla 4 GB'a (Gigabyte) kadar (Amazon Kindle) arttırılabildi ini, dahili modem, wi-fi (Wireless Fidelity), 3G (3rd Generation), bluetooth bağlantıları, bulunan modelleriyle internete bağlanarak e-kitap satılmasına azaldı, bundan dolayı e-kitap satılabilir, internette çevrimiçi gazete, dergi okunabilir, internetin tüm olanaklarından yararlanılabiliyor duruma geldi ini, ayrıca USB (Universal Serial Bus) bağlantısıyla PC'den donanım, e-kitap veya dosya transferi de yapılabildi ini, bunun yanı sıra birçok donanım, MP3 (MPEG (Moving Picture Experts Group) 1 Audio Layer III) çalma özelliği ve kulaklık bulundurdu unu dile getirmektedir (Önder, 2012, s. 70-98).

Elektronik kitap donanım, üreten firmalar, ve geliştirdikleri ülkeleri de erlendiren İsmail Önder, elektronik kitap pazarı, oluşturan ülkeleri, başta Amerika (U.S.A) ve Birleşik Krallık (U.K) olmak üzere Kanada, Hollanda, Fransa, Japonya ve Çin oldu unu söyler. Başlıca üretici firmalar, ise Sony, Irex Technologies, Netronix, Jinke Electronics, Hon Hai Precision Industries, Polymer Vision, Plastic Logic firmaları, oldu unu ifade etmektedir. (Önder, 2012, s. 98).

E-kitap donanım, gelişimine göre şunlardır: Sony Discman (1991), Sony Franklin Bookman, Rocketbook (Novumedia), Softbook Reader (Softbook), Everybook Dedicated Reader, Gembook, Millennium Book (Librius), Franklin eBookMan (900, 901, 911), RCA REB 1100 (Rocketbook/Gemstar), Go Reader, Hiebook, GEB 1150 / GEB 2150 (Gemstar), Librie (Sony), Cytale Cybook Gen1 (Booken), Ebookwise 1150 (Gemstar), iLiad (iRex Tech), Hanlin eReader V2 (Jinke), Hanlin eReader V8 (Jinke), Sony Reader PRS-500, Flepia (Fujitsu), HP eKitap Okuyucu, Hanlin eReader V3 Vizplex (Jinke), Walkbook UB IT (Ulusal Bilgi Teknolojileri), GeR2 (Ganaxa), PRS-505 (Sony), Cybook Gen3 (Booken), Kindle

1.0 (Amazon), Ez Reader (Astak), Jetbook (EXTACO), iLiad Book Edition (iRex Tech), Astak Mentor 5, Astak mentor 6, Astak Pro9.7, Radius (Polymer Vision), Plastic Logic e-Book Reader, Digital Reader 1000 (iRex Tech), Digital Reader 1000S (iRex Tech), Digital Reader 1000SW (iRex Tech), PRS-700 (Sony), Kindle 2 (Amazon)

3.4.1.5.E-Kitap Protokol ve Standartlar,

Elektronik kitaplarda basılı kitaplar gibi telif hakları, gerektiren kitaplardır. e-Kitapların yaygınlaşmasıyla birlikte tüm dünyada e-yayımlar için standartlar ve protokoller geliştirilerek telif haklarının korunmasına yönelik çalışmalar başlamıştır. Bu çalışmalar sonucunda bu işin öncülük eden kurumlar ortaya çıkmıştır. Bu kurumlardan, Açık e-Kitap Formu (Open eBook Forum (OEBF)) ve Elektronik Kitap Değişimi Çalışma Grubu (The Electronic Book Exchange Working Group (EBX)) forum olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Standartlar ve Teknoloji Ulusal Enstitüsü (National Institute of Standards and Technology (NIST)) ve Ulusal Bilgi Standartları Organizasyonu (National Information Standards Organization (NISO)) (Önder, 2011, s. 102) kurumları da standart geliştiren ve geliştirdiği standartları dünyada kabul gören kurumlardır.

3.4.1.6.E-Kitap Avantajları,

Elektronik kitapların okullar, öğrenciler, kitapçılar, çevre, yazar, engelliler, kullanıcılar ve kütüphane açısından ayrı ayrı avantajları vardır.

Okullar açısından; içerdiği bilginin güncel olması, ve güncellenebiliyor olması, hızlı erişilebilir olması, maliyetlerinin basılı kitaba göre daha ucuz olması, üretim, dağıtım ve koruma giderlerinin olmaması, yenilenme ve ciltleme giderlerinin olmaması,

Öğrenciler açısından, daha çok kitap daha hafif bir çanta taşınması, bütün kitapların her an elinin altında olması,

Kitapçılar açısından, elinde kalan elektronik kitapları iade edebiliyor olması, kendilerini büyük bir riskten koruması, ve daha az depo ihtiyacı duymasına,

Çevre açısından, daha az ağacının kesilmesi,

Yazar açısından, yeni yazarların kitaplarını tanıtmaları, ve yayılmaları, buradan yapabiliyor olması, aldıkları geri bildirimlerin daha iyi ürünler çıkarmalarına neden olması, daha fazla kazanç elde etmeleri, daha geniş kitlelere ulaşması, ve eserlerini daha uzun süreli olarak sergileyebilme olanağına kavuşması,

Engelliler aç,s,ndan, elektronik kitaba konu ma kelime i lemci eklenerek görme engellilerin rahatl,kla kitaplar, okuyabilmesi,

Kullan,c,lar aç,s,ndan, elektronik kitap kullan,m,n,n yer ve zaman bak,m,ndan ba ,ms,z olmas,, sözlük içermesi, içinde tarama yap,labilir olmas,, i aretleme yap,labilmesi, not alma olana , vermesi, okudu u kitaplar için kendi kütüphane raf,n, olu turmas,, gerek duydu unda daha önce okudu u kitaba zahmetsizce h,zl, bir ekilde ula ,lmas, (**Mutlu, 2006, s. 225**). Bununla birlikte art alan,n,n ayd,nlat,lm, olmas,ndan dolayı, karanl,kta okunmaya olanak vermesi, sayfa çevrilirken ba kas,n, rahats,z etmemesi, puntolar,n,n ayarlanabilir olmas,, ta ,nmas,n,n kolay olmas,, internet üzerinden kolayca da ,t,l,p sat,n al,nabilmesi, çok say,da kitab, depolayabilmesi, özellikle dizi eklinde üretilen yay,nlarda bütünlük sa lamas, da kullan,c, için avantaj olarak say,labilir.

Son olarak kütüphaneler aç,s,ndan, bir dersle ilgili rezerve olan kitaplar,n bir elektronik kitap cihaz,na yüklenerek kullan,c,ya verilebilir olmas,, ayn, anda birden fazla ki inin kullanabilmesi, da ,n,k yap,daki kütüphanelere çare olur. Kütüphanelerde daha az yer kaplamas, yer tasarrufuna neden olur ve güncelli i biten kitaplar,n yerine yeni sürümlerinin kullan,ma sunulmas, (**Mutlu, 2006, s. 225**) bak,m,lar,ndan kütüphanelere avantaj sa lar.

3.4.1.7.E-Kitap Dezavantajlar,

Elektronik kitaplar,n dezavantajlar, olarak unlar, sayabiliriz. Elektronik kitap okuma cihazlar,nda farklı yaz,l,mlar,n kullan,lmas,, her elektronik cihazda her kitab,n okunmamas,na neden olmaktadır. Dünyada henüz bir elektronik kitap standard,n,n olmamas, farklı farklı cihazlar,n üretilmesine neden olmaktadır. Baz, elektronik kitap okuma cihazlar,n,n uzun kullan,mlarda ba a r,s, ve göz yorgunlu u yapmas, da bir di er dezavantaj olarak say,labilir. Elektronik kitaplar,n kullan,m, bazen kullan,c, e itimi gerektirebilir. En önemli dezavantaj, da klasik okuma tad,n, vermemesidir. Elektronik kitaplar,n telif haklar,n,n henüz tam olarak çözülmemi olmas, da bir di er dezavantaj, olarak say,labilir.

3.4.2.E-Dergi

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n yay,nc,l, , biçim ve yay,nlanma aral,klar,na göre t,pk, bas,l, yay,nlar gibi çe itlenmektedir. Bu yay,nc,l, ,n en önemli ürünü olarak elektronik dergiler ön plana ç,kmaktadır. Akademik dünyanın,n en önemli bilimsel kayna ,n, olu turan dergilerin (**Mutlu, 2006, s. 225**) elektronik olarak yay,nlanmas,yla birlikte yere ve zamana ba l, kalmaks,z,n a lar üzerinden kullan,c,n,n hizmetine sunulmas,, elektronik dergileri bas,l,

dergilerden ayrılan özellikleri olarak görülmektedir. Bu özellikleri çok kullanılmaları, neden olmuştur.

Elektronik dergiler için çevrimiçi dergi (online journal), elektronik süreli yayımlar (electronic periodicals), elektronik yayıncılık (electronic publishing) gibi farklı terimler kullanılmaktadır (**Hakgüder, 2011, s. 9**).

İlk ürünleri 1970'lere dayanan ve CD-ROM olarak üretilen elektronik dergiler, bir makine aracılığıyla kullanılarak hizmetlerine sunulurken, bilgi teknolojilerinde hızlı gelişim ve dönüşüm sonucunda günümüzde internet üzerinden kullanılarak hizmetlerine sunulmaktadır. Ayrıca CD-ROM olarak üretilen dergilerin güncellenme ve benzeri sorunlarından dolayı kullanım, günümüzde oldukça azalmıştır.

Elektronik dergiler için, birbirinden farklı ancak hepsinin ortak tanıtımında bir amaç kullanılarak kullanıma sunulduğunu dair birçok tanım yapılmıştır: "Bir bilgisayar ağı üzerinden iletilen dergi" (**Stevenson, 2006, s. 65**) "Elektronik dergiler, basılmayan dergilerin hemen hemen tüm özelliklerini taşıyan, fakat çevrimiçi üretilen ve dağıtılan yayımlardır" (**Hakgüder, 2011, s. 9**). "Optik, dijital ve manyetik ortamlarda üretilen veya bu ortamlardan ulusal, uluslararası, bilgi ağları (BITNET, INTERNET) ile dağıtım, yaygınlaşma, basılı forma dönüşümlenebilen süreli yayınlardır" (**Bayram, 1998, s. 24**). "İndeksleme ve öz hazırlama hizmetleri yardımıyla oluşturulan, CD-ROM, internet gibi elektronik ortamlar üzerinde erişime açılan süreli yayımlar" (**Ashcroft ve Langdon, 1999, s. 105**).

Hülya Dilek Kayaoğlu elektronik dergileri dağıtım biçimlerine göre 4 gruba ayırmaktadır: "Salt elektronik dergiler, elektronik ve basılmayan dergiler, basılı ve elektronik dergiler ve hem basılı hem de elektronik dergiler" (**Kayaoğlu, 2004, s. 51**). Mehmet Emin Küçük, Umut Al ve N. Erol Olcay da Hülya Dilek Kayaoğlundan farklı olarak elektronik dergileri sadece elektronik dergiler, sadece basılmayan dergiler ve paralel dergiler (hem basılı hem de elektronik sürümü olanlar) olmak üzere 3 gruba ayırmaktadır (**Küçük, Al ve Olcay, 2008, s. 310**).

Bilimsel dergilerin elektronik ortamda üretilmesine yönelik çalışmalar 1970'lere kadar uzanmaktadır. İlk elektronik derginin kullanılmaya sunulması ise 1980'li yıllarda olmuştur. Özlem Bayram Page, Compball ve Meadows'a dayandığı ilk tam metin elektronik derginin 1991 yılında yayınlanan HEP TH (High Energy Physics Theory) olduğunu söylemektedir (**Bayram, 1998, s. 26**). Yaşar Tonta, tam metin olarak internet aracılığıyla hizmete sunulan ilk derginin 1993 yılında ACS (American Chemical Society) tarafından üretildiğini yazmaktadır (**Tonta, 1997, s. 306**).

İlk elektronik dergiler basıldı, dergilerin ikinci kopyası, olarak üretilirken, sadece elektronik olarak üretilip yayınlanan ilk dergi AAAS (American Association for the Advancement of Science) tarafından 1992 yılında yayınlanan "The Online Journal of Current Clinical Trials" dergisidir (Küçük, Al, Olcay, 2008, s. 311).

İnternet kullanımıyla yaygınlaşan ve büyük yayın evlerinin elektronik yayınlara ilgi göstermesiyle elektronik yayınlar, sayısında ve kullanımında artmış, a neden olmuştur. İnternetin yaygın olarak kullanmaya başlamasıyla birlikte elektronik olarak erişilebilen bilgi kaynakları, sayısında büyük artış gözlenmiştir (Tonta, 2000, s. 89). 1990'lı yıllarda başlangıçta sayıları oldukça az olan elektronik dergiler 90'lı yıllardan itibaren hızla artmaya başlamıştır (Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 773). Elektronik dergilerin paket olarak satılmaya başlaması da 1995 yılında gerçekleşmiştir. 1995 yılında Web üzerinden, Project Muse, OCLC'nin Electronic Collection Online (ECO) ve JSTOR birer hizmet paketi olarak sunulmaya başlamıştır (Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 774).

Dünyada elektronik dergilerin yaygınlaşma süreci ile Türkiye'deki sürecin paralel bir seyir izlediğini söylemek mümkündür. Türkiye'nin 1990'lı yıllarda internet ile tanışmasıyla birlikte, elektronik dergi kullanımı ve üretiminin de 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren yaygınlaşarak kazanmasına neden olmuştur. Web üzerinden dağıtılmaya başlanan ilk Türk dergisi ARAF olmuştur (Hakgüder, 2011, s. 12)

3.4.2.1.E-Dergi Avantajları,

Zeynep Hakgüder, elektronik dergilerin avantajları, çeşitli yazarlar tarafından görüşlerine dayandırarak 7 tane olarak sıralamıştır. Ancak diğer yazarlar farklı olarak gördükleri avantajları da vardır.

- 1- ÖZaman ve yer tasarruflaması, olmaksızın erişim sağlanmaktadır.
- 2- Elektronik dergilerin içinde tam metin / özet taraması yapılabilmektedir.
- 3- Kullanıcılar aradıkları, konularıyla ilgili yeni yayınlar hakkında e-mail yoluyla bilgilendirilmektedirler. RSS (Rich Site Summary) gibi duyuru hizmetleri elektronik yayıncılıkta sık sık kullanılmaktadır.
- 4- Birçok yayınevi dergilerini basılmamış halde yayınlamadan önce elektronik ortama aktarmaktadır. Bu sayede kullanıcılar yeni yayınlar hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler.
- 5- E-dergi kopyasını basılmadan önce çekmesi ve kullanıcıya ulaşması.

- 6- Metin içinde yapılacak bağlantılar (link) ve açılacak pencerelerle aynı anda birçok bilgiye tek ekranda hızlı ve kolay bir şekilde ulaşılabilir. Ayrıca birçok elektronik dergide okuyucu bağlantılar yardımı ile aynı anda kaynaklarda yer alan bir makalenin özetine hatta tamamına ulaşılabilir (Gür, 2003)
- 7- Multi-medya sunum aynı zamanda elektronik dergilerle video görüntü ve animasyonlar, audio sunum, interaktif sunumlar yapma olanağı sunu zenginliği kazandırmak açısından klasik dergilerle karşılaştırınca elektronik dergiler önemli avantajlar sağlamaktadır.
- 8- Birçok kişinin aynı anda sağlayabildiği elektronik dergiler, beraberinde elektronik yayınları atfedilmesi sağlamaktadır.
- 9- Daha çok kişi tarafından aynı anda ve genelde kullanılabildiği, sunması (Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 775).

Elektronik dergilerin kullanıcısı için olan avantajları, aynı zamanda kütüphaneler için de birkaç avantajından bahsetmekte yarar vardır.

- 1- Kütüphanelerde yer tasarrufuna neden olmaktadır. Elektronik kaynaklar basılı kaynaklara göre daha az yer kaplamakta (Afzali, Mehdi, 2004, s. 188-189).
- 2- Elektronik dergilerin basılı dergilere göre daha ucuz olması (Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 775) kütüphane bütçeleri için bir avantajdır. Mehdi Afzali, İran Temel Bilimler Enstitüsü (TB AE) kütüphanesi üzerine yaptığı araştırmada, TB AE Kütüphanesinin, 2002 yılında aldığı basılı dergiler yerine elektronik dergi alsaydı, toplam koleksiyon geliştirme harcamalarından (dergi abonelikleri, arşivleme, denetim, vb.) kütüphane bütçesine %13 tasarruf sağlanırdı, sonuçuna varmıştı (Afzali, 2004, s. 187).
- 3- Teknik ilerlemelerin daha kısa zamanda yapılması, kısa zamanda hizmete sunulmasına neden olmaktadır. Bu da enerji gücünü azaltmaktadır.
- 4- Ciltleme sorunları, olmadıkça, için kütüphaneyi ek bir maliyetten kurtarmaktadır.

3.4.2.2.E-Dergi Dezavantajları,

Elektronik dergilerin avantajları, aynı zamanda kütüphaneler için dezavantajları da bulunmaktadır:

Elektronik dergileri ekran üzerinden okumak kullanıcıları takip zorluğu ve okuma zorluğu sağlamaktadır.

Elektronik dergilerin ar ivlenme sorunu da di er önemli dezavantajlardan biridir. Ar ivlenecek kaynaklar,n seçimi, format de i ikli inde kaynaklar,n ne olaca , ve bu kaynaklar, kimin denetleyece i hala sorun te kil etmektedir.

öElektronik dergilerde yay,mılanan makaleler bas,l, dergilerden çok daha pahal, ya mal olmaktadır; çünkü bir yay,n,n öilk kopyaös,n,n üretimi için yap,lan harcamalar (editorial giderler) elektronik yay,nlar için de aynen geçerlidir. Buna ek olarak elektronik yay,nlar için a ve sunucu maliyetleri gibi maliyetlerde bulunmaktadır. Bu nedenle bas,l, dergilerde sayfa ba ,na maliyet 23\$ iken elektronik dergilerde bu rakam 40-45 dolar olarak hesaplan,rö **(Tonta, 2000, s. 104)**

Elektronik bilginin de i tirilmesi, farklı, ekillerde kaydedilmesi veya yay,nlayan,n bilgisi olmadan tümüyle ba ka bir ki i veya ki ilerce kullan,lmas, elektronik bilgi ve belgelerin kolayca kopyalan,p ba ka bir ortama aktar,labilmesi, telif hakk, yasa,n,n uygulanabilmesini zorla t,rmaktadır **(At,lgan ve Yalç,n, 2009, s. 776)**.

Elektronik dergiler y,ll,k abonelik yöntemiyle sa land, , için bütçenin yetmedi i dönemlerde kesintiye u ramakta ve bir dezavantaj olu turmaktadır.

Aç,k eri imdeki dergilerin ba lant, ömürleri ile ilgili ortaya ç,kabilecek sorunlar da dezavantaj olarak görülebilir.

3.4.3.E-Dan, ma (Referans) Kaynaklar,

öElektronik dan, ma kaynaklar,; bas,l, ortamda ula ,labilen sözlük, ansiklopedi, katalog vb. ba vuru kaynaklar,n,n elektronik ortam üzerinden ula ,labilmesiö **(Driar,n, 2013, s. 46)** olarak tan,mılanmaktadır.

Referans kaynaklar,, ara t,rmac, ve kullan,c,lar,n çok s,k ba vurdu u kaynaklar olup kütüphanelerin olmazsa olmazlar,ndandır. Bas,l, referans kaynaklar, genelde ödünç verilmeyen, kütüphane içinde yararland,r,lan ve say,ca da çok kopyas, olmayan **(Mutlu, 2006, s. 225)** yay,nlard,r. Bu yay,nlar,n elektronikle mesiyle birlikte kullan,c, kütüphaneye gelmeden, iste i yer ve zamanda bu kaynaklardan yararlanabilmektedir. Hakan Anameriç ve Fatih Rukanc,, kütüphane dermelerinin ana kaynaklar, olarak nitelendirdikleri referans kaynaklar,ndan, elektronik olarak hizmete sunulmas,yla ayn, anda birçok ki inin faydalanabilece ini ifade etmektedirler **(Anameriç ve Rukanc,, 2003, s. 164)**.

Elektronik referans kaynaklar,nda da t,pk, elektronik kitaplarda oldu u gibi zenginle tirilmi okuma teknikleri uygulamalar,na rastlamak mümkündür. Tam metin eri im olana ,n,n yan,nda kitap ayırac,, kelime veya terim tarama, alt,n, çizme, not dü me, e-posta yollama gibi uygulamalar, sayesinde kullan,c,lar, elektronik referans kaynaklar,ndan etkili bir

ekilde yararlanabilmektedirler. Bu uygulamalar sayesinde kullanıc, amaç,na, bas,ıl, kaynaklara göre daha hızlı ulaşım olur. Başlıca referans kaynakları şunlardır:

- Ansiklopediler (Encyclopedia of Islam Online,)
- Sözlükler (Oxford English Dictionary)
- Bibliyografyalar (EndNote)
- Rehberler
- Dizinler
- Özetler
- El kitapları,
- Standartlar
- İstatistikler
- Almanaklar
- Yıllıklar
- Patentler
- Atlas ve haritalar

3.4.3.1 Elektronik Danışmanlık (Referans) Kaynaklarının Avantajları,

- En önemli avantaj, güncellenebiliyor olması ve yeni bilgilerin hemen eklenmesi,
- Taramaları daha geniş alanda ve daha hızlı olarak yapılabilmesi,
- Kütüphanelerde yer sıkıntısı, ortadan kaldırılması,
- Hacimli kaynakların dolayısıyla kullanma kolaylığı, sağlamaları,ö
(Diriar, n, 2013, s. 46),

Dijital ortamda bilgiye ulaşımın kolaylaşmasıyla birlikte birçok referans kaynağı da elektronik sürümlerini yayınlamaya başlamışlardır. Elektronik sürümlerinin çok tutulması, üzerine basılan nüshaların giderek azalması ve bir yerden sonra üretim maliyetleri karlanamayınca basılan sürümlerini üretmekten vazgeçmişlerdir. 1768 yılında yayın hayatına başlayan Encyclopaedia Britannica'nın 2012 yılında basılan sürümüne son verme kararı, buna örnek gösterilebilir. 1994'ten beri basılan sürümleriyle birlikte elektronik sürümleri de yayınlanan ansiklopedinin basılan sürümünün giderek azaldığını savunan Britannica Ansiklopedisi şirketi Başkan Jorge Cauz; ansiklopedinin en büyük satış rakamına 120 binle 1990 yılında ulaştığını, bu sayının 1996 yılında 40 bine düştüğünü ve giderek azalmaya devam ettiğini belirtmiştir **(Dünya Bülteni, 14 Mart 2012).**

3.4.4.E-Tez

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte basılı tezin tanımı ve e-tekilde yapılmış tezlerin tanımı: "Üniversitelerde öğrencilerin veya öğretim üyelerinin hazırladığı, bazen bir sınav kurulu önünde savundukları, bilimsel eserler (Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük). Elektronik ortamda hazırlanan veya sonradan elektronik ortama aktarılan, arşivlenen ve erişime açılan tezler elektronik tez (e-tez) adı verilmektedir" (Hakgüder, 2011, s. 18).

Tezler, gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde elektronik ortamda yazılıp teslim edilmektedir. Tezlerin kısa zamanda erişime açılması, tüm metnin taranabilir ve indekslenebilir olması, kataloglama işlemlerini basitletmesi, depolama ve erişimde birçok yeni olanağa kavuşturmuştur. E-tez için özellikle ABD, İngiltere, Kanada ve Avustralya'da 1996 yılından itibaren yoğun çalışmalar yapılmaktadır (Hakgüder, 2011, s.18).

Proquest-Dissertation and Thesis Abst&FT dünyanın tam metin en kapsamlı veritabanıdır. ABD ve Kanada'daki tüm üniversiteler ProQuest ile gerçekleştirdikleri resmi anlaşma çerçevesinde her yayımlanan tezi ProQuest tez veritabanına aktarmakla yükümlüdürler.

1743'ten bu yana üç milyondan fazla tez içerir. Bir milyondan fazla tez ise tam metin pdf olarak indirilebilir. Her yıl 80.000 adet yeni tez veritabanına yüklenir. Her tez bir özet içerir, bu özetler doktora tezlerinde 350 kelime, master tezlerinde ise 150 kelime uzunluğundadır. 1637'den günümüze özet ve başlık olarak tezler veritabanında yer alır. Bu veritabanına abone olan kurumlar sınırsız tez indirme ve görüntüleme hakkına sahiptir.

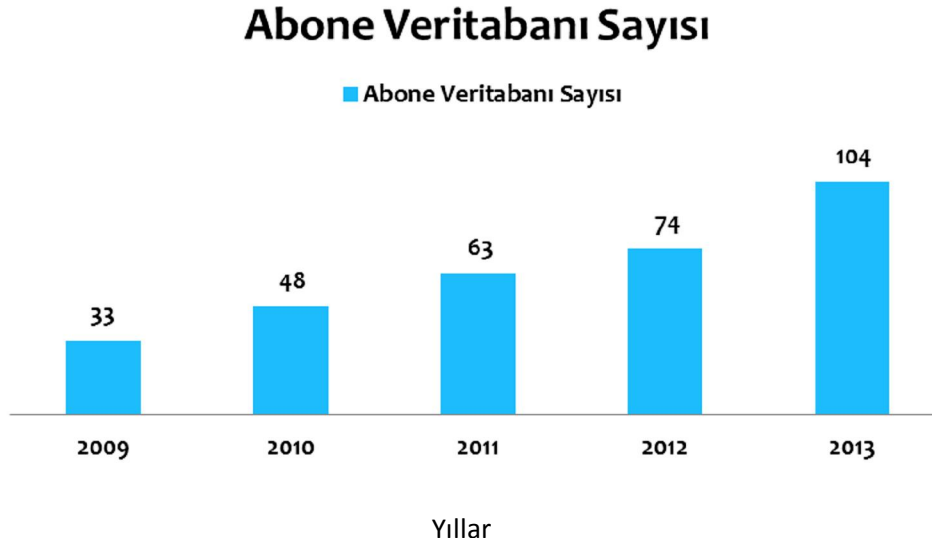
Kurumlar, kendi tezlerini de bu veritabanına aktarabilir. Web sayfasında tezlerin nasıl aktarılacağıyla ilgili bilgi mevcuttur.

3.4.5.E-Veri Tabanı,

Veritabanları, elektronik bilgi kaynakları, içinde çok önemli bir yere sahiptir. Gerek içerdikleri çok sayıda kaynakla kütüphane dermesini zenginleştirmeleri gerekse de kullanıcıların çok yüksek olması nedeniyle üniversite kütüphanelerinin vazgeçilmez parçası haline gelmişlerdir. Asya, Yıldı, Z. Kalkan'ın veritabanları, kütüphaneler için zenginlik göstergesi olması, dile getirirken eskiden kütüphaneler için neyin zenginlik göstergesi olduğu da değişmiştir. İnternet kullanımı, etkisi, kütüphanenin derme oluşturma politikasında da kendini göstermiştir. Zengin ve güncel bir koleksiyon oluşturmak kütüphaneler için bir öncelik kaynağı, iken artık bilgiye erişimin hem daha hızlı, hem de daha kolay olduğu veritabanları, zenginlik göstergesi haline gelmiştir (Kalkan, 2011,

s. 61). Veri tabanı, sayısal kaynak bakımından zenginlik göstergesi olarak görülmeye başlanmıştır. Üniversitelerdeki veri tabanı sayıları hızla artmaktadır. Marmara Üniversitesi 2009 yılında 33 adet veri tabanına abone iken 2013 yılında bu sayı 104 adede çıkmıştır.

Grafik 4: Marmara Üniversitesi 2009-2013 Yılları, Abone Veritabanı Sayısı³

Birçok yazarın yaptığı, elektronik veri tabanları, unlandır: "Veri tabanı, terimi, basit olarak büyük bir veri koleksiyonunu tanımlamak için kullanılır. Daha kapsamlı bir tanımla, veri tabanı, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde düzenlenmiş bütünleşik bir veri koleksiyonudur" (O'Neil ve Morris, 1992, s. 43). "Kullanıcı erişimini kolaylaştırmak için verileri düzenlemeyi sağlayan yazılım. Bir bilgisayarda depolanan, erişimi kolay ve hızlı olan veri koleksiyonudur" (Stevenson, 2006, s. 51). "Veri tabanı, sistematik ya da metodik bir biçimde düzenlenmiş elektronik ya da başka yollarla erişilebilen eserlerden, verilerden ya da başka materyallerden meydana gelen bir koleksiyondur" (Cornish, 2001, s. 123). Hülya Dilek Kayaoğlu ise tam metin veri tabanlarını iki türe ayırarak ele almıştır. "Herhangi bir yayıncının dergi demetine tam metin erişimi sağlayan dergi veri tabanları (bundles) ve diğer yayıncıların dergilerine tam metin erişimi olanaklı olan toplama veri tabanları (aggregations)" (Kayaoğlu, 2004). Bir diğer veri tabanı türünde Hatice Fatoş (Gür) Aknoğlu yapmıştır: "Veri tabanları, çeşitli türde bilgilerin ve verilerin (makale, sayısal veriler, bilançolar, istatistiksel veriler, grafikler, bibliyografik bilgiler veya bir yerde yayınlanmış,

³ 25 Nisan 2014 tarihinde Marmara Üniversitesinde düzenlenen "ProQuest Days 6 Kütüphane Günleri" etkinliğinde, Prof. Dr. Serdar tarafından sunulan "Elektronik Kaynak Kullanımında Kütüphane Organizasyonuna Etkileri" adlı sunumundan alınmıştır.

metnin tamam,) bilgisayar yard,m,yla tekrar eri ilebilir formatta bir araya getirilmesinden olu mu kay,tlard,rö (Ak,no lu, 1994, s. 2).

Farkl, yazarlar farkl, kelimelerle ifade etseler de temelde veri taban,, h,zl, ve kolay eri im sa layabilmek için bir makinaca okunabilecek ekilde düzenlenmi veri toplulu u veya koleksiyonu olarak tan,mlanabilir.

lk olarak, dergiler veri taban, haline getirildi. Zamanla hemen hemen bütün yay,n türleri veri taban, olarak kullan,c, hizmetine sunulmaya ba land,. Hatta daha ileri gidilerek hastal,k te hisleri, tedavi yöntemleri, te hise dayal, reçeteler, mahkeme kararlar,, resim ve harita gibi belgeler de veri taban, haline getirildi. Halen birçok yay,n türünde veri taban, mevcuttur.

- Kitap veri tabanlar, (Ebrary Academic Complete ve EBSCO eBook Academic Subscription Collection)
- Dergi veri tabanlar, (American Chemical Society (ACS) ve JSTOR)
- Tez veri tabanlar, (Proquest- Dissertation and Thesis Abst.)
- Standart veri tabanlar, (British Standart Online (BSOL))
- Resim ve görüntü içerikli veri tabanlar, (ART STOR)
- Kan,ta dayal, t,p veri tabanlar, (Cochrane Library)
- Hukuk metinleri veri tabanlar, (Hukuk Türk)

Bunlar,n d, nda hemen hemen bütün dan, ma kaynaklar, türleri de veri taban, olarak üretilmektedir.

3.5.ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ SA LANMASI

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n kütüphaneler aç,s,ndan en önemli i lemi nas,l sa lanaca ,d,r. Özellikle elektronik bilgi kaynaklar,n,n seçimi, fiyatland,r,lmas, ve sa lama yöntemleri kütüphane bütçelerini do rudan ilgilendiren faaliyetlerdir. Seçece imiz elektronik bilgi kayna ,n,n teknik özellikleri, kapsam,, içeri i, i levsell i ve kullan,c, hizmeti deste i kullan,c,n,n veri taban,ndan etkili bir ekilde faydalanmas,n, sa lar. Veri tabanlar,n,n fiyatland,r,lmas, ve içeriklerinin çak, ma oranlar, ise kütüphane bütçesinin kullan,m, üzerinde etkiye sahiptir. Lisansland,rma ise hem verinin hem de kütüphanenin hukuki güvenli i aç,s,ndan son derece önemlidir.

3.5.1.Seçim

Seçim, kütüphanenin türüne, amaçlarına, kullanıcısının özelliklerine ve eldeki bütçenin büyüklüğüne göre dermeye hangi materyalin kullanılacağına karar verme sürecidir (Dilek Kayao lu, 1999, s. 88). Seçim, sıklıkla sürecinin en önemli aşamalarıdır (Tunçkanat, 1989, s. 190).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, kütüphanelerin basılı yayınlarında elektronik yayınlar da almaları zorunlu hale getirmiştir. Kendine has özellikleri olan elektronik yayınlar, basılı yayınlar seçerken göz önünde bulundurulmuş seçme kriterlerinden farklı seçme kriterlerinin gündeme gelmesine neden olmuştur. Sami Çukadar, Gültekin Gürdal, Sönmez Çelik ve Kerem Kahvecio lu yazdıkları makalede kütüphane koleksiyonunun üniversitedeki araştırma ve öğretim faaliyetleri doğrultusunda ve bilinçli bir seçim ile oluşturulması gerektiği üzerinde durmuşlardır (Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio lu, 2011, s. 2430). Umut ve Pınar Al, elektronik bilgi kaynakları hangi seçim kriterlerine göre alınacağına gündeme gelmesini elektronik bilgi kaynakları kütüphane koleksiyonlarındaki öneminin ve sayısının hızla artmasına başlamaktadırlar (Al ve Al, 2003, s. 4). Üretilen bilgi kaynağının çokluğu nedeniyle kütüphane bütçelerinin azlığı da seçim yapılması bir diğer nedeni olarak görülebilir. Bu nedenlerden dolayı, geleneksel kütüphane anlayışındaki yayın seçme kriterlerinin yanında elektronik kaynak seçme kriterleri de kütüphanecilik literatüründeki yerini almıştır.

Elektronik bilgi kaynakları seçimi, basılı bilgi kaynakları seçiminden daha zor, kararlı ve titizlik gerektiren bir süreçtir. Teknolojik gelişmeler sonucunda kütüphane dermesine giren elektronik bilgi kaynakları, kütüphaneleri ve kütüphanecileri yeni teknolojilere göre seçim yapmaya yöneltmiştir. Örneğin birkaç yıl önceki teknolojiler PDF (Portable Document Format) formatındaki elektronik kaynaklar içinde tarama yapma olanakları, tanımlanırken OCR (Optical Character Recognition) teknolojisinin çikmasıyla PDF formatındaki elektronik kaynaklar içinde tarama yapma olanakları sağlanmıştır. Kullanıcı için ilerlemiş olan bu özelliği fark eden kütüphaneciler, seçecekleri yeni kaynakları OCR teknolojisine uyumlu olmaları seçim kriterlerine eklemiştir.

Güneş Kara, elektronik bilgi kaynakları seçerken kütüphanecilerin dikkat edecekleri hususları, elektronik bilgi kaynakları nasıl olması gerektiği ve hangi şartlarla sağlanması gerektiği konusunu sekiz ana başlık altında toplamıştır. Bu başlıklar ve alt maddeleri aşağıdaki gibidir:

A- Genel politikayı ilgilendiren noktalar:

- Elektronik kaynaklar için hazırlanan politika aynı zamanda kütüphanenin genel derme geli tirme politikası, n, yans, tmal, d, r.
- Elektronik kaynak uygun dille alınmal, d, r.
- Dermedeki mevcut basılı format, elektronik format için de erlendirmede ve karar almada kullanılmal, d, r.
- Konu ve seviye açısından kütüphane dermesine ve kullanıcısına uygun olmal, d, r.
- Her materyal diğer satın alma kriterlerine göre de erlendirilmeli, ölçülmeli ve bilgi verici kaynaklar incelenerek verilen deneme süresi kullanılmal, d, r.
- Kütüphane, ihtiyaç duyulan kaynaklar, seçmeli, satılmalı, ve kullanıcısına sunabilmelidir.
- Seçimden önce üretici firma ya da yayıncının güvenilirliğini ara tırılmalı, sorunlara cevap süresi, ücretlendirme ve gerekli anlaşma maddeleri dikkatle de erlendirilmeli ve firmanın bağlantı olduğu mü teriler bilinerek hareket etmelidir.
- Daha önce hazırlanmış olan seçim kriterleri yeniden gözden geçirilmeli ve de erlendirilmelidir.
- Bazı kaynakların yaratacağı ekstra maliyetleri, kullanılabilecek insan gücünü ve zamanı düşünerek hareket etmek gereklidir.

B- Hizmet ile ilgili noktalar:

- Seçim kriteri, kurumun genel planı ve yaratılacak bilgisayar donanımı, bilgi ortamı ile uyumlu olmal, d, r.
- Hizmet biçimi, personel ve verilecek eğitim seviyesi ileride eklenecek diğer hizmetler ile de erlendirilmelidir.
- Kullanıcı için hazırlanacak doküman kapsamlı, olduğu kadar anlaşılabilir ve kolay kullanılabilir olmal, d, r. Kütüphane bütçesine fazla mali yük getirmemeli ve kullanıcıyı kolayca erişebileceği yerlerde bulundurulmal, d, r.
- Mevcut personelin uyumu ve eğitimi üzerinde dikkatlice düşünmeli, ilgili bölümü iyi şekilde planlamalı, d, r.
- Okuyucu hizmetleri için destek talebinin artacağı düşünülerek, referans kütüphanecisi bu durumdan etkilenecek olan diğer bölümlerin personeliyle işbirliği içinde olmal, d, r. Desteklemek için;
  - ✓ Personel ve kullanıcıların eğitiminin sağlanması,

- ✓ Üretici firman, n haz, rlam, oldu u katalog, el kitab,, rehber gibi yol gösterici kaynaklar, n olmas,,
- ✓ Ürünün kullan, m, na ili kin özet bilgi veren rehberlerin referans personeline haz, rlanmas, gereklidir.

C- Sat, c, /Üretici firma ve anla ma ile ilgili noktalar:

- Sat, c, /üretici firman, n güvenilirli i ve i kay, tlar,, ürün güncelle tirmesi ya da yeni sürümlerinin üretilmesi yoluyla ürüne destek verilece inin göstergesidir.
- Sat, c, /Üretici firman, n ürün ile ilgili dokümanlar, n, n kapsaml,, düzgün ve anla , l, r bir dil ile yaz, lm, olmas, önemlidir.
- Kütüphanenin aç, k oldu u saatlerde sat, c, firman, n destek verebiliyor olmas, ve mü terisine sunaca , ücretsiz bir telefon hatt, n, n bulunmas, önemli bir hizmettir.
- Ürün al, m, na karar vermeden önce deneme süresi planlanmal,, ürün teknik ve yaz, l, m aç, s, ndan dikkatle incelenip de erlendirilmelidir. Sat, c, firman, n sundu u di er veri tabanlar, na göz atmak faydal, olacaktır.
- Yaz, l, m, donan, m ve teknik bak, m, abonelik, sat, n alma ya da kiralama gibi desteklerin ücretin içinde olmas, na dikkat edilmelidir.
- Sat, n alma ya da kiralama sözleşmesini imzalamadan, iyi anla , ld, , ndan emin olunmal, d, r. Baz, yay, nlar sat, n alma ve kiralama sözleşmelerini birlikte önerir ve mü terisinin uygun olan, seçmesine yard, mc, olur.
- Sözle me herhangi bir k, s, tlamaya kar , dikkatlice kontrol edilmeli, örne in;
  - ✓ Yenisi ç, kt, , nda eski diskin geri dönmesini zorlayan bir madde olmas,,
  - ✓ Eri imde istenen kullan, c, limitinin garantisi,
  - ✓ Kaydetme ve kopyalama engeli,
  - ✓ Kullan, c, ya ya da bilginin kullan, m, na ili kin açıklama,
  - ✓ Bilginin eri im ve kullan, m, na ili kin sorumluluk,
  - ✓ Ürün ile verilen dokümanlar, n ço alt, lmas, na engel, telif hakk, gibi.

D- Ürün ile ilgili noktalar:

- Ürün kullan, c, uyumlu, seri, giri ç, k, lar, kolay, ekran yard, ml,, basma ve aktarma özellikleri olmal, d, r.
- Elektronik format mevcut bas, l, format ile kar , la t, r, lmal, ve daha fazla ne kazand, rabilece i de erlendirilmelidir.

- Elektronik format alınmaya karar verildi inde mevcut basılı formatın aboneliğinin iptal edilip edilmeyeceğine karar verilmelidir.
- Bilgi alanı ve kapsamı tatmin edici olmalıdır.
- Ürün birden fazla kullanıcı için elverişli olmalıdır.
- Ürün güncelleme aralığı düzenli olmalıdır.

E- Teknik ile ilgili noktalar:

- Ürünün teknik açıdan desteği ve bakımı önemlidir.
- Akademik kurumun ve kütüphanenin mevcut bilgisayar sistemi ile uyumlu bir yazılım ve donanım olması, gelecekteki gelişmelere uyumunu da kolaylaştırır.
- Mevcut teknik donanımda ürünü taşıyacak yeterli yer ve hafıza olmalıdır.
- Tarama becerisi ürünün değerlendirilmesinde önemli bir faktördür. Bunlar;
  - ✓ Sorgulama zaman hızı olması,
  - ✓ Kopyalama ve diskete aktarma,
  - ✓ Arzu edilen tarama özelliklerine sahip olması, (küme operatörleri ve, veya, deil gibi),
  - ✓ Tarama ve basma işlemi bölünebilir,
  - ✓ Online olarak tarama sonuçlarının transfer etme,
  - ✓ Her bir alan, çok yönlü arayabilme özellikleri olarak sağlanabilir.

F- Ücret ile ilgili noktalar:

- Elektronik ve basılı derme için ücretlendirme ayrı ayrı olmalı ve iki format aynı anda satın alınmalıdır.
- Aynı yaygın elektronik format, basılı formatından daha pahalı olmamalıdır. İçerik ve kapsam olarak daha detaylı ve derin bilgi içerdiğinden emin olduktan sonra bu fark kabul edilebilir olmalıdır. Örneğin sadece bibliyografik bilgi veren basılı kaynağın elektronik veri tabanının aynı zamanda full-text bilgi de içeriyor ise ücret farkının olması gayet doğaldır.
- Satın alma ve kiralama seçenekleri dikkatlice incelenmeli ve ücret etkili olan üzerinde karar verilmelidir.
- Veri tabanlarının farklı formatları arasında da ücret farkı olacaktır ve bunlar arasında da karar alınırken ücret etkili olan derme geliştirmek için daha doğru bir yatırımdır.
- Ekstra giderler ve gelecekte karşılaşılabilecek mali sorunlar için de tedbir alınmalıdır.

- Teknik ve eğitim giderlerinin yanı sıra personel giderleri de hesaplanmalıdır.

G- Kütüphanenin yürütme sorumlulukları, ile ilgili noktalar:

- Derme yönetiminden sorumlu kütüphaneci, referans hizmetleri sorumlusu, sistem kütüphanecisi ve bilgisayar teknolojisi hizmetleri veren kişi ile karışık, görüşülerek, veri indekslenerek, elektronik derme amacıyla ilgili kütüphanenin yerine getirmesi gereken sorumlulukları, saptanmalıdır. Bunlar;
  - ✓ Sarıya, gereken, donanım, kablolu, mobilya gibi ihtiyaçları, gidermek,
  - ✓ Ürünü yerleştirmek ve eğer gerekiyorsa yer düzenlemesine gitmek,
  - ✓ Diğer referans kaynakları,na ve hizmetlerine etkisini saptamak,
  - ✓ Kütüphanede ya da kampüs içerisinde ürünün kullanılması, destekleyecek teknik personeli hazır bulundurmak.

H- Satın almayı, durdurma:

- Elektronik kaynaklar, kütüphaneler için hala değerlendirilmeyen, tamamlanmamış, belirlemek açısından düzenli olarak seçiciler tarafından gözden geçirilmeli ve gerekiyorsa abonelikleri kesilmelidir (**Kara, 1999, s. 84-91**).

Bazı üniversiteler oluşturdukları, seçim komisyonları, aracılığıyla seçim kriterlerini oluşturmuşlardır. Avustralya'daki Auckland University seçme sorumluluğunu Kütüphane Elektronik Kaynaklar Komitesi'ne vermiştir. Bu komitenin kararları, doğrultusunda elektronik kaynaklar sağlanmaktadır.

California State University (CSU), Elektronik Bilgi Kaynakları, Satın Alınanları kapsayan, seçilecek kaynaklarda aranacak özellikleri 7 madde olarak kütüphanenin elektronik kaynak seçme politikası, haline getirmiştir.

A- Koleksiyon geliştirme ilkeleri ve ölçütleri kalite, biçimde elektronik kaynak içeren formatlar üzerinden sağlanmalıdır.

B- Temel hususları şunlardır:

- Her bir kaynağı, sağlamak için bir gerekçe olmalıdır,
- Fakülte ve öğrenci bilgi ihtiyaçları, karşılanmalıdır,,
- Elektronik kaynaklara erişim sağlanmalı, ve kütüphane programına entegre olacak özellikte olmalıdır,,

C- Dengesizliklerde aranmalıdır:

- Disiplinlerde,
- Eritici ve öretici kaynaklarda,

kat,arak kendilerini geli tirmeleri ve ilgili geli melerden haberdar olmalar, gerekti ini ve hizmet verdikleri kullan,c, grubunu iyi tan,malar, gerekti ini savunmaktad,rlar.

3.5.1.1.Elektronik Bilgi Kaynaklar,n,n Seçim Kriterleri

Yazarlar, elektronik bilgi kaynaklar,n,n seçim kriterlerini belirlerken, genel çerçevede ayn, eyleri anlatsalar da farklı, yakla ,mlar ve isimlendirmelerde bulunmu lard,r. Umut ve P,nar Al elektronik bilgi kaynaklar,n,n seçme kriterlerini, ökapsam, içerik, i levsellik, maliyet, lisanslar ve teknik özelliklerö (Al ve Al 2003, s. 4-10) olarak, emsa Ol en ise internet üzerindeki bilgi kaynaklar,n, kütüphaneye kazand,r,rken dikkat edilecek hususlar, öotorite, konu, içerik, grafik ve çoklu ortam düzeni, amaç ve hitap etti i kesim, kullan,m kolayl, , ve fiyatö (Ol en, 1999, s. 199-2003) olarak, lhan Akçal ve Serkan Kaya elektronik kaynaklar,n seçim kriterlerini öeri im, içerik, lisans ko ullar,, fiyatland,rma, i levsellik ve destekö (Akçal ve Kaya, 2005, s. 82-84) olarak, Do an At,lgan ve Yusuf Yalç,n da seçim kriterlerini Umut ve P,nar Alön seçim kriterleri gibi ökapsam, içerik, i levsellik, maliyet, lisanslar ve teknik özelliklerö (At,lgan ve Yalç,n, 2009, s. 784-786.) olarak s,ralasalar da teknik özellikler hakk,nda herhangi bir aç,klay,c, bilgide bulunmam, lard,r.

Bütün yazarlar,n elektronik bilgi kayna , seçme kriterlerini bir araya getirdi imizde Kapsam, içerik, i levsellik, maliyet, lisanslar, teknik özellikler, konu, grafik ve çoklu ortam düzeni, amaç ve hitap etti i kesim, kullan,m kolayl, ,, eri im, fiyatland,rma ve destek gibi kriterler ortaya ç,kmaktad,r. Yukar,da sayd, ,m,z özelliklerden ayn, olanlar, daha çok kullan,lan ba l,klar alt,nda birle tirdi imizde: öKonuö, kapsam ba l, , alt,nda, öamaç ve hitap etti i kesimö kapsam ve lisans anla malar, ba l,klar, içinde, ögrafik ve çoklu ortam düzeniö, ökulan,m kolayl, ,ö ve ödestekö ba l,klar, teknik özellikler bölümünde, öeri imö ba l, , i levsellik ba l, , içinde, öfiyatland,rmaö da maliyet ba l, , alt,nda ele al,nd, ,ndan ayr, birer ba l,k olarak i lenmesine gerek kalmam, t,r.

Genel de erlendirmenin ard,ndan elektronik bilgi kaynaklar,n,n ta ,mas, gereken özelliklerine bakmakta fayda vard,r.

3.5.1.1.1.Kapsam

Elektronik bilgi kaynaklar,n, almadan önce kapsam, hakk,nda bilgi edinmek gerekmektedir. Kapas,mda dikkat edilecek konular,n ba ,nda elektronik bilgi kayna ,n,n kapsam,n,n kullan,c, kitlemizin ihtiyaçlar,n, kar ,layacak nitelikte olup olmad, ,d,r. emsa Ol en, ökayna ,n içerdi i konular, zaman dilimi, format ve materyal tipi aç,kça belirtilmeli, kayna ,n konusunun beklentileri kar ,layacak nitelikte olmas, ve konu de erlendirilirken genilik, derinlik, zaman ve format gibi ögeler göz önünde bulundurulmal,d,rö demektedir

(Ol en, 1999, s. 200). Bununla birlikte kapsamla ilgili u sorulara verilecek cevaplar da kapsam,n belirlenmesinde çok önemlidir. Hangi konu ve disiplinlerde ne geni likte kaynaklar bulunmaktad,r? Dergilerin ne kadar, tam metin makalelerden olu maktad,r? Hakemli dergi say,s, bütün kapsam,n ne kadar,na tekabül ediyor? Hakemli dergilerin etki faktörü nedir? Uluslararası, önemli indeks ve abstraklarda indeksleniyor mu? (At,lgan ve Yalç,n, 2009, s. 784). Konu tüm yönleriyle ele al,nm, m,? Konu hangi düzeyde detayland,r,lm, ? Bilgi kaynaklar, belli bir zamanla s,n,rland,r,lm, m,? (Ol en, 1999, s. 200). Yak,n gelecekte kayna ,n kapsam,ndan ç,kar,lacak yay,n var m,? Kütüphanemiz bundan nas,l etkilenecek? Bundan sonraki dönemlerde kayna ,n kapsam,yla ilgili izleyece iniz politika kütüphanemiz üzerinde nas,l bir etki b,rakacak?

3.5.1.1.2. çerik

Elektronik bilgi kayna ,n,n içeri i de kapsam, kadar önemlidir. Do an At,lgan ve Yusuf Yalç,n içeri in nas,l olmas, gerekti ini u cümleyle ifade etmektedirler: öElektronik kaynaklar,n içeri i kütüphanenin kullan,m,, gereksinimi, düzeyi ve beklentisine uygun olmal,d,rö (At,lgan ve Yalç,n, 2009, s. 784). emsa Ol en de içerik kriterlerini ödo ruluk, otorite, güncellik ve benzersizlikö olarak saptam, t,r (Ol en, 1999, s. 200).

Elektronik bilgi kaynaklar,n,n güncel say,lar,n,n yan,nda ar ivlerinin de olmas, önemlidir. Özellikle dergilerin ar ivleriyle birlikte sa lanmas, kütüphaneler için çok önemlidir.

Bir di er önemli konu da ambargolu yay,n içerip içermedi idir. Sa lama yöntemine ba l, olarak baz, yay,nlar belirli sürelerle ambargolu olarak sa lanmaktad,r. Özellikle güncel yay,nlar,n ambargolanmas, çal, malar,nda güncel bilgilerin kullanmas,n, engelledi inden kullan,c,lar,n tepkisini çekmektedir.

çeri in düzenli bir biçimde güncellemesi özellikle yenilenen yay,nlar ve referans kaynaklar, aç,s,ndan önemlidir. Bilim literatürüne geçen yeni kavram ve tekniklerin referans kaynaklar,nda yap,lan güncellemelerle kullan,c,ya ula t,r,lmas, gerekmektedir.

çeri in özgünlük (benzersizlik) yüzdesi ne kadard,r? Kütüphaneler alacaklar, elektronik yay,nlar,n ne kadar,n,n özgün oldu unu ve kendi dermeleriyle bunun ne kadar çak, t, ,n, bilmek zorundad,r,lar. Aksi durumda ayn, kaynak için birkaç defa ödeme yapmak durumunda kalacaklard,r. Bu konu çak, ma ba l, , alt,nda daha detayl, olarak aktar,lacakt,r.

öSeçece imiz elektronik bilgi kayna ,n,n do ru ve güvenilir olmas,, bilginin asl,na uygun olup olmad, ,, kayna ,n bir görü ü mü, kesin do ru bir bilgiyi mi, bir ideolojiyi mi

içerdi i konular,nda ara t,rma yap,larak de erlendirilmesi gerekmektedirö (Ol en, 1999, s. 201).

Kayna ,n arkas,nda tan,nm, bir kurum, yazar ya da uzman bir ki inin olmas, kayna ,n otoriterli ini art,rmaktadır.

3.5.1.1.3. levsellik

Seçimi etkileyen özelliklerden biri de kayna ,n i levselli idir. Kullan,c,ya sa lanan her ekstra kolayl,k elektronik bilgi kayna ,n,n i levselli ini art,rmaktadır. Kullan,lan teknolojinin içeri e ula mada engelleyici unsurlar ta ,y,p ta ,mad, , veya var olan engellerin a ,lma yol ve yöntemlerinin olup olmad, ,, varsa bunun kütüphaneye ek bir maliyet getirip getirmedi i önemlidir.

Günümüz kütüphane kullan,c,lar,n,n en çok kulland,klar, i lev uzaktan erimdir. Kullan,c,lar kütüphaneye gelmeden evlerinden veya herhangi bir yerden elektronik bilgi kaynaklar,na ula mak isterler. Onun için elektronik bilgi kaynaklar,n,n her yerden ve her türlü ortamdan ula ,labilir olmas, önemlidir.

Elektronik bilgi kayna ,n,n tarama ara yüzünün kullan,l, l, olmas, ve filtreleme özelli ine sahip olmas, kullan,c,lar,n i ini kolayla t,ran önemli bir özelliktir. Filtreleme sayesinde arad, , as,l bilgiye k,sa zamanda erim sa larken, kullan, l, bir ara yüz de kullan,c,n,n i ini kolayla t,rmaktadır.

Aç,klay,c, bilgilerin olmas, da ara t,rmac,lar,n i ini kolayla t,rd, , için elektronik bilgi kayna ,n,n i levselli ini art,rmaktadır.

Okumay, zenginle tirici özelliklerin olmas, da elektronik bilgi kaynaklar,n,n i levselli i aç,s,ndan bir di er önemli konudur. Kayna ,n kopyalanabiliyor olmas,, indirilebiliyor olmas,, e-posta olarak gönderilmesi, kitap ayrac,n,n olmas,, i aretleme yap,labilir olmas, ve en önemlisi de kullan,c,ya yeni bilgilerin veya çal, t, , konuyla ilgili duyurular, yapmas,ı

Kullan,c,n,n daha önce kulland, , kaynaklar, kendi sayfas,nda tutabilmesi ve gerek duydu unda tekrar kullanabilmesi de veri tabanlar,n,n i levselli ini art,ran bir özelliktir.

Elektronik bilgi kayna ,nda kullan,c, s,n,rılamas,n,n olup olmad, , da kayna ,n i levselli ini ortaya koyan bir di er özelli idir.

öKayna ,n kullan,m, için ek program veya ifrelere gerek duyulmamal,d,rö (Akçal ve Kaya (2005, s. 84). ifreleme ve ek programlar verilerin güvenli kullan,m,n, sa lasa da kullan,c,ya zaman kaybettirmeleri bak,m,ndan elektronik kaynaklar,n kolay ve h,zl, eri ilebilme mant, ,yla ba da mamaktadır.

3.5.1.1.4.Maliyet

Elektronik bilgi kaynakları seçimini etkileyen en önemli faktörlerden biri de maliyettir. Aldığımız kaynakların maliyetini ölçmek, ödediğimiz abonelik bedeli ile kullanılmaları etkili bir şekilde gerçekleştirmek için gerekli olan donanım ve iş gücünün yanında diğer ekstra işlemler için yaptığımız harcamaların kullanılmaya sayılmasıyla gerçekleştirilir. Kullanılmaları yüksek olması, birim maliyetin düşük olması, na bu da seçilen elektronik kaynaklarının seçiminin doğru bir tercih olduğunu gösterir.

Elektronik bilgi kaynaklarının maliyetine ilişkin unsurlar şu şekilde sıralanabilir: Önerilen dönük ücretin ne kadar olduğunu, arıza yapmak için ek ücretin talep edilmediğini, kullanılmaları, sınırlaması, var mı, veri tabanı, ücretlendirmesi neye göre yapılmaktadır, yıllık fiyat artışı oranı, nedir (Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 785).

Kaynakların kütüphaneye olan maliyeti, kaynakların satın alma yöntemine göre değişmektedir. Kullanılmaları, potansiyeli de kaynakların almaya değer olup olmayacağı, noktasında yol gösterici olmaktadır. Onun için maliyeti belirlerken bazı unsurlara dikkat etmekte fayda vardır. Kapsamının genişliği, güncel olma durumu, özgünlük durumu, seviyeliği, teknik özellikleri bizim için maliyet belirlemede önemliken satışları için de tam zamanlı kullanılmaları, sayılması, kullanılmaları istatistikleri ve sundukları, teknik destek gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır.

3.5.1.1.5.Lisanslar

Üniversite kütüphaneleri veya konsorsiyumlar elektronik bilgi kaynaklarını almaya karar verdiğinde, elektronik kaynakların kullanılmaları haklarıyla ilgili satış, veya üretici firmayla lisans anlaşması imzalarlar. Doğan Atılgan ve Yusuf Yalçın lisans anlaşmaları, veri tabanları, kullanılmaları ve hizmete sunulanlardan en önemli yasal belgeler olarak görmektedirler. (Atılgan ve Yalçın, 2009, s. 786). Onun için lisans anlaşmaları, tek yetkili firmayla yapılması, kısıtlı, unsurlar tabanlı, anlaşma maddelerinin açık ve net olması, iki tarafın anlaşmaya aynen imza atması, hatta mümkünse her iki tarafın dilinde (İngilizce ve Türkçe veya Türkçe ve Almanca gibi) olması, kütüphaneler açısından son derece önemlidir.

Lisans anlaşmaları, aynı zamanda kütüphaneleri telif hakları, noktasında koruyacak şekilde olmalıdır. Lisans anlaşmaları, temel amaçları, şunlardır:

- Alınacak kaynakların kapsamı, hakkında bilgi vermek,
- Kimler tarafından kullanılabileceğini belirlemek,
- Kaynakların kullanılmaları amacı, belirlemek,
- Kullanılmaları koşullarını, belirlemek,

- Taraflar,n hukukî yükümlüklerini belirlemek,
- Geriye dönük eri imin olup olmad, ,n, belirlemek,
- E-only modellerde DDP (Delivered Duty Paid) uygulamas,n,n olup olmayaca ,n, belirlemek,
- Abone olunan içerikte yap,lacak de i ikliklerde uygulaman,n nas,l olaca ,n, belirlemek,
- Ödemenin zaman ve ko ullar,n, belirlemek,
- Anla mazl,k durumunda hukuki sürecin nas,l olaca , ve hangi mahkemelerin sorumlu oldu unu vurgulamak,

Kütüphanelerin bu i lerde çok deneyimli olmamas,, de i en ko ullar ve görülen eksiklikler çerçevesinde zamanla lisans anla malar,na yeni maddelerin girmesi de söz konusu olabilmektedir. Bundan sonra da bu anla malara yeni maddeler eklenmeye devam edecektir. Bunlardan birkaç tanesini s,ralamak gerekirse;

- Bir sonraki dönem abone olunmayacaksa bunun bildirimini ne zaman yap,laca ,n, içermesi,
- Teknik destek ve kullan,c, e itimlerinin nas,l ve hangi durumlarda yap,lmas, gerekti ini hükme ba lamak,
- Kar , taraf,n iflas, veya piyasadan çekilmesi durumunda sat,n ald, ,m,z kaynaklar,n eri iminin nerden ve nas,l sa lanaca ,n,n hükme ba lanmas,,

Özellikle kütüphanelerin sonsuza kadar kullan,m hakk,n, ald,klar, elektronik bilgi kaynaklar,n,n sa lay,c, firman,n iflas etmesi, elektronik yay,n piyasas,ndan çekilmesi veya serverlar,n,n yok olmas, durumunda bu kaynaklar,n, hangi artlarda ve nereden kar ,layacaklar, konusu çok önemlidir. Bunun fark,na varan kütüphane ve veri taban, sa lay,c,lar, bu konuda önlem almaya ba lam, lard,r. Önceleri verilerini kendi serverlar,nda yedekleyen veri taban, sa lay,c,lar, bunun da yetmedi ini görünce, verilerini muhafaza etmek üzere kendi kurumlar, d, ,ndaki büyük veri bankalar,na vermek durumunda kalm, lard,r. Halen birkaç firma taraf,ndan gerçekleştirilen bu güvenlik önleminin mutlaka olmas, gerekmektedir.

3.5.1.1.6.Teknik Özellikler

Abone olunacak veya sat,n al,nacak elektronik bilgi kaynaklar,n,n teknik özellikleri ara t,r,larak bu kaynaklar,n kullan,m, için özel bir tak,m yaz,l,m veya donan,m,n gerekip gerekmedi ini ö renerek ona göre i lem yap,lmas, önemli bir konudur. Kütüphaneyi ekstra bir yük alt,na sokacak kaynaklardan uzak durmak gerekebilir. Elektronik kaynaklar,n

seçiminde, kaynaklar,n bulundu u sunucunun güvenli olmas, da son derece önemlidir (Al ve Al, 2003, s. 10). Resim ve grafik içerip içermedi i ve bunlar,n kullan,m, aksat,p aksatmad, , da göz ard, edilmemelidir.

3.5.2. Çak, ma

Üniversite kütüphanelerine elektronik bilgi kaynaklar,n, seçerken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri de çak, ma analizlerinin yapılmasıdır. Çak, ma analizi yapılarak hem aynı kayna ,n birden fazla alınması, hem de bir kaynak için birden fazla para ödemesi engellenmi olur. Ek 2 listesinden de anlaşılacağı gibi özellikle işletme ve iktisat alanlarındaki elektronik bilgi kaynakları,n çak, ma oranları,n yüksek olduğu görülmektedir.

3.5.2.1.Çak, ma Nedir?

Çak, ma, bir elektronik bilgi kayna ,n paketindeki yayınları,n halen kullanmakta olduğu umuz elektronik bilgi kaynakları,n içinde olup olmadığını, tespit etmek için alınan ,m,z elektronik bilgi kayna ,n paketindeki kaynaklar, kendi elektronik bilgi kaynakları,m,zla ISSN, ISBN, yayın adı, ve yayın tarihi bakımından karşılaştırma işlemidir. Karşılaştırma neticesinde elektronik bilgi kayna ,n paketinin alınmasıyla ilgili karar, verilir. Koleksiyonumuzla çak, ma oranları, yüksek olan veri tabanları,n almaktan kaçınmak gerekir.

3.5.2.2.Çak, ma'nın Önemi

Üniversite kütüphanelerimizin bütçeleri azdır. Az olan bu bütçeleri verimli bir şekilde kullanmak gerekir. Çak, ma, aynı elektronik bilgi kayna ,n, ikinci kez alınmaz, engellediğinden kütüphane bütçesini verimli olarak kullanmaz, sağlar. Böylelikle kütüphane bütçesinden yapılan tasarruflarla kütüphane dermesi daha zenginleştirilebilir.

TUB TAK-ULAKB M/EKUAL konsorsiyumu Türkiye'deki bütün üniversite kütüphanelerine ücretsiz birçok veri tabanı, sağlamaktadır. Hal böyle olunca çak, ma'nın önemi daha da artmaktadır. Çak, ma analizi yaparak EKUAL tarafından bedava sağlanan elektronik bilgi kaynakları,n, ikinci kez almayı önlemiş oluruz.

Çak, ma'nın önemine dair İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin yaptığı , iki çak, ma örneğinden bahsedilebilir. Konumuza mevzu olan firmanın ismi gizlendiğinden firmadan X⁴ olarak bahsedilecektir. Firmanın sunduğu veri tabanı, paketleri de paket 1, paket 2 şeklinde ifade edilecektir.

---

⁴ X Türkiye'de ANKOS Konsorsiyumu içinde bulunan bir çok veri tabanı, paketi bulunan bir veri tabanı, şirkettir.

Örnek 1: 2013 y,l,nda X firmas,yla ileti ime geçilerek tablo 5teki elektronik bilgi kayna , paketleri istendi. Gelen paketler halen kullanmakta oldu umuz elektronik bilgi kaynaklar,yla çak, t,r,larak, çak, ma oran, %45den fazla olan paketlerin (bknz. Tablo 5) al,m,ndan vazgeçilerek toplam fiyat, 22.992,09 dolar olan bütün paketlerden çak, ma oranlar, %46 ile %100 aras,nda olan 9 paket (bknz tablo 6) ç,karak 13.789,84 dolar tasarruf sa land,.

Tablo 4: 2013 Y,l, stanbul Medeniyet Üniversitesi'nin Çak, ma Uygulad, , X Firmas,n,n Veri Taban, Paketlerinin Fiyatlar,

S,ra	Paket Ad,	Ar iv Koleksiyon Fiyat, (\$)	Yeni Abonelik Fiyat, (\$)
1	Paket I	4550	1000
2	Paket II	910	500
3	Paket III	910	650
4	Paket IV	1137,5	600
5	Paket V	455	650
6	Paket VI	455	650
7	Paket VII	455	250
8	Paket VIII	409,5	500
9	Paket IX	455	500
10	Paket X	364	400
11	Paket XI	341,25	375
12	Paket XII	1137,5	950
13	Paket XIII	910	500
14	Paket XIV	455	250
15	Paket XV	455	225
16	Paket XVI	455	350
17	Paket XVII	431,34	356
TOPLAM		14286,09	8706

Tablo 5: X Firmas, Paketlerinin İstanbul Medeniyet Üniversitesi Veri Tabanlarıyla Çak, ma Oranlar,

Paket Ad,	Paketteki Kaynak Say,s,	Analize Giren Kaynak Say,s,	E siz Kaynak Say,s,	E siz Kaynak %'si	Çak, an Kaynak Say,s,	Çak, an Kaynak %'si	Eri im Tarihi Bilgisi Olmayan Kaynak Say,s,
Paket I	226	216	98	45.4 %	118	54.6 %	10
Paket II	158	156	53	34.0 %	103	66.0 %	3
Paket III	263	263	145	55.1 %	118	44.9 %	0
Paket IV	218	210	95	45.2 %	115	54.8 %	8
Paket V	250	248	91	36.7 %	157	63.3 %	2
Paket VI	167	163	89	54.6 %	74	45.4 %	4
Paket VII	78	76	1	1.3 %	75	98.7 %	3
Paket VIII	98	89	0	0.0 %	89	100.0 %	9
Paket IX	175	165	38	23.0 %	127	77.0 %	10
Paket X	194	186	80	43.0 %	106	57.0 %	8
Paket XI	217	215	137	63.7 %	78	36.3 %	2
Paket XII	244	207	150	72.5 %	57	27.5 %	37
Paket XIII	181	172	141	82.0 %	31	18.0 %	9
Paket XIV	67	67	0	0.0 %	67	100.0 %	0
Paket XV	89	89	1	1.1 %	88	98.9 %	0
Paket XVI	92	88	0	0.0 %	88	100.0 %	4
Paket XVII	270	244	117	48.0 %	127	52.0 %	26

Kırmızı, renkli olan paketlerin çak, ma oranlar, %45'den fazla oldu u için alımlarından vaz geçilmi tir.

Örnek 2: İstanbul Medeniyet Üniversitesi, tablo 6'daki X Firmas,ın güncel paketlerindeki 268 adet derginin içinden kendi koleksiyonuyla çak, mayan 62 adet dergiye (bkz ek 3) abone olarak toplam maliyeti 19.272 dolar olan paketlerdeki 62 adet dergi için 9268,75 dolar ödeyerek 10.003,25 dolar tasarruf sa lam, t,r.

Tablo 6: X Firmas, Güncel Paketlerinin Fiyatlar,

S,ra	Paket ad,	Fiyat, (\$)
1	Paket I	2005
2	Paket II	2437,5
3	Paket III	956
4	Paket IV	4798,5
5	Paket V	1574
6	Paket VI	804
7	Paket VII	1477
8	Paket VIII	5220
TOPLAM		19272

3.5.2.3.Çak, ma Analizi Nas,l Yap,l,r?

Çak, ma analizi iki yöntemle yap,labilir:

Birinci yöntemde, almak istedi imiz veri taban, paketindeki dergi veya kitap listesini sizin sahip oldu umuz veri tabanlar,ndaki dergi veya kitap listeleriyle çak, t,rarak yap,l,r. On binlerce derginin tek tek kar ,la t,r,lmas, oldukça zor ve zaman alan bir çal, ma gerektirir.

İkinci yöntem ise bilgisayar arac,l, ,yla yap,l,r. Dünyadaki bütün elektronik yay,n paketlerinin indekslendi i öEBSCO A-to-Z Admin ó EBSCO Information Servicesöin <http://admin.atoz.ebsco.com/oa/Default.aspx?cid=15211> adresinden önce kendi koleksiyonumuzu seçip ard,ndan almak istedi imiz paketleri seçerek çak, ma analizi yapabiliriz. Bu yolla herhangi bir disiplindeki elektronik bilgi kaynaklar,n, da kendi aralar,nda çak, t,rarak daha özgün olan,n, sat,n alabiliriz.

3.5.2.4. İletme ve İktisat Alan,ndaki Veri Taban, Paketlerinin Çak, ma Analizi

EBSCO A-to-Z Admin ó EBSCO Information Servicesöte 7676 adet elektronik bilgi kayna , paketi indekslenmi tir. Bu paketlerden 382 adedi İktisadi ve İdari Bilimler fakültelerinde verilen İletme, İktisat, ekonomi, uluslararası, İlişkiler, İnsan Kaynaklar,, Bankac,l,k, ticaret, siyasal bilgiler, vergilendirme, muhasebe derslerinin içeriklerine uygundur. Bu 382 paketten 233 adedi 63 firman,n (bkz ek 2) İletme ve İktisat alan,yla ilgili sa lad,klar, paketlerdir. Bahsi geçen paketlerin birço u ülkemizdeki ANKOS ve EKUAL konsorsiyumlar, tarafından lisansland,r,lmaktad,r. Tablo 8øden de anla ,laca , gibi lisansland,r,l,p üniversitelerimizce kullan,lan İletme ve İktisat alanlar,ndaki elektronik bilgi kaynaklar,n,n çak, ma oranlar, oldukça yüksektir.

Tablo 7: 2013 Yılı, ANKOS ve EKUL Tarafından Lisanslandırılan İletme ve Kısit Alanlardaki Elektronik Bilgi Kaynaklarının Çakılma Oranları

Sıra	Paket Adı	Paketteki Kaynak Sayısı	Analize Giren Kaynak Sayısı	Erişilebilir Kaynak Sayısı	Erişilebilir Kaynak %'si	Çakılma Kaynak Sayısı	Çakılma Kaynak %'si
1	Business Source Complete	33262	33246	30493	91.7 %	2753	8.3 %
2	ABI/INFORM Global	3087	3085	919	29.8 %	2166	70.2 %
3	Emerald Management eJournals Database	238	238	32	13.4 %	206	86.6 %
4	Euromonitor Passport	1	0	0	0.0 %	0	0.0 %
5	Gale Group Professional	263	263	27	10.3 %	236	89.7 %
6	JSTOR Business I Archive	67	67	10	14.9 %	57	85.1 %
7	JSTOR Business I Current	3	3	0	0.0 %	3	100.0 %
8	JSTOR Business II Archive	89	89	2	2.2 %	87	97.8 %
9	JSTOR Business II Current	10	10	0	0.0 %	10	100.0 %
10	JSTOR Business III Archive	92	88	0	0.0 %	88	100.0 %
11	JSTOR Business III Current	2	2	0	0.0 %	2	100.0 %
12	JSTOR Business IV Archive	34	33	15	45.5 %	18	54.5 %
13	OECD-iLibrary Books & Papers	9677	9670	8	0.1 %	9662	99.9 %
14	OECD-iLibrary Books (FinELib)	20	0	0	0.0 %	0	0.0 %
15	OECD-iLibrary Books (KESLI)	36	36	17	47.2 %	19	52.8 %
16	OECD-iLibrary Books, Papers & Statistics	9769	9669	7	0.1 %	9662	99.9 %
17	OECD-iLibrary Economic Surveys	2107	2107	0	0.0 %	2107	100.0 %
18	OECD-iLibrary Education	718	716	0	0.0 %	716	100.0 %
19	OECD-iLibrary Employment	174	172	0	0.0 %	172	100.0 %
20	OECD-iLibrary IEA Statistics	10	0	0	0.0 %	0	0.0 %
21	OECD-iLibrary IEA Statistics (KESLI)	10	9	4	44.4 %	5	55.6 %
22	OECD-iLibrary Papers (KESLI)	133	133	0	0.0 %	133	100.0 %
23	OECD-iLibrary Periodicals	601	599	2	0.3 %	597	99.7 %
24	OECD-iLibrary Periodicals (FinELib)	26	0	0	0.0 %	0	0.0 %
25	OECD-iLibrary Periodicals (KESLI)	38	34	1	2.9 %	33	97.1 %
26	OECD-iLibrary Statistics	96	0	0	0.0 %	0	0.0 %
27	OECD-iLibrary Statistics (FinELib)	36	0	0	0.0 %	0	0.0 %
28	OECD-iLibrary Statistics (KESLI)	32	31	30	96.8 %	1	3.2 %
29	OECD-iLibrary Working Papers	51	51	0	0.0 %	51	100.0 %
30	Sage Premier (BIBSAM)	684	674	1	0.1 %	673	99.9 %
31	Sage Premier (CALC)	649	648	0	0.0 %	648	100.0 %
32	Sage Premier 2006	413	413	1	0.2 %	412	99.8 %

Tablo 8'deki veri tabanı, paketlerinin İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin veri tabanlarıyla çakılma oranları, tablolarla karşılaştırılarak böyle bir tablo ortaya çıkar.

Tablo 8: İstanbul Medeniyet Üniversitesinin Veri Tabanları, Çak, an Veri Taban, Paketlerinin Sayı, s,

Çak, ma Oran, (%)	Paket Sayı, s,
% 100	10
% 76-99	10
% 51-75	4
% 26-50	0
% 1-25	2
Hiç çak, mayan	6

3.5.3. Sa lama

Alınması karar verilen elektronik bilgi kaynakları, satın alma, de i im, ya da ba , yolu ile kütüphaneye kazandırılması, satın alınan bilgi kaynakları, fatura i lemleri ve sa lama fonksiyonları, ilgili kayıtların tutulması, ö (ALA Glossary of Library and Information Science). Sa lama i i, satın alma, ba , , de i im ya da derleme yolları, kullanarak seçilen materyali kütüphane dermesine katma i idir (Dilek Kayao lu, 1999, s. 107).

3.5.3.1. Sa lama Yöntemleri

Elektronik bilgi kaynakları, kurumsal, arac, (derleyici) firma ve konsorsiyumlar aracılı, ,yla olmak üzere ba lca üç yöntemle sa lanır: Her yöntemin kendine has avantaj ve dezavantajı vardır.

3.5.3.1.1. Do rudan Kurumsal Aboneliklerle Sa lama

Do rudan kurumsal abonelikler, genelde abone olmak istenen yayınlı veri tabanları, içinde olmaması, yayınlı içinde bulundu u paketin fiyatının alıncak yayınlıdan pahalı olması, veri tabanları, baz, dergilere ambargo uygulaması, ve baz, kurumları, yayınladıkları, elektronik dergilerin basılı versiyonları, da satın almaya zorlamaları, sonucunda bu yöntem tercih edilmektedir. Bu tür aboneliklerde geçmi te yayınladıkları, sayıları, içermesi ve yayınlamakta olanları, da bazen basılı sürümü yayınlanmadan önce elektronik sürümünün kullanıcılara ulaşması, bakımından önemlidir.

Do rudan kurumsal aboneliklerle sa lanan elektronik bilgi kaynakları, di er sa lama yöntemlerine nazaran maliyeti daha yüksektir. Ayrıca basılı versiyonunun satın alınması zorunlulu u ve kullanıcı sayısının sınırlanması, do rudan kurumsal aboneliklerin dezavantajları olarak görülebilir.

Bu tarz aboneliklerde yayınlara herhangi bir ambargo uygulanmaması, ve bazı yayınlara elektronik formatlar, basılı formatlardan önce kullanıcılara ulaşması, avantaj olarak görülebilir.

3.5.3.1.2. Arac, (Derleyici) Kurumlar Aracılığıyla Sağlama

Bazı kuruluşlar (EBSCO, ProQuest ve JSTOR gibi) birçok yayıncıya elektronik bilgi kaynakları, bir araya getirerek toplu veya paketler halinde kullanıcılara sağlamaktadırlar. Bu tür kurumlara aracılık ya da derleyici kurum diyoruz. Aracılık kurumlar aracılığıyla yapılan alımların maliyeti, kurumsal abonelik yöntemine göre daha ucuza mal edilmektedir. Örneğin, aracılık kuruluşları aracılığıyla yapılan aboneliklerde dergilere erişim maliyeti açısından kütüphanelere belirli oranlarda kazanç sağlamaktadırlar (Atılgan, Yalçın, 2009, 779). Ancak aracılık kuruluşları aracılığıyla yapılan alımlarda ambargo sorunu vardır. Bu ambargo tüm disiplinlerle ilgili olabileceği gibi özellikle tıp, mühendislik ve fen disiplinlerinde dergilerin güncel sayılarına 1, 3, 6, 12 veya 18 ay ambargo uygulanmaktadır. Aracılık / Derleyici kurumlar aracılığıyla yapılan aboneliklerdeki ambargolar, kurumlar maliyeti daha yüksek olan kurumsal abonelik yöntemine yönelmektedir.

Daha çok dergiye daha az maliyetle sahip olunması, ve üye sayısının artması fiyatın azalması, yayınevi aracılığıyla abone olmanın avantajı olarak görülürken, bazı yayınlara ambargo uygulanması da bu tür sağlamanın dezavantajıdır.

3.5.3.1.3. Konsorsiyumlar Aracılığıyla Sağlama

Elektronik bilgi kaynaklarının sağlama yöntemlerinden biri de konsorsiyumlar aracılığıyla sağlanmaktadır. Konsorsiyumların temel amacı veri tabanlarının grup halinde satın alınmasında satın alan kuruma avantaj sağlamak, fiyatları olabildiğince aşağıya çekmek ve kütüphanelerin yayınevlerine karşı pazarlık güçlerini artırmaktır (Doğan ve Yalçın, 2009, s. 780)

Bu sağlama yönteminin ortaya çıkması nedenini Asiye Kakırmacı Yıldız, elektronik bilgi kaynaklarının zamandan ve mekândan bağımsız olarak kullanılabilmesinin kütüphaneleri elektronik derme oluşturmaları için cesaretlendirdiğini ve bu yüzden bazı kütüphanelerin bir araya gelerek konsorsiyumlar oluşturdıklarını söylemektedir (Yıldız Kakırmacı, 2011, s. 62).

Giderek yaygınlaşmakta olan bu yöntem konsorsiyal lisans anlaşmalarıyla kütüphaneleri telif hakları noktasında yayınevi karşısında güvence altına almaktadır.

Ülkemizdeki konsorsiyum kurma fikri 1990'den itibaren ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmıştır. Özlem Bayram her ne kadar konsorsiyum kelimesini kullanmadan ifade etse de, 1998 yılında 21. Yüzyılda Üniversite Kütüphanelerimizde Sempozyumunda Üniversite

Kütüphanelerinde Elektronik Dergi Yönetimi adlı sunumunda ülkemiz için bir konsorsiyumun gerekliliğini şu cümlelerle ifade etmektedir: "Ancak bu gelişmelerden çok daha fazlasına, hakk eden kullanıcılarımıza ve kütüphanelerimizin sayısına ortak bir proje oluşturmak için yeterlidir inancındayız. Birlikte çerçevesinde belirli ilkelere göre seçimi yapılan elektronik dergilerin sağlanması için yayınevleriyle lisans anlaşmaları yapılabilir. Lisans anlaşmaları ile üniversite kütüphanelerimizin kendi olanaklarıyla abone olamayacakları, dergiler merkezi satın alma ile ama daha ekonomik olarak ve eklenecek hizmet olanaklarıyla birlikte sağlanabilir" (Bayram, 1999, s. 33). Bayram'ın bu sözlerinden iki yıl sonra ANKOS kurulmuştur.

2000 yılında kurulan ANKOS (Anadolu Üniversitesi Kütüphaneleri Konsorsiyumu) 2006 yılından itibaren ulusal ölçekte lisans anlaşmaları yapmaya başlamıştır (Atılgan, Yalçın, 2009, s. 777). Ülkemizdeki diğer konsorsiyum da 2005 tarihinde kurulan TUB TAK EKUAL konsorsiyumudur. Ar-Ge faaliyetleri geliştiren üniversiteler, araştırma kurumları, sanayi kuruluşları ve bu faaliyetlere kaynak sağlayan tüm kurum ve kuruluşlara ulusal düzeyde bilgi hizmeti vermek amacıyla kurulmuştur (Atılgan, Yalçın, 2009, s. 781).

ANKOS ile tek elden pazarlık ile fiyat indirimleri sağlanmıştır. Veritabanı sorumluları dil problemi olan kütüphaneciler için kolaylık olmuştur. Lisans anlaşmaları,nda birçok madde lehimize düzeltilmiştir (Sert ve Çolaklar, 2012, s. 57).

Konsorsiyumlar aracılığıyla yapılan aboneliklerde kütüphaneler için birçok avantaj sağlanır. Bunların en başında kütüphanelerin yayınevlerine karşı pazarlık güçleri artarak sağlanan mali avantajdır. Pazarlıkların tek eden yapılması, kütüphanelerin ayrı ayrı zaman harcamalarını önüne geçilerek i gücü tasarrufu sağlanması, telif hakları, noktasında imzalanan lisans anlaşmalarıyla kütüphanelerin yayıncılarına güvence alınması, dil bilen VTŞ'lerin (Veri Tabanı Sorumlusu) sundukları rehberlik hizmeti ve konsorsiyumlar kapsamında sağlanan diğer hizmetler konsorsiyumlar aracılığıyla yapılan aboneliklerin avantajları olarak görülmektedir.

3.5.3.2. Elektronik Bilgi Kaynaklarının Sağlama Yöntemlerinin Karşılaştırılması,

Elektronik bilgi kaynaklarının sağlama yöntemi kütüphane bütçeleri üzerinde doğrudan etkili olan bir faktördür. Sağlama yöntemine göre avantaj ve dezavantajlar tablo 9 belirtilmiştir.

Tablo 9: Sa lama Yöntemlerinin Avantaj ve Dezavantajlar,

Sa lama Yöntemi	Avantalar	Dezavantajlar
Do rudan Kurumsal Sa lama	<ol style="list-style-type: none"> 1- Ambargo uygulamas, yoktur. 2- Bas,l, yay,ndan önce kullan,c,ya ula mas, 	<ol style="list-style-type: none"> 1- Pahal, olmas,. 2- Elektronik kopyas,yla birlikte bas,l, kopyan,n da al,nma zorunlulu u 3- Kullan,c, say,s,n,n s,n,rl, olmas,
Arac, (derleyici) Firma Arac,l, ,yla Sa lama	<ol style="list-style-type: none"> 1- Maliyeti do rudan abonelik yöntemine göre daha ucuzdur. 2- Çok say,da yay,n evinin çok say,daki kaynaklar,n, sa lamas, 	<ol style="list-style-type: none"> 1- Baz, yay,nlar,n 1- 18 ay aras,nda de i en sürelerle ambargolu olmas,
Konsorsiyumlar Arac,l, ,yla sa lama	<ol style="list-style-type: none"> 1- En ucuzdur maliyetle sa lan,r. 2- Kütüphanenin yay,nc,ya kar , pazarl,k gücünü art,rmas, 3- Pazarl,klar,n tek elden yap,lmas, i gücü tasarrufu sa lar 4- Telif haklar, noktas,nda kütüphanelere güvence sa lar 5- Dil bilen VTSøder sayesinde kütüphanelerin dil sorunu ya mas,n, önler. 6- Rehberlik hizmeti sunmas, 7- Verilerin düzenlenmesi 	

Yukar,daki tablo incelendi inde konsorsiyumlar arac,l, ,yla yap,lan sa lamalar,n daha ekonomik oldu u dü ünülebilir. Di er avantajlar,yla da kütüphanelere için daha faydal, oldu u anla lmaktad,r. K,smen ekonomik olmas,n,n yan,nda arac, firmalar arac,l, ,yla yap,lan sa lamalarda sunulan kaynaklar say, ve çe it bak,m,ndan di er sa lama yöntemlerine nazaran daha fazlad,r. En pahal, sa lama yöntemi de do rudan kurumsal sa lama yönteminde gerçekleşle mektedir.

3.5.4.Fiyatland,rma

Fiyatland,rman,n temelinde kullan,m say,s,, bunun da temelinde kullan,c, yatmaktad,r. Dolay,s,yla fiyatland,rman,n en temel unsuru kullan,c,d,r. Ancak adaletli bir fiyatland,rman,n gerçekleşle ebilmesi için kullan,c, tek ba ,na yetmemektedir. Kullan,c,yla birlikte kullan,m say,s, da dikkate al,nmal,d,r. Kullan,c,n,n elektronik bilgi kayna ,n,n diline hâkim olma durumu ve al,c, kurumun niteli i de fiyat,n belirlenmesinde dikkate al,nmal,d,r.

Fiyatland,rmada elektronik bilgi kayna , içeri inin e sizli i ve kurumunuzdaki bas,l, ve elektronik kaynaklarla olan çak, ma durumu da dikkate al,nmal,d,r. Baz, dergilerin bas,l, say,lar, kurumlar,n elinde oldu undan o say,lar,n elektronik versiyonlar,n, almak istemeyebilirler. Kendi koleksiyonumuzla çak, ma oran, çok yüksek olan bir elektronik bilgi kayna ,n, ya hiç almamal, ya da çok cüzi bir fiyatla almal,y,z.

Elektronik bilgi kayna ,n,n hitap etti i kullan,c, kitlesi de fiyatland,rma için önemlidir. Sadece kullan,c,lar,n bir k,sm,n, ilgilendiren elektronik bilgi kaynaklar,n,n fiyatland,r,lmada bütün aktif kullan,c,lar,n dikkate al,narak fiyatland,rma yap,lmada, gerçekçi bir yakla ,m de ildir. Bu tür elektronik bilgi kaynaklar,n,n sadece ilgili kullan,c, say,s,n,n dikkate al,narak fiyatland,r,lmada, gerekmektedir.

Fiyatland,rma, s,n,rs,z kullan,m veya arama ba ,na göre de yap,labilir. Arama ba ,na göre fiyatland,rma tam olarak kullan,m,n gerçekleştirilmesi bir durum olmamakla birlikte yine de bir ölçüt olarak kullan,labilir. Paul Metz de s,n,rs,z kullan,m veya arama ba ,na ödeme fiyatland,rmas, aras,nda tercih yap,lmalıdır demektedir (**Metz, 2000, s. 718**).

3.5.4.1.FTE Say,s,na Göre Fiyatland,rma

FTE (Full Time Equivalent), tam zamanlı kullan,c,lar,n (lisans, yüksek lisans, doktora öğrencileri ile öğretim görevlileri) say,s, göz önünde bulundurularak yapılan fiyatland,rma yöntemidir. Kullan,c, say,s, ve fiyat, doğrudan orantılı olan bu yöntemde kullan,c, say,s, art,kça elektronik bilgi kayna ,n,n ücreti de artmaktadır. Bu fiyatland,rma yöntemi bazı nedenlerden dolayı, yanlış,dir. Devlet üniversitelerinde kullan,c, say,s, fazla olmasına rağmen eğitim dili İngilizce olan bölüm say,s,n,n az, ,, özel üniversitelerde ise kullan,c, az olmasına rağmen eğitim dili İngilizce olan bölüm say,s,n,n çok olmasına, FTE say,s,na göre fiyatland,rmanın yanlış, olduğunu göstermektedir (**Akbaytürk, 2003, s. 251**).

Multi-Disipliner veri sağlayan elektronik bilgi kaynaklar,nda bu yöntem kullan,lsa da Türkiye'deki üniversitelerin durumu göz önünde bulundurularak eğitim dili İngilizce olan ile İngilizce olmayan üniversiteler arasında farklı fiyatland,rma yap,lmada, daha adaletli sonuçlar ortaya çıkarabilir. Son zamanlarda FTE say,s,na göre yapılan fiyatland,rmada, her ne kadar kullan,c, say,s,na göre fiyat aral,kları belirlenmişse de fiyat aral,kları,n,n birbirine çok yakın olmasına, ve kullan,c, say,s, arasındaki büyük fark, az kullan,c,s, olan kurumların birim başına ödemelerinin daha yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu durum, özellikle yeni kurulan üniversitelerde gözle çarpmaktadır. Bu yöntemde gözle çarpan bir diğer yanlış, da üniversitenin türünde kendini gösterir. Teknik üniversitelerde kullan,c, kitlesinin ihtiyaçları, göz önüne alındığında, multi-disipliner içerikli elektronik bilgi kaynaklar,nda birim başına yapılan ödeme yüksek olabilmektedir.

3.5.4.2.FTE + Kullan,m Say,s,na Göre Fiyatland,rma

Son dönemlerde fiyatland,rmada kullanılan bir diğer yöntemde FTE say, + elektronik bilgi kayna ,n,n kullan,m durumu yöntemidir. FTE say,s,n,n yanlış,nda belli bir kullan,m

oran,n,n üzerine ç,kt,ktan sonra fiyat,n belirlendi i bir modeldir. Örneklendirecek olursak 1000 FTE+500 kullan,m = 2500 dolar gibi veya 1001-2000 FTE +750 kullan,m = 3000 dolar gibi. Kullan,m say,s, üst e i e ç,kmadan fiyatland,rman,n bir önceki FTE + kullan,ma göre yap,lmas,.

3.5.4.3. Abone Say,s,na Göre Fiyatland,rmas,

Baz, firmalar, konsorsiyumlarla yapt,klar, anla ma çerçevesinde ürünlerinin fiyat,n, abone say,s,na göre ayarlamaktadırlar. Bu yöntemde herkesten e it miktarda ücret al,nd, ,ndan kullan,c, say,s, az olan kurumlar için pek ekonomik bir yöntem de ildir.

3.5.4.4.Kurum Türüne Göre Fiyatland,rma

Bir di er fiyatland,rma modeli de kurum türüne göre yap,lan fiyatland,rmad,r. Akademik kurumlar, sa l,k kurumlar, veya kamu özel kurum gibi ayr,ma giden bu fiyatland,rma modelinde de ayn, türdeki kurumlardan e it miktarda ücret al,nmaktadır. Bu yöntemde de kullan,c, say,s, az olan kurumlar olumsuz etkilenmektedir.

BÖLÜM 4: İLETME VE İKTİSAT ALANLARINDAKİ ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARI VE MALİYET - FAYDA ANALİZLERİ

Bu bölümde, elektronik bilgi kaynakları, maliyet-fayda analizi yapılmıştır. Ülkemizde kullanılan iktisat ve işletme alanlarındaki 10 elektronik bilgi kaynağı, önce özellikleri (kapsam, içerik, maliyet, teknik özellikler, lisans ve fiyatlandırma) bakımından tanımlandıktan sonra maliyet-fayda analizleri yapılmıştır. Bu çerçevede maliyet, maliyet analizi, fayda ve kullanım kavramları, üzerinde durularak iktisat ve işletme alanlarındaki bu 10 elektronik bilgi kaynağının genel değerlendirilmesi yapılmıştır.

4.1.MALİYET

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe sözlükte maliyet üretimde bir mal elde edilinceye kadar harcanan değerlerin toplamı olarak ifade edilmektedir. Yine Türk Dil Kurumunun yayınladığı, İktisat Terimleri sözlüğünde "Bir malın üretilmesi için gerekli olan girdilere yapılan ödemelerin toplamı" olarak tanımlanmıştır. Halil Seyidoğlu'nun tanımlamasına göre, biraz daha farklıdır: "Genel olarak bir varlığın elde edilmesi için başka varlıklardan vazgeçilmesi, fedâ edilmesi veya kullanılmasına gereken miktar" (Seyidoğlu, 1999, s. 382)

Her ne kadar maliyet kavramı, üretimden itibaren kadarki amaçlar, kapsama dahil kütüphaneler için üründen yararlanma hatta yararlanma sonuçlarının değerlendirilmesi amaçları da kapsamaktadır. Elektronik bilgi kaynakları, üretim bedelleri, üretici kârları, ve devlete verilen vergiler ödenerek sağlanır. Bu ürünleri kullanmak için personel giderlerini, teknik alt yapı, masrafları, gerekli olan donanımların alınması, ve kurulması, masrafları, koruma giderlerini, etkili kullanım sağlamak için alınan ürünlerin maliyetlerini, kullanımı, ve personel eğitim giderlerini, elektrik ve diğer giderlerini, teknik destek giderlerini, platform ücretlerini de karşılamak gerekir. Begüm Ak, bilgi maliyetlerini, "öbilgiyi edinme, onu elinde tutma, işletme ve yaymada çıkan maliyetler" olarak değerlendirilmektedir (Ak, 2005, s. 222).

Kütüphanelerde maliyet hesaplaması, karar verme, planlama ve birim ücretlerin tespitinde faydasız olduğu düşünülebilir.

Kütüphanelere sağlanan elektronik bilgi kaynakları, abonelik maliyeti ve abonelik dışı maliyetlerinden oluşmaktadır. Bu iki maliyetin toplanmasıyla elektronik bilgi kaynakları toplam maliyeti ortaya çıkmaktadır.

4.1.1. Abonelik Maliyetleri

Elektronik bilgi kaynakları maliyeti ya satın alma ya da abonelik olarak karşılanmaktadır. Satın alma maliyeti, kaynağına, sonsuza kadar kullanılmak üzere üreticiye verilen üretim bedeli, üretici kârı, devlete verilen vergi ve platform ücretidir. Abonelik maliyeti ise üreticiye belli bir dönem yararlanmak için üretim bedeli, üretici kârı ve devlete ödenen vergidir. Abonelikler için platform ücreti ödenmez. Anlatılan dönem bitince sağlanan hizmet de biter. Bazı yayıncılar ilk defa abonelik için depozito ücreti de almaktadırlar.

4.1.2. Abonelik Dışı Maliyetler

Elektronik bilgi kaynakları abonelik dışı maliyetleri, abonelik ücreti dışında kalan ve kuruma mal olan diğer maliyetlerdir. Bu maliyetler personel maliyeti, donanım maliyeti, koruma maliyeti, teknik destek maliyeti, personel ve kullanıcı eğitim giderleri, elektrik ve diğer giderleri ile etkili yararlanılamamak için alınan diğer ürünlerin maliyetleri olarak görülmektedir.

Etkili kullanılamamak için alınan araçlardan biri federe arama motorlarıdır. Her elektronik bilgi kaynağında bir arama motoru vardır. Bu arama motorundan sadece o kaynağın içindeki kaynaklar taranmaktadır. Federe arama motorları ise kütüphanelerin sahip oldukları bütün elektronik bilgi kaynakları taramaktadır. Kullanıcılar bütün elektronik bilgi kaynakları tek arama motorundan tarayabilmeleri etkili büyük kolaylaşmaktadır. Böylelikle kısa sürede birçok kaynağı erişilebilir kullanılabilecek şekilde ayni zamanda çalışmasıyla ilgili bütün çalışmalarına da erişimi olur.

Elektronik Bilgi Kaynakları, Toplam Maliyeti = Abonelik Maliyeti + Abonelik Dışı Maliyeti

4.1.3. Maliyet Analizi

Halil Seyidoğlu maliyet-fayda analizini diğer yatırım projesinin sosyal maliyeti ile sosyal yararları değerlendirilerek projenin seçilip seçilmeme kararına yardımcı olan bir teknik olarak tanımlamaktadır (Seyidoğlu, 1999, s. 384). Seyidoğlu maliyet-fayda analizinin

asıl amacı, da bu şekilde ifade etmektedir: Belirli bir projeden dolayı, toplumun bir bütün olarak sağlayacağı, veya ulaştıracağı, refah, kazanç ve kayıpların karlaştırılmasıdır. Türk Dil Kurumu İktisat Terimleri Sözlüğü'nde iki fayda-maliyet analizi tanımlanmıştır: 1- Ölçülebilir ekonomik karar birimlerinin verecekleri kararlardan kaynaklanan kayıplar ve kazançlar, karlaştırmak için kullanılan ekonomik çözümleme. 2- Bir yatırım projesinin finansal maliyetlerini ve riskini, getirisi ve karlılığı ile karşılaştırarak değerlendirilen yöntem. (**Türk Dil Kurumu İktisat Terimleri Sözlüğü, 2011, s. 157**).

Belli bir hizmeti ya da işi yürütenin maliyeti ile bu hizmet ya da işi sağlayan tüm yararların (dolaylı, ya da dolaysız, mali ve toplumsal) mümkün olduğu en yüksek niceliksel terimlerle ifade edilen değerlerin karşılaştırılmasıdır (**Yontar, 1990, s. 60**).

Kütüphaneler kar amaçlı olmayan, temelde fayda sağlayan işletmeler olarak görülmektedir. Kütüphanelerin birer işletme oldukları, na dair kanıtlar, kütüphane / belge-bilgi merkezlerinde yapılan maliyet hesaplamaları, ve analizleri, verimlilik araştırmaları, çeşitli planlama ve bütçeleme faaliyetlerinden anlaşılmaktadır (**Yontar, 1995, s. 86**).

Kütüphane / Belge ve bilgi merkezleri sahip oldukları, bütçeleri kullanarak fayda-maliyet çerçevesi içinde kalarak hareket etmek durumundadırlar. Bunun için fayda maliyet analizleriyle daha doğru kararlar vermeye çalışırlar.

Maliyet fayda analizi mantıken kolay olsa da ölçülmesi o kadar kolay değildir. Elektronik bilgi kaynaklarının maliyet-fayda analizi yapıldıkça elektronik bilgi kaynaklarının toplam maliyetlerinin faydanın ölçülebilen tek değeri olan kullanım bölünmesiyle elektronik bilgi kaynaklarının birim başına düşen maliyetinin bulunmasıdır. Dünya standartları, bazı alanlarda uygulanmaz veya çok yararlı olmaya sonucuna varabilir.

Günümüzde bilgi teknolojileri sayesinde bilgi patlaması yaşanmaktadır. Kütüphaneler, sınırsız sayılabilecek sayıda bilgileri saklıyor, kütüphane bütçeleriyle sınırlı durumda kalmaktadırlar. Kütüphaneler elektronik bilgi kaynakları, alırken, doğru kararlar verebilmek ve bütçelerini en iyi şekilde harcayabilmek için fayda-maliyet analizi yapmak zorundadırlar. Bu analiz sonucunda kütüphaneler, elektronik bilgi kaynaklarının kütüphanelere fayda ve maliyet açısından getirdiği olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olduğunu tespit ederek ona göre hareket ederler. Bu analizler sayesinde bir sonraki dönemde elektronik bilgi kaynağından istifade edemeyeceklerinin kararını vererek bütçelerini en iyi şekilde harcarlar. Aynı zamanda elektronik bilgi kaynakları arasında kiyaslama yaparak hangisinin tercih edilmesi gerektiği konusunda bizlere yardımcı olur. Böylelikle kütüphaneler az maliyet ile çok kaynak ve kullanım sağlayacaklardır.

4.2.FAYDA

ÖBir mal veya hizmetin insan ihtiyaçları, kar, lama özelli i. Herhangi bir mal veya hizmetin belirli miktar, tüketiminden alınan zevk, sağlanın tatminö (Seyido lu, 1999, s. 180-181). Türk dil Kurumunun hazırlad, kıstisat Terimleri Sözlü ünde, faydan, tanım, öyle yapılm, t.r: Gereksinimlerin, mal ve hizmetler kullanılarak doğrudan doğruya kar,lanmas, sırasında tüketicinin sağlad, hazö (Türk Dil Kurumu kıstisat Terimleri Sözlü ü, 2011, s. 157). Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte de fayda kelimesinden yarar kelimesine gönderme yaparak tanım, u dört ekilde yapılm, t.r. 1- Bir eylemde elde edilen sonuç, fayda. 2- Bir i ten elde edilen iyi sonuç. 3- Çıkar. 4- Yarayan, elverişli, uygun (Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, 2005, s. 2133).

Fayda, mutlak değer olarak ölçülebilen bir kavramdır. Fayda, ancak iki mal, net birimlerinin kar,laştırılmasıyla anlaşılabilir. ki maldan elde edilen zevk sağlanın tatmin etme, büyük ya da küçük olarak ifade edilebilir.

Elektronik bilgi kaynakları, ölçülebilen ve ölçülemeyen yararlar, vardır. Ölçülebilen yararlar kullanılm istatistiklerine göre hesaplanır. Kullanılm istatistikleri, tarama sayısı, oturum açma sayısı, indirilen tam metin makale sayısı, veya açılan sayfa sayısı, indirilen sayfa sayısı, unsurlardan oluşmaktadır. Bu istatistiklerin sayıca çokluğu yararın büyüklüğünü gösterirken, sayıca azlığı, yararlanmanın azlığını ifade eder.

4.2.1.Ölçülebilen Fayda (Kullanılm)

Kullanılm çeşitli kıstaslara göre ele alınmaktadır. Tam metin kullanılm, tarama sayısı, erişilen yayın sayısı, açılan oturum sayısı, gibi kıstaslar kullanılm olarak nitelendirilmektedir. Elektronik yayınları kullanılm, ölçmek ve değerlendirmek elektronik ortamdaki kullanılm, ölçen istatistiklerden faydalananlardır. Bu tür istatistik sağlayan en popüler yöntem COUNTER (Counting Online Usage of Networked Electronic Resources) yöntemidir. Hülya Dilek Kayao lu, COUNTER'ın kullanılm, ölçmede standartla mayaya yardımcı olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca kullanılm, belli bir konuda yapılm, her taramanın, indirdiği her makale ya da yapılm, diğeri ilemlerin yayını, ya da veri tabanı, toplayıcı, (aggregator) tarafından izlendiğini de aktarmaktadır. Bunun sayesinde kullanılm, hangi elektronik dergiyi (e-dergi) ya da veri tabanını, ne sıklıkta (aylık ve yıllık olarak) kullandıkları, hangi kullanılm türünü (içindekiler sayfası, öz, tam metin) seçtikleri ya da makaleyi okumak üzere hangi sayfa formatını (PDF, HTML) kullandıkları, bu yöntemle ölçüldüğünü yazmaktadır (Dilek Kayao lu, 2007, s. 441).

4.2.2. Ölçülemeyen Fayda

Faydanın özünde psikolojik bir kavram olduğu ve dolayısıyla olarak ölçülmesinin mümkün olmadığı, bunun belirti Hacer Batı, yararın da mutlak değer olarak ölçülebilen bir kavram olmadığı, söylemektedir. Ölçülemeyen yararın sitemdeki ilerlemeler ilgili olduğu, bunun da sonuç, etkinlik ve kalite kavramlarıyla ilgili olarak değerlendirildiğini, bilgi merkezleri açısından da bakıldığında ölçülemeyen yararın araştırma ve üretim faaliyetlerindeki artış olarak tanımlandığını ifade etmektedir (Batı, 2006, s. 11-12).

4.3. LETME VE KT SAT ALANLARINDAK ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARININ ÖZELLİKLERİ VE MALİYET-FAYDA ANALİZLERİ

Türkiye'de işletme ve iktisat alanlarında ANKOS ve EKUAL konsorsiyumları tarafından lisanslandırılan birçok elektronik bilgi kaynağı paketi bulunmaktadır. Bu elektronik bilgi kaynaklarından 11 tanesi özkapsam, içerik, fiyatlandırma, teknik destek ve öi levsellikleri bakımından incelenmiştir. Bu özelliklerini ölçmek üzere VTS'dere (Veri Tabanı Sorumlusu) anket soruları (bkz. ek 4) gönderilerek, alınan cevaplar çerçevesinde veri tabanları, bu özellikleri ortaya konmuştur.

Veri tabanları, bu özelliklerini ortaya koyduktan sonra, üniversite kütüphanelerinin bu veri tabanları için ödedikleri ücret kullanımları bölünerek her bir kullanım için ödedikleri ücret bulunarak birim maliyet hesaplanmıştır.

$$\text{Kullanım Maliyeti} = \frac{\text{Ödenen Maliyet}}{\text{Kullanım Sayısı}}$$

Daha sonra üniversite kütüphanesinin her veri tabanı için ödemi olduğu maliyet FTE sayısına bölünerek üniversite kütüphanesinin kütüphanesine her veri tabanı için yaptığı harcama hesaplanmıştır.

$$\text{Kütüphane Harcama} = \frac{\text{Ödenen Maliyet}}{\text{FTE Sayısı}}$$

Birim maliyeti ve kütüphaneye yapılan harcama hesaplandıktan sonra her bir kurum için zarar veya kütüphane analizi yapılmıştır. Kullanım maliyeti, kütüphaneye yapılan harcamadan küçük ise kurum harcadığı, kütüphane fazlasıyla almıştır. Kullanım maliyeti, kütüphaneye yapılan harcamadan büyük ise kurum harcadığı, kütüphane almamıştır. Kullanım maliyetinin, kütüphaneye yapılan harcamaya eşit ise kurum kullanım maliyeti ve yaptığı harcama bakımından kütüphane kalmıştır.

Kar: Kullan,m Maliyeti < Ki i Ba ,na Yap,lan Harcama

Zarar: Kullan,m Maliyeti > Ki i Ba ,na Yap,lan Harcama

Ba aba : Kullan,m Maliyeti = Ki i Ba ,na Yap,lan Harcama

Kullan,c, say,s,n,n, kullan,m maliyeti ve ki i ba ,na yap,lan harcama aras,ndaki farkla çarp,lmaz, sonucunda, üniversite kütüphanesinin ne kadar kar ya da zarar etti i hesaplanabilir.

Kar veya Zarar Miktar, = Kullanc, say,s, x (Kullan,m Maliyeti-Ki iba ,na Yap,lan Harcama)

Temel ilkeler ortaya konduktan sonra imdi her bir veri taban,n,n genel de erlendirmesine geçebiliriz.

4.3.1.Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports:

Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports ile Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire veri tabanlar, kapsamlar, ve içerikleri d ,ndaki i levsellikleri, teknik özellikleri, fiyatland,rma biçimleri bak,m,ndan birbirine benzemektedirler. Onun için içerik ve kapsam d ,ndaki di er özelliklerini tekröre dü memek için sadece Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports de ele al,nm, t,r.

EIU Country Reports, ülke raporlar,, günlük geli en sosyal, politik ve ekonomik hususlar, ülke risk raporlar,, ülke finansal raporlar, ve emtia raporlar, konular,nda 200 ülkenin 12 ayl,k ülke raporlar,n, sürekli güncellenen bir portal üzerinden bilgi ve analizlerini kapsayan veri taban,d,r. Ulusal, bölgesel ve global olaylar,n k,sa ve orta vadede istatistiklerini verir. Raporlarda ülkeleri biçimlendiren konular incelenir ve aç,klan,r.

Fiyatlar ürün ve kurum baz,nda (akademik, ticari, kamu) de i mektedir. Abone say,s, art,kça fiyat, da dü mektedir. EIU'nun 200'ü a k,n ürünü için, talep edilen ürüne ve talep eden kurumun niteli ine göre fiyatland,rma yap,lmaktad,r. E-only veya elektronik + bas,l, abonelik yap,labılır.

H,zl, ve güvenilir eri imin sa land, , EIU veri taban,nda, ki isel hesap olu turulabilir. Ancak herhangi bir uyar, ya da mail ile payla ma noktalar,nda zay,fl,klar, olan bir veri taban,d,r. Filtreleme özelli i ve yönetici modülünde bulunmayan veri taban,, uzaktan eri im olana ,n,n yan,nda e zamanl, s,n,rs,z ki inin kullan,m,na aç,kt,r. Veri taban, web sayfas, üzerinden COUNTER uyumlu istatistik olana ,n, da sunmuyor.

Kullanım, için ekstra bir program ve cihaza gereksinim yoktur. Teknik destek ve kullanım, c, e itimi hizmeti sunsa da web sayfasında yardım sayfası bulunmamaktadır. Aboneliğin sonlandırılması için 30 gün önceden bildirilmesi gerekmektedir.

EIU kendi raporlarını, içerik olarak sunmaktadır. Düzenli biçimde güncellemesi yapılan içeriğe abonelik bitiminden sonra erişim sağlanamamaktadır. Ambargolu yayın içermeyen EIU veri tabanını, geriye dönük hizmet sunmaktadır.⁵

Tablo 10: 2012 Yılı, Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports Veri Tabanının Genel Değerlendirmesi

Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports							
Sıra	Kurum Adı	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Sayısı	Kullanım Başına Maliyet (USD)	Kişi Başına Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Anadolu Üniversitesi	20014	22700	3758	6,04	1,13420606	4,905793944
2	Bogaziçi Üniversitesi	11294	22700	9754	2,33	2,00991677	0,32008323
3	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	22700	6014	3,77	0,92603924	2,843960756
4	Marmara Üniversitesi	46158	22700	6229	3,64	0,49178907	3,148210928
Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports Genel Ortalama		101979	90800	25755	3,53	0,89037939	2,639620608

Her kurumdan eşit miktarda ücret alan Economist Intelligence Unit (EIU) Country Reports, kullanım sayısı düşük olan Anadolu Üniversitesine 6.04 dolara mal olurken, Bogaziçi Üniversitesine 2.33 dolara mal olmuştur. Kullanım sayısı, Bogaziçi Üniversitesinin neredeyse iki kat, olan Anadolu Üniversitesinin yaklaşık 3 kat fazla ödeme yapması, kullanımının daha az olmasından kaynaklanmaktadır.

Dört devlet üniversitesinin verileri değerlendirildiğinde, hiçbir üniversite kütüphanesi harcadığına, karlılığına, tam olarak alamamıştır. Kişi başına yapılan harcamaya bakıldığında diğer üniversitelerden daha yüksek bir harcama yapan Bogaziçi Üniversitesi 9754 kullanım gerçekleştirerek diğer üniversitelerden daha iyi bir performans yakalayarak neredeyse başabaş noktasına yakın bir kullanım gerçekleştirmiştir.

⁵ Economic Intelligence Unit (EIU) WiwsWire ve Economic Intelligence Unit (EIU) Country Reports veri tabanlarının tanıtım yazısını, veri tabanı sorumlusu Yaşar Göçer'ın 07.01.2014 tarihinde Menduh D. NÇ'ye gönderdiği e-postaya dayanarak hazırlanmıştır.

4.3.2.Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire

ViewsWire hızla gelişen dünya pazarlarında kullanıcılarına günlük kararlar, destek sağlar. ViewsWire her gün tüm dünyada 250'den fazla önemli ekonomik, siyasi ve pazar gelişmesini üretir ve bunları dünyadaki etkileri hakkında özet analitik bilgiler verir. Majör ve yeni doğan pazarlar hakkında politika, ekonomi, dünya, finans ve yönetmelikler alanında içerik sağlar.

Ülkemizde üç devlet üniversitesi bu veri tabanına abonedir. Veri tabanından faydalanma istatisti aşağıdaki gibidir.

Tablo 11: 2012 Yılı, Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire Veri Tabanının Genel Değerlendirmesi

Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire							
Sıra	Kurum Adı	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Sayısı	Kullanım Başına Maliyet (USD)	Kişi Başına Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Boaziçi Üniversitesi	11294	11300	90	125,56	1,00053126	124,5594687
2	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	11300	446	25,34	0,46097989	24,87902011
3	Marmara Üniversitesi	46158	11300	225	50,22	0,2448113	49,9751887
Economist Intelligence Unit (EIU) ViewsWire Genel Ortalama		81965	33900	761	44,54	0,41359117	44,12640883

Genel olarak pahalı bir kullanım gerçekleştiren bu veri tabanında Boaziçi Üniversitesinin kullanım başına 125 dolar ödemesi olması, bu veri tabanına üyeliğini tartışılır, kıymetli. Kullanıcı sayıları yüksek olan İstanbul Teknik Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi için de ekonomik bir veri tabanı olmadığı, verilerden anlaşılabilir.

Kişi başına yapılan harcama kullanım maliyetinin çok çok altında kalmasından dolayı, her üç üniversite kütüphanemiz de yaptıkları harcamanın karlı olduğunu iddia etmektedir.

4.3.3.Emerald Management e-Journals (EMeJ)

Emerald Management e-Journals (EMeJ) veri tabanı, işletme, yönetim, finans, ekonomi, pazarlama, muhasebe, kamu yönetimi, turizm ve otelcilik, lojistik, kütüphanecilik, insan kaynakları, yönetim, sağlık, eğitim ve mühendislik alanlarında 280 dergisi hakemli olmak üzere toplam 294 dergi, 1400 kitap ve yaklaşık 250 adet de case studies (örnek olay) içermektedir.

Fiyatlandırmas, FTE sayısına göre yapılan Emerald veri tabanı, yıllık %3 fiyat artırımına gitmektedir. E-only modeliyle abone olunan, sunan veri tabanı, basılı dergi talebinde bulunan kurumlara e-only fiyatının üzerine 200 Sterlin ekleyerek basılı dergileri de sağlamaktadır. Konsorsiyum dışındaki, satılmayan veri tabanı fiyatlandırma aralıkları, u ekildedir.

Tablo 12: Emerald Veri Tabanı, 2014 Fiyat Tablosu

Grup	Kullanıcı Sayısı	Skonto (Tam Fiyata Göre)	Fiyat
Tier 1	28000 +	Tam Fiyat	17934 GBP
Tier 2	17001-28000	7,50%	16589 GBP
Tier 3	8001-17000	10%	16141 GBP
Tier 4	1501-8000	15%	15244 GBP
Tier 5	1-1500	30%	12554 GBP

Yönetici modülüne sahip olan veri tabanında kişisel hesap oluşturulabilmektedir. Daha önce kullandığınız kaynakların benzerleri veri tabanına eklendiğinde veri tabanından size uyarı maili gönderilmektedir. Filtreleme özelliği sayesinde aradığınız konuyla ilgili kaynaklara kısa sürede hızlı ve güvenilir bir biçimde ulaşabilirsiniz. Uzaktan erişim olanağıyla birlikte eş zamanlı olarak sizin kullanıcınıza izin veren veri tabanı, web sayfası üzerinden COUNTER uyumlu istatistik hizmeti de sunmaktadır. Kullanıcısına sunduğu ek kaynaklar sayesinde uluslararası dergilerde nasıldığını yayın yapıldığı konusunda ayrıntılı rehberlerde yayınlanmayan yanlarında, ASLIB, Aberystwyth ve Emerald Yayınevi ortak uzaktan kutuphanecilik eğitimi programı da gerçekleştirilmektedir. Ücretsiz deneme erişimi hizmeti de veren Emerald, deneme erişimi sonunda istatistikler vermektedir.

EMeJ, geriye dönük kaynaklara erişim olanağı sunmaktadır. Arıvlerini belli bir ücret karşılığında hizmete sunan EMeJ, kurumların abone oldukları yıllara ait yayınlardan herhangi bir ücret talep etmeden *Open Access* (geriye dönük) olarak hizmete sunmaktadır. Düzenli güncellemelerle kullanıcılarına hizmet sunan EMeJ veri tabanında, ambargolu yayın bulunmamaktadır. Sadece Emerald yayınevine ait olan yayınlardan oluşan veri tabanında 2013 yılında Türkiye'de en çok kullanılan dergiler *European Journal Marketing* ve *International Journal Contemporary Hospitality Management* adlı dergilerdir.

Teknik destek ve kullan, c, e itimi faaliyetlerinin yan, nda web sayfas, ndaki yard, m sayfas, arac, l, , yla kullan, c, lara yard, mc, olmaktadır. Kullan, m, için ekstra bir program veya cihaza gereksinim duyulmamaktadır.⁶

---

⁶ EMEJ'in tan, t, m bilgileri 06.01.2014 tarihinde Mine Tonta taraf, ndan Menduh D NÇøe gönderilen e-postaya dayan, larak haz, rlanm, t, r.

Tablo 13: 2012 Emerald Management e-Journals (EMeJ) Veri Taban,n,n Genel De erlendirmesi

Emerald Management e-Journals (EMeJ)							
S,ra	Kurum Ad,	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullan,m Say,s,	Kullan,m Ba , Maliyet (USD)	Ki i Ba ,na Yap,Jan Harcama (USD)	Kar ,Janma Durumu
1	Abant zzet Baysal Üniversitesi	11837	19572,58	1330	14,72	1,65350849	13,06649151
2	Afyon Kocatepe Üniversitesi	13466	19572,58	1970	9,95	1,45348136	8,49651864
3	Akdeniz Üniversitesi	12422	16664,52	4236	3,93	1,34153276	2,588467236
4	Aksaray Üniversitesi	1896	12404,84	452	27,44	6,54263713	20,89736287
5	Anadolu Üniversitesi	20014	75903,23	5746	13,21	3,79250675	9,417493255
6	Ankara Üniversitesi	38166	20830,65	3017	6,9	0,54579076	6,354209244
7	Atatürk Üniversitesi	28362	16664,52	1854	8,99	0,58756505	8,402434948
8	Bal,kesir Üniversitesi	13127	16664,52	1114	14,96	1,26948427	13,69051573
9	Bart,n Üniversitesi	860	16664,52	220	75,75	19,3773488	56,37265116
10	Bo aziçi Üniversitesi	11294	10903,23	6179	1,76	0,96540021	0,794599787
11	Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi	15249	16664,52	2375	7,02	1,09282707	5,927172929
12	Çukurova Üniversitesi	24876	19204,84	2497	7,69	0,77202283	6,917977167
13	Dokuz Eylül Üniversitesi	36307	13837,1	9082	1,52	0,38111383	1,138886165
14	Dumlup,nar Üniversitesi	16425	19595,16	719	27,25	1,19300822	26,05699178
15	Ege Üniversitesi	30880	8225,81	5292	1,55	0,26637986	1,283620142
16	Erciyes Üniversitesi	22113	13127,42	2119	6,2	0,5936517	5,606348302
17	Galatasaray Üniversitesi	2877	20154,84	2044	9,86	7,00550574	2,854494265
18	Gaziosmanpa a Üniversitesi	7748	13724,19	581	23,62	1,77132034	21,84867966
19	Hacettepe Üniversitesi	30437	16664,52	4311	3,87	0,54750862	3,322491376
20	nönü Üniversitesi	12634	15870,97	796	19,94	1,25621102	18,68378898
21	stanbul Teknik Üniversitesi	24513	33788,71	15526	2,18	1,37839962	0,801600375
22	stanbul Üniversitesi	55879	16664,52	8641	1,93	0,29822509	1,631774906
23	Kahramanmara Sütçü mam Üniversitesi	8216	16664,52	4970	3,35	2,02830088	1,321699124
24	Karabük Üniversitesi	2667	12404,84	244	50,84	4,6512336	46,1887664
25	Karadeniz Teknik Üniversitesi	30512	16062,9	1871	8,59	0,52644533	8,063554667
26	Mu la S,tk, Koçman Üniversitesi	11976	11083,87	939	11,8	0,92550685	10,87449315
27	Ni de Üniversitesi	6889	16664,52	725	22,99	2,41900421	20,57099579
28	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	18318	19598,39	568	34,5	1,06989791	33,43010209
39	Orta Do u Teknik Üniversitesi	25313	35370,97	7230	4,89	1,39734405	3,492655948
30	Pamukkale Üniversitesi	18767	10901,61	1637	6,66	0,58089252	6,079107476
31	Sakarya Üniversitesi	25551	19195,16	3817	5,03	0,75124887	4,278751125
32	Selçuk Üniversitesi	48104	20148,39	745	27,04	0,41885062	26,62114938
33	Süleyman Demirel Üniversitesi	20649	16664,52	3702	4,5	0,80703763	3,692962371
34	Trakya Üniversitesi	11536	15870,97	733	21,65	1,37577757	20,27422243
35	Uluda Üniversitesi	29683	20611,29	1843	11,18	0,69438029	10,48561971
Emerald Management e-Journals (EMeJ) Genel Ortalamas,		689563	664609,74	109125	5,9	0,96381294	4,936187063

Bu veri tabanına abone olan kullanıcılar, genelde eski üniversiteler oldukları anlaşıyor. Yeni kurulan ve kullanıcı sayısı az olan üniversitelerimiz için ekonomik bir veri tabanı olmadığı anlaşılmaktadır. Kullanıcı sayısı 860 olan Bartın Üniversitesi 75 dolar, 2667 kullanıcıya sahip olan Karabük Üniversitesi 50 dolar kullanıcı başına öderken kullanıcı sayısı 36307 olan Dokuz Eylül Üniversitesi'nin kullanıcı başına 1,52 dolar ödemi olması, bu durumun göstergesidir.

35 Devlet üniversitesinin kütüphanesi, bu veri tabanına abone olmasıyla beraber hiçbir üniversite kütüphanesi yaptığı, harcamaları karşılamadığı, tam olarak alamamaktadır. Ancak Ege ve İstanbul üniversiteleri başlıca noktaları yakından bir kullanıcıyla gerçekleştirmektedir. Ayrıca kullanıcı sayısı az olan kurumlarıki başına yaptıkları harcamaları yüksekliği de göz ardı edilmemelidir.

4.3.4. İktisat, İletme ve Finans Dergisi

İletme, iktisat ve finans konularında yayın yapan SSCI (Social Sciences Citation Index) indeksli bir dergi veri tabanıdır. Dergi hakemli olup, 1986'dan günümüze kadarki bütün sayıları kapsamaktadır. 1986 yılına ait sayıları ANKOS Lisans anlaşmasında, baskı, tır.

Fiyatlandırması, FTE sayısına göre yapılan veri tabanı, ilk aboneliklerde kurumlardan arıv ücreti almaktadır. E-only modeliyle abonelik yapılan İletme İktisat Finans) veri tabanı, her yıl yüksek enflasyon oranında fiyatları arttırmaktadır. Veri tabanının konsorsiyum olduğu, satışta da mevcuttur. Fiyatlara %1 KDV'nin (Katma Değer vergisi) dâhil edildiği İletme İktisat Finans) veri tabanının 2 sekmedeki FTE sayısına göre fiyatları eklenmiştir.

Tablo 14: 2012 İletme İktisat ve Finans Veri Tabanının 2014 Fiyat Tablosu

ANKOS Konsorsiyumu İletme İktisat ve Finans Dergisi 2014 Yılı Abonelik Fiyatları		
Üniversite FTE'si (Nüfusu)	2014 Yılı Abonelik Fiyatı	Arıv Aboneliği Fiyatı
1-10000	2600 TL	4500 TL
10000 +	2900 TL	5500 TL

Hızlı ve güvenli bir erişim sağlayan İletme İktisat ve Finans) dergisi, geriye dönük sayıları kullanıcıya sunmaktadır. Düzenli güncellemesi olan veri tabanı, ambargolu dergi içermemektedir. Abonelik bitiminde de abone olduğu yıllara ve arıv platform ücreti ödeyerek erişim sağlanabilir.

Yönetici modülüne sahip olan veri tabanında ki isel hesap olu turulabilir, makaleleri e-posta aracılıyla paylaşılabilir. Ayrıca daha önce kullandığınız yayınlarla ilgili duyurular yapmaktadır. Filtreleme özelliği sayesinde makalelere rahatlıkla erişilir. Uzaktan erişim olanağı sunan veri tabanından eş zamanlı olarak sınırsız kullanıcı faydalanabilir. Web sayfasından COUNTER uyumlu istatistik hizmeti de vardır.

Veri tabanının kullanım için ekstra bir program veya araca gereksinim yoktur. Teknik destek ve kullanıcı eğitimi yanında web sayfasındaki yardım sayfası aracılıyla da kullanıcılara kolaylaşmaktadır.

Abonelik bitiminde üye aboneliğini yenilemediği takdirde aboneliği biter⁷.

Tablo 15: 2012 İletme Kısas Finans Veri Tabanının Genel Değerlendirmesi

F Dergisi 2012 Yılı Abonelik Maliyet-Kullanım Analizi Tablosu							
Sıra	Kurum Adı	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Sayısı	Kullanım Başına Maliyet (USD)	Kişi Başına Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	11837	1219,51	2672	0,46	0,10302526	0,35697474
2	Anadolu Üniversitesi	20014	1219,51	3320	0,37	0,06093285	0,309067153
3	Ankara Üniversitesi	38166	1219,51	1504	0,81	0,03195279	0,778047215
4	Atatürk Üniversitesi	28362	1219,51	1402	0,87	0,04299803	0,827001974
5	Bartın Üniversitesi	860	1219,51	332	3,67	1,41803488	2,251965116
6	Bozüyük Üniversitesi	11294	1219,51	596	2,05	0,10797857	1,942021427
7	Çukurova Üniversitesi	24876	1219,51	2490	0,49	0,04902356	0,440976443
8	Ege Üniversitesi	30880	1219,51	823	1,48	0,0394919	1,440508096
9	Gaziantep Üniversitesi	8636	2926,83	2774	1,06	0,33891038	0,721089625
10	Harran Üniversitesi	5871	2926,83	509	5,75	0,49852325	5,25147675
11	İnönü Üniversitesi	12634	1219,51	323	3,78	0,09652604	3,683473959
12	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	1219,51	1879	0,65	0,04974952	0,600250479
13	Karadeniz Teknik Üniversitesi	30512	1219,51	2437	0,5	0,03996821	0,460031791
14	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	25313	1219,51	1390	0,88	0,04817722	0,831822779
15	Uludağ Üniversitesi	5639	1219,51	2704	0,45	0,21626352	0,233736478
16	Yıldırım Teknik Üniversitesi	21800	1219,51	1991	0,61	0,05594083	0,554059174
F Dergisi Genel Ortalaması		301207	22926,8	27146	0,84	0,07611642	0,763883575

⁷ F tanıtım yazısı, 06.01.2014 tarihinde veri tabanı ANKOS sorumlusu Sönmez Çelik tarafından Menduh D NÇ'ye gönderilen e-postaya dayanarak hazırlanmıştır.

letme, ktisat ve Finans Dergisi veri taban, Türkçedir. Maliyeti kullan,c, say,s,na göre de i mi tir. 5871 kullan,c,s,yla Harran Üniversitesi 5.75 dolar ile kullan,m ba ,na en yüksek kullan,m ba ,na en yüksek maliyeti verirken, 20014 kullan,c,s,yla Anadolu Üniversitesi kullan,m ba ,na 0,37 dolar ödemi tir.

14 devlet üniversitesinin abone oldu u F Dergisi'nin maliyeti ve kullan,m, bir birine yak,n olsa da hiçbir üniversitemiz ödedi inin tam kar ,l, ,n, alamam, t,r. Bu veri taban,na abone olan kurumlar,n genel kullan,m maliyeti 0,84 Dolar olarak gerçekte mi tir. Türkiye'de bu veri taban,ndan yaralanan bütün devlet üniversitelerinin ki i ba ,na yapt,klar, harcama bak,m,ndan (0,08 USD) maliyeti en ucuz veri taban, olarak dü ünülebilir.

4.3.5.A Veri Taban,⁸

Kapsam,nda 8890 kitap, 300 dergi ve 2700 konferans bildiri kitab, bulunan bir veri taban,d,r. letme, iktisat, finans ve ilgili di er sosyal bilimler alanlar,ndaki kaynaklar, kapsamaktad,r. Kapsam,ndaki tüm kaynaklar tam metin eri ilebilir durumdad,r.

A veri taban,ndaki bütün kaynaklar,n içeri ine tam metin eri im mümkündür. Abonelik bitiminden sonra içeri ini tamamen kapatan veri taban,nda ambargolu yay,n bulunmamaktad,r. Veri taban, düzenli bir ekilde güncellenmektedir.

Yönetim modülü olmayan veri taban,nda ki sel hesap da olu turulam,yor. Uyar, ve e-posta gönderebilen veri taban,nda filtreleme sayesinde k,sa sürede arad, ,n,za ula abilirsiniz. Uzaktan eri im olana , sunan A veri taban,, e zamanl, olarak s,n,rs,z ki inin kullan,m,na izin veriyor. Web üzerinden istatistik vermeyen veri taban,, talep edilmesi durumunda COUNTER uyumlu istatistik gönderiyor.

Fiyatland,rmas, FTE say,s,na göre yap,lan veri taban,n,n y,ll,k fiyat art, oran, ilk kez abone olan kurumlar için %2 civar,nda olup eski mü terilere fiyat art,r,m,na gitmiyor. E-only modeliyle abonelik yap,lan veri taban,, sadece elektronik abonelikler için ayr,ca para talebinde bulunuyor. FTE say,s,na göre belirlenen fiyatlar tablo 16'daki gibidir.

---

⁸ Bu veri taban,n,n verilerini kullanmak için izin istemesine ra men konuyu ticari s,r olarak de erlendirdiklerinden dolayı, veri taban, ismi kapat,lm, ve veri taban,n,n ad, A Veri Taban, olarak uygun görülmü tür.

Tablo 16: 2014 A Veri Taban,ın Fiyat Tablosu

Kademe	FTE Aral, ı	Abonelik Fiyat,
1	15.001->	11.475,00 EUR
2	8001-15000	9.180,00 EUR
3	<-8000	6.885,00 EUR

Kullan,m, için ekstra program ve araç gerekmeyen veri taban,, teknik destek ve kullan,c, e itiminin yan,nda, web üzerinden de yardım sayfas, arac,l, ıyla kullan,c,lara yardım,c, olmaktadır.

Abonelik biti tarihinden 1 ay önce iptal bildiriminde bulunulmas, durumunda sorunsuz bir ekilde abonelik iptali gerçekte ir⁹.

2012 y,l, verilerine göre kullan,m, ucuz olmayan A veri taban,na 24 kurum abone olmu tur. Özellikle F,rat Üniversitesinde kullan,m ba ,na 370 dolar civar,nda ücret ödenmi olmas, ve di er kurumlar,ndan kullan,m ba ,na maliyetlerin fazla olmas, veri taban,n,n az kullan,ld, ,n, ortaya koymaktadır.

⁹ A veri taban, sorumlusu taraf,ndan 10.01.2014 Tarihinde Menduh D NÇø gönderilen e-postaya göre haz,rlanm, t,r.

Tablo 17: 2012 A Veri Taban,n,n Genel De erlendirmesi

A Veri Taban,							
S,ra	Kurum	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullan,m Say,s,	Kullan,m Ba , Maliyet (USD)	Ki i Ba ,na Yap,lan Harcama (USD)	Kar ,lanma Durumu
1	Adnan Menderes Üniversitesi	9304	11810,81	143	82,59	1,26943358	81,32056642
2	Akdeniz Üniversitesi	12422	11810,81	350	33,75	0,95079778	32,79920222
3	Aksaray Üniversitesi	1896	8858,11	53	167,13	4,67199895	162,4580011
4	Anadolu Üniversitesi	20014	14756,76	910	16,22	0,73732187	15,48267813
5	Bo aziçi Üniversitesi	11294	11810,81	1104	10,7	1,0457597	9,654240305
6	Çukurova Üniversitesi	24876	14756,76	329	44,85	0,59321274	44,25678726
7	Dokuz Eylül Üniversitesi	36307	14756,76	907	16,27	0,40644394	15,86355606
8	Ege Üniversitesi	30880	14756,76	386	38,23	0,47787435	37,75212565
9	F,rat Üniversitesi	16284	11810,81	32	369,09	0,72530152	368,3646985
10	Galatasaray Üniversitesi	2877	8858,11	212	41,78	3,07893987	38,70106013
11	Gazi Üniversitesi	54791	14756,76	739	19,97	0,26932817	19,70067183
12	Hacettepe Üniversitesi	30437	14756,76	801	18,42	0,48482965	17,93517035
13	Hitit Üniversitesi	2776	7381,76	98	75,32	2,65913545	72,66086455
14	Karadeniz Teknik Üniversitesi	30512	14756,76	243	60,73	0,48363791	60,24636209
15	Kocaeli Üniversitesi	27501	14756,76	117	126,13	0,53658994	125,5934101
16	Marmara Üniversitesi	46158	14756,76	582	25,36	0,31970103	25,04029897
17	Mersin Üniversitesi	11487	11810,81	115	102,7	1,02818926	101,6718107
18	Mu la S,tk, Koçman Üniversitesi	11976	11810,81	304	38,85	0,98620658	37,86379342
19	Orta Do u Teknik Üniversitesi	25313	14756,76	1061	13,91	0,5829716	13,3270284
20	Uluda Üniversitesi	29683	14756,76	124	119,01	0,49714517	118,5128548
A Veri Taban, Genel Ortalama		436788	258287,2	8610	30,06	0,5913331	29,4686669

Genel olarak kullan,m, pahal, olmakla birlikte kurumlar aras,nda uçurum say,labilecek farklar,n bilimsel olarak aç,klanacak bir taraf, bulunmasa da baz, kurumlar için bu veri taban,n,n ekonomik olmad, , anla ,lmaktad,r. Bo aziçi Üniversitesi ve F,rat Üniversitesinin ayn, ücreti ödeyerek bu veri taban,na abone olmu olmaları,na ra men F,rat Üniversitesinin 16284 kullan,c,yla kullan,m ba ,na 369 dolar ödemi olmas,, buna kar ,lk Bo aziçi Üniversitesinin 11294 kullan,c,yla yakla ,k 11 dolar ödemi olmas,, kullan,c, kalitesi,

do rudan ilgilendiren kullan,c, say,s,, yeterli tan,t,m ve duyuru yap,l,p yap,lmad, ,yla aç,klanabilir.

Bu veri taban,m,zdan faydalanan 20 devlet üniversitemizin kullan,c, ba ,na ödemeleri 30,06 dolar olarak gerçekleş mi tir. Hiç bir kurum ödedi inin kar ,l, ,n, tam olarak almam, t,r.

4.3.6.Passport

Passport GMID (Global Market Information Database), sektörler, ülkeler ve tüketicilerle ilgili kapsamlı bilgiler sağlayan ödüllü, çevrimiçi işletme bilgileri kaynağıdır. Tek bir platformdan çok geniş pazar araştırma kaynaklarına erişim imkânı sağlamaktadır. 16.000 pazar, şirket ve ülke raporu (80 ülke), sektörler, ülkeler ve tüketicilerle ilgili 8 milyondan fazla istatistik, tüketici yaşam tarzı raporları, (74 ülkeye ait), gelecek demografik raporlar günümüzden 2020 yılına kadar değişmekte olan nüfus yapıları, yaş ve cinsiyete göre analiz eder (83 ülkeye, 7 bölgeye + dünyaya ait), ülke ve bölge profilleri kullanıcılara ülke bilgilerine kolayca erişmesini sağlar. Ülkelerin siyasi yapıları, ekonomik durumuna ve ekonomik görünümüne dair genel bir bakış sağlar.(205 ülkeye, 7 bölgeye ait), strateji bilgilendirmeleri, tüketici piyasaları, etkileyecek tahmin edilen küresel eğilimlere dair ayrıntılı incelemeler sunar.

Tablo 18: 2012 Passport Veri Tabanının Genel Değerlendirmesi

Pasport							
Sıra	Kurum	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Satış	Kullanım Başlı Maliyet (USD)	Kişi Başına Yapılan Ödeme (USD)	Karlanma Durumu
1	Boaziçi Üniversitesi	11294	20878,38	3865	5,4	1,84862582	3,551374181
2	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	20270,27	5921	3,42	0,82691919	2,593080814
3	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	25313	20270,27	1203	16,85	0,80078497	16,04921503
4	Pamukkale Üniversitesi	18767	4054,05	25	162,16	0,21602014	161,9439799
Pasport Genel Ortalaması,		79887	65472,97	11014	5,94	0,81956977	5,120430233

Pamukkale Üniversitesi diğer üniversitelere göre beş kat daha az ücret ödemesine rağmen kullanım başına 162 dolar ödemi olması, bu veri tabanının Pamukkale Üniversitesi

için pek ekonomik olmadı, n, ortaya koymaktadır. Sadece 25 kullanıma gerçekte Pamukkale Üniversitesi dahil hiçbir üniversitemiz ödemiş tam karlı, n, alamam, t.r.

4.3.7.Proquest - ABI Inform Global

Proquest - ABI Inform Global muhasebe, denetim, ekonomi, hukuk, yöneticilik bilimi, bankacılık, uluslararası ekonomi, mühendislik, genel yönetim, insan kaynakları yönetimi, kamu idaresi, pazarlama, reklam ve satış alanları, kapsayan bir veri tabanıdır. Bu veri tabanı 7497 adet dergi, 32.000'den fazla master ve doktora tezi, 900'den üzerinde ülke ve sektör odaklı rapor ve 100.000'den üzerinde SSRN (Social Science Research Network) çalışmaları içermektedir. Ayrıca Journal of Economic Literature, Journal of International Business Studies, Organization Science, Wall Street Journal, Financial Times, Economist ve Smart Money gibi bilinen ve çok kullanılan dergilere de sahiptir.

Proquest ve ABI Inform Global veri tabanı, düzenli güncellenen bir içeriğe sahiptir. Geriye dönük ve abonelik bitiminde erişim sağlamamaktadır. Kaynakları, yayıncısından sağlayan veri tabanı ambargolu yayın içermektedir.¹⁰

Proquest ve ABI Inform Global, yönetici modülü, filtreleme özelliği, e-posta gönderme, uzaktan erişim sağlama imkânlarına sahip olmasıyla menkişel hesap oluşturulamayan bir veri tabanıdır. E-zamanlı, sınırsız kullanıma, özelliği olan veri tabanı web üzerinden kullanım istatistiklerini COUNTER uyumlu olarak vermektedir.

E-only modeliyle abonelik yapılan veri tabanı son birkaç yıldır fiyat artışı göstermemektedir. Konsorsiyum düzenli olarak, mevcut olan veri tabanı FTE sayısına göre fiyatlandırılmaktadır.

Tablo 19: 2014 Yılı, Proquest ve ABI Inform Global Veri Tabanı FTE Sayısına Göre Fiyat Tablosu

FTE Sayısı,	Fiyat (USD)
1-1500	11.000,00
1501-8000	13.850,00
8001-17000	15.530,00
17001-28000	17.196,00
28001- +	18.500,00

¹⁰ Proquest- ABI Inform Global'ın tanıtım yazısı, 27.01.2014 tarihinde veri tabanı ANKOS sorumlusu Elif Çelikel tarafından Menduh D. NÇ'e gönderilen e-postaya dayanarak hazırlanmıştır.

Kullanım için ekstra programa gerek duyulmayan Proquest-ABI Inform Global yardım sayfası, kullanıcı ve itimleri sağladığı, teknik desteklerle veri tabanının kullanımını kolaylaştırmaktadır.

Halen on iki devlet üniversitesinin kullandığı, Proquest-ABI Inform Global veri tabanının maliyet fayda analizi tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 20: 2012 Proquest & ABI Inform Global Veri Tabanının Genel Değerlendirmesi

Proquest - ABI Inform Global							
Sıra	Kurum	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Satış	Kullanım Başlı Maliyet (USD)	Kişi Başına Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Anadolu Üniversitesi	20014	15637	49026	0,32	0,78130309	-0,46130309
2	Bartın Üniversitesi	860	15636	2281	6,85	18,1813953	-11,3313953
3	Bülent Ecevit Üniversitesi	8500	14176	5099	2,78	1,66776471	1,112235294
4	Çankırı Karatekin Üniversitesi	2699	14803	6419	2,31	5,48462393	-3,17462393
5	Galatasaray Üniversitesi	2877	12172	7616	1,6	4,23079597	-2,63079597
6	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	7748	15530	4937	3,15	2,00438823	1,145611771
7	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	2599	13457	36007	0,37	5,17776068	-4,80776068
8	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	17026	79523	0,21	0,69457023	-0,48457023
9	İzmir Ekonomi Üniversitesi	6168	12803	17996	0,71	2,07571336	-1,36571336
10	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	11976	15637	5902	2,65	1,30569472	1,344305277
11	Uludağ Üniversitesi	29683	16993	20956	0,81	0,57248257	0,237517434
12	Yıldırım Teknik Üniversitesi	21800	16660	12668	1,32	0,76422018	0,555779817
Proquest - ABI Inform Global		139437	180530	248430	0,73	1,29470657	-0,56470657

Proquest-ABI Inform Global, Türkiye piyasasında satılan en kapsamlı veri tabanlarından biri olması rağmen devlet kurumlar tarafından az kullanılan bir veri tabanı olarak görünmektedir. Kullanıcı sayısı bakımından kullanım gerçekleştirilmektedir.

Bartın Üniversitesi en pahalı (6,85) kullanım gerçekleştirilen, İstanbul Teknik Üniversitesi de en ucuz kullanım (0.21) gerçekleştirilen kurumlar olmaktadır.

12 kurumdan 7 kurumu kullanım ücretinden daha fazla kullanıcı başına ücret ödeyerek veri tabanından ödediklerinin karlı, bundan fazlasını almaktadır. 5 kurum ise yaptıkları ödemenin tamamını alamamaktadır.

4.3.8.SAGE Premier Journals

İletme, beşeri bilimler, sosyal bilimler, fen bilimleri, teknoloji ve tıp gibi konularda 649 dergiye 1999'dan günümüze kadar tam metin erişim olanağı sağlayan bir veri tabanıdır.

SAGE veri tabanı, tek tabloya sahip, madde bazlıdır, için buraya bakınız, tamamiyle ücretsizdir. Genel tabloyu görmek için bkz. ek 5.

En ucuz kullanım, gerçekleştiren Hacettepe ve Gazi Üniversiteleri, Türkiye'nin iki köklü üniversitesi olması bakımından dikkat çekmektedirler. Hacettepe ve Boaziçi Üniversiteleri kullanım bütçesine, ödeme ve kira bütçesine yapılan harcama bakımından harcamaları daha fazla verim almaktadırlar.

Yeni kurulan bu iki üniversitemizde kullanım sayısı az olduğundan kullanım maliyeti yüksek olmuştur. Bunlar gibi yeni kurulan diğer üniversitelerde de kullanım maliyetinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Kastamonu Üniversitesi 10, Harran Üniversitesi 12, Niğde Üniversitesi 11, Uludağ Üniversitesi de kullanım bütçesine 8 dolar ödemiştir. Kira bütçesine yapılan harcamaya göre aldıkları kar, bakımında da Hitit ve Aksaray üniversiteleri en son sırada yer almaktadırlar.

4.3.9.Gale Expanded Academic ASAP

Sosyal bilimler, bilgisayar, muhasebe, mühendislik, iletişim, sanat, sağlık bilimleri, spor, tarih, edebiyat, ilim ve teknoloji alanlarında veri tabanları, kapsamaktadır.

Tablo 21: 2012 Gale Expanded Academic ASAP Veri Tabanının Genel Değerlendirmesi

Gale Expanded Academic ASAP							
Sıra	Kurum Adı	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Sayısı	Kullanım Bütçesi, Maliyet (USD)	Kira Bütçesine Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Hitit Üniversitesi	2776	6052	7980	0,76	2,18011527	-1,42011527
2	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	6400	906	7,06	0,26108595	6,798914046
3	Zmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	2734	6400	14314	0,45	2,34089247	-1,89089247
Gale Expanded Academic ASAP Genel Ortalama		30023	18852	23200	0,81	0,6279186	0,182081404

Her üç kurum da birbirine yakın ücret ödemilerdir. Ancak İstanbul Teknik Üniversitesi'nin kullanım sayısı az olması sebebiyle veri tabanının sosyal bilimler alanındaki

olmas,, benzer içerikte ba ka veri tabanlar,na sahip olmas, veya yeterince tan,t,m,n,n yap,lmamas,ndan kaynaklan,yor olabilir.

zmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ile Hitit Üniversitesi yapt,klar, ki i ba , harcaman,n üzerinde faydalanm, lard,r.

4.3.10.JSTOR

letme ve iktisat alan,yla ilgili 198 dergiyi kapsamaktad,r. JSTOR i letme iktisat alan,n,n d, ,nda da tüm disiplinleri içeren bir veri taban,d,r. Ar iv paketleri halindeki veri taban,nda dergilerin güncel say,lar,n,n olmamas,ndan dolayı, ambargo söz konusu de ildir.

levselli i bak,m,ndan birçok özelli e sahip olan JSTOR, yönetici modülü sayesinde ki isel hesap aç,labilen, filtreleme özelli i sayesinde k,sa sürede arad, ,n,z kayna a ula man,z, sa layan, alan,n,zla ilgili yay,nlar,n duyurusunu yapan, mail olarak herhangi bir makaleyi gönderme olana ,n, sa layan, uzaktan eri imi olan, e zamanl, s,n,rs,z kullan,c,ya kullan,m izni veren, web üzerinden COUNTER uyumlu istatistikler sunan, eri imi h,zl, ve güvenli olan bir i levselliktedir.

FTE say,s, göre fiyatland,rmas, yap,lan, sadece elektronik aboneliklerde ekstra ücret istemeyen, abonelik modeli e-only olan, konsorsiyum d, , sat, , olan, son y,llarda herhangi bir fiyat art, , olmayan ancak ilk kez abone olanlardan bir kereye mahsus olmak üzere veri taban, ücretine yak,n ek ücret alan bir veri taban,d,r, JSTOR.

Düzenli güncellemesi yap,lmayan, teknik destek ve kullan,c, e itimi gibi faaliyetleri olan, ayr,ca web sayfas,ndaki yard,m sayfas, arac,l, ,yla da teknik destek sa layan, abonelik iptallerini 3 ay önceden almakta olan JSTOR, kullan,m için ekstradan program veya cihaza ihtiyaç duymuyor.

Abonelik döneminin bitmesiyle birlikte geriye dönük eri imi olmayan, veri taban, Springer, Wiley-Blackwell ve Taylor & Francis gibi önemli yay,n evlerinin öThe Quarterly Journal of Economics ve Econometria gibi dergileri de içermektedir¹¹.

2012 y,l,nda 74 devlet üniversitesinin abone oldu u JSTOR, Türkiye'de çok kullan,lan veri taban,d,r. Veri taban,n,n ar iv niteli inde olmas,, di er veri tabanlar,yla olan çak, ma oran,n,n çok yüksel olmas,na sebebiyet vermektedir.

64 devlet üniversitesin abone oldu u (bknz. ek 6) JSTOR veri taban, Türkiye'de en çok kullan,lan veri tabanlar,n,n ba ,nda gelmektedir. Köklü üniversitelerde kullan,m,n ba ,na ödenen ücret 1 dolar,n alt,ndad,r. En verimli kullan,m,n ya and, , kurum Mardin Artuklu

¹¹ JSTOR'un tan,t,m yaz,s, 16.01.2014 tarihinde Ay egül Ciner taraf,ndan Menduh D NÇæ gönderilen e-postaya dayan,larak haz,rlanm, t,r.

Üniversitesi göze çarparken birçok kurumunda verimli kullanım gerçekleştirildiği görülmektedir.

Yeni kurulan üniversitelerde kullanım başlangıcı, ödenen ücret genel olarak yüksektir. Namık Kemal Üniversitesi ile Giresun Üniversitesi'nin hemen hemen aynı ücreti ödemiş olmaları, ve kullanım sayılarına bakıldığında Giresun Üniversitesi'nin daha fazla kullanıcıya sahip olmasına rağmen kullanım başlangıcı az olması, ve kullanım başlangıcı na 25 dolar ödemiş olmaları dikkat çekicidir.

4.3.11.EBSCOhost Business Source Complete

EKUAL tarafından Türkiye'deki bütün üniversitelere sağlanan EBSCOhost Business Source Complete veri tabanı; işletme, iktisat, finans, muhasebe, pazarlama, yönetim bilimi, yönetim bilimi sistemleri, reklamcılık, halkla ilişkiler, uluslararası ticaret ve ticaret hukuku alanlarında, 3909 adeti tam metin dergi, 2862 tanesi hakemli dergi olmak üzere toplam 5115 dergi, 980 kitap, 70 konferans kitabı, 666 vaka analizi, 1448 ülke raporu, 7667 endüstri raporu, 2554 pazar araştırma raporu, 6 gazete, 3635 SWOT analizi, 57 ders videosu ve 48 adet teknik rapordan oluşan büyük bir veri tabanıdır.

Springer, Wiley ve Harvard gibi önemli yayınevlerinin dergilerini içeren EBSCOhost Business Source Complete veri tabanı, Harvard Business Review ve Administrative Science Quarterly gibi çok bilinen ve kullanılan dergileri de içermektedir. EBSCOhost Business Source Complete Thomson Reuters'in Eigenfactor analizine göre en önemli ilk beş hakemli işletme Dergisi olan Academy of Management Journal, Academy of Management Review, Strategic Management Journal, Journal of Marketing Research ve Journal of Marketing dergilerini de kapsamaktadır. Yine Thomson Reuters'in Eigenfactor analizine göre en önemli ilk beş Ticari işletme Dergisi olan Bloomberg Businessweek, Forbes, Fortune, Harvard Business Review ve Money dergileri de bu veri tabanında bulunmaktadır.

E-only modeliyle abonelik yapılan EBSCOhost Business Source Complete'in fiyatlandırılması, FTE sayısına göre yapılmaktadır. Veri tabanının yıllık fiyat artışı %6,5'tir.

Tablo 22: 2014 EBSCOhost Business Source Complete Veri Tabanının 2014 Fiyat Tablosu

Grup	FTE Sayısı Aralığı	Ücret
1	1-5000	19.000 USD
2	5001-10000	22.500 USD
3	10001-15000	26.000 USD
4	15001-20000	31.200 USD
5	20000+	37.000 USD

Hızlı, ve güvenilir bir erişimin sağlanması için veri tabanı, gerektiğinde teknik ve kullanıcı desteği de sağlanmaktadır. Kullanım için ekstra bir programa gereksinim duyulmayan Business Source Complete veri tabanı, Türkçe yardım sayfaları, araçları, ayrıca da kullanıcıları kolaylaştırıyor.

Çerçevesi düzenli bir şekilde güncellenen veri tabanı, 1, 3, 6, 12, 18 aylık ambargolu yayınları içermektedir. Geriye dönük erişimi olması nedeniyle abonelik bitiminde erişim tamamen kesilmektedir.

Business Source Complete veri tabanı, e-zamanlı, birden fazla kişinin uzaktan erişimine olanak sağlar, gibi, yönetici modülü ve kişisel hesaplama aracıyla hem kütüphanecilerin veri tabanını kontrol etmelerine hem de kullanıcıların veri tabanından maksimum derece faydalanmalarına olanak sağlıyor. Bir derginin yeni sayısını, çıktıında otomatik olarak e-posta yoluyla kullanıcıyı uyararak veri tabanı, filtreleme özelliği sayesinde de kullanıcıların aradıkları bilgiye kısa sürede ulaşmalarını sağlamaktadır. Ayrıca web sayfalarından COUNTER uyumlu istatistik alma özelliği de vardır.¹²

Bu analizlerin genel sonuçlarına bakılacak olursa, işletme ve iktisat alanlarındaki veri tabanları için Türk üniversiteleri tarafından kullanım maliyeti ile karşılaştırılana yapılan harcama karşılaştırıldığında henüz istenen seviyede kullanımın gerçekleştirilmesi için karşılaştırılana yapılan ödemenin birim başına yapılan ödemeden daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. 10 veri tabanından sadece bir tanesi karşılaştırılana yapılan harcama, kullanım başına yapılan ödemeden yüksek çıkarak gerçek anlamda verimli bir kullanım sağlanmamıştır.

---

¹² EBSCOhost Business Source Complete, sunan, t, m yaz, s, 28.01.2014 tarihinde Mehmet Can Soyulmaz tarafından Menduh D NÇ'e gönderilen e-postaya dayanarak hazırlanmıştır.

SONUÇ

Türkiye'deki üniversitelerin kütüphane bütçelerinin genel ortalamaları, Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio luğun belirttikleri geli mi ülke standartları (%3-4) 1/6'si oldu u, Ahmet Çelik'in geli mi standardı (%5) 1/10'u oldu u, İngiltere'deki Parry Komitesi Raporu ve Kanada standartları (%6) 1/12'si oldu u tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre sadece Orta Do u Teknik (3.30) ve Bo aziçi (3.07) üniversitelerinin kütüphane bütçeleri Çukadar, Gürdal, Çelik ve Kahvecio luğun belirttikleri geli mi ülke standartları (%3-4) yakaladıkları, anlamlıdır. Üniversite kütüphane bütçeleriyle ilgili dikkat çeken bir nokta da sadece 6 üniversitemizin kütüphane bütçelerinin üniversite bütçesinin %1'ini geçmediği sonucudur.

Kütüphane bütçesi bakımından en yüksek paya sahip olan Orta Do u Teknik Üniversitesi (3.30) ile en düşük kütüphane bütçesine sahip olan Amasya ve Namık Kemal Üniversiteleri (0,04) arasındaki 82,5 katlık fark temel nedeni, üniversite kütüphanelerine dair bir politika olmamasıdır. Ayrıca üniversite yöneticilerinin kütüphaneye olan bakış açısıyla ilgili oldu u da söylenebilir.

Letme ve iktisat alanındaki elektronik bilgi kaynakları, çakma oranları çok yüksek oldu unu çakma oranları dikkate alınmadan sağlanmasında aynı kaynak için birçok kez ücret ödemek durumunda kalınca, sonucuna varılmıştır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin veri tabanlarıyla çakma oranları 32 paketten 10 tanesinin %100 çakması, 10 tanesinin de %76 ile 99 oranlarında çakması, çakma oranları yüksekliğini ortaya koymaktadır.

Salam yöntemleri birbiriyle kıyaslandığında Konsorsiyumlar aracılığıyla yapılan salamalar daha ekonomik oldu u sonucuna varılmıştır.

FTE sayısına göre yapılan fiyatlandırmanın adaletli bir fiyatlandırma olmadığı, 860 kullanıcı olan Bartın Üniversitesi'nin abone oldu u veri tabanlarına kullanımına yaptığı, ödemelerden anılmaktadır.

Yapılan maliyet öfayda analizlerine göre yeni kurulan kullanıcı sayısı az olan üniversitelerin elektronik bilgi kaynaklarına abone olmaları elektronik bilgi kaynaklarından yararlanmaları ekonomik olmadığı, anılmaktadır. Nitelikli ve çok kullanıcı olan eski

üniversiteler için ise yeterli tanıtım yapılması, durumunda elektronik bilgi kaynaklarının ekonomik olduğu sonucuna varılmıştır.

Veri tabanları için ki i bağına yapılan ödeme ile birim başına ödenen para miktarı, veri tabanlarının kullanılması kar zarar ya da baba olma durumunu ortaya koyar. Bu noktadan bakıldığında ülkemizdeki birçok veri tabanı için yapılan ödemelerin fazla olduğu ya da ödemelerin karlı olmadığını anlamaktadırlar. Kütisat ve işletme alanlarında incelediğimiz 10 veri tabanından sadece JSTOR veri tabanının birim maliyeti ki i bağına yapılan ödeme miktarından daha düşük çıkmıştır. Yani sadece JSTOR veri tabanından faydalanma karlı olmuştur. Proquest ABI Inform Global ve işletme Kütisat Dergisi küçük farklarla baba noktasına yakın iken diğer veri tabanlarının genel ortalamaları ki i bağına yapılan ödeme ile birim başına yapılan ödeme arasında büyük farklar mevcut olduğu anlaşılmıştır.

Üniversite kütüphanelerimizin kendi elektronik yayın seçme politikaları, oluşturulmaları, uygun sarmalama ve fiyatlandırma yöntemleriyle elektronik bilgi kaynaklarının sarmalamaları, alacakları elektronik bilgi kaynaklarının içeriklerini ellerindeki kaynaklarla karşılamaları, ve kendi kullanıcı potansiyellerini iyi şekilde analiz edip ona göre satınalmaya karar vermeleri durumunda elektronik bilgi kaynaklarının en avantajlı şekilde sarmalayacakları anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Afzali, M. (2004). Elektronik Dergilerin Üniversite Kütüphanelerine Ekonomik Etkisi: İnançlı Temel Bilimler Fakültesi Araştırmalar Enstitüsü Kütüphanesi Örneği, İstanbul: **Bilgi Dünyası**, Cilt: 5, Sayı: 2, ss. 187-211.
- Akbaytürk, T. (2003). Türkiye'deki Konsorsiyumların Kütüphanelerde Satın Alma üzerine Etkisi, Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 17, Sayı: 3, ss. 247-262.
- Akçal, İ. ve S. Kaya. (2005). Bilgi Merkezleri için Veri Tabanı Seçim Kriterleri, İstanbul: **Bilgi Dünyası**, Cilt: 6, Sayı: 1, ss. 79-88
- Aknoğlu, H. F. (1994). Çevrimiçi ve CD-ROM Veri Tabanları: Karşılaştırmalı Bir Çalışma, editör **Prof. Dr. Berrin Yurdadoğru Arman**, Fahrettin Özdemirci ve Yusuf Kayan (yayın hazırladı), Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği
- Aksoy, B. (2005). Bilgi Maliyetlerinin Örgütsel Yapılara Etkisi, İstanbul: **Bilgi Dünyası**, Cilt: 6, Sayı: 2, ss. 219-236.
- Alkan, N. (1997). Üniversite Kütüphaneleri ve Ulusal Bilgi Politikası, Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 11, Sayı: 3 ss. 233-252.
- Anameriç, H. ve F. Rukancı. (2003). E-Kitap Teknolojisi ve Kullanımı, Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 17, Sayı: 2 ss. 147-166.
- Ashcroft, L. ve C. Langdon (1997). Electronic Journals and University Library Collections. Howard Hopuse: **Collection Building**, Cilt: 18, Sayı: 3, ss.105-114.
- Atılgan, D. (2008). Türkiye'de Üniversite Kütüphanelerinin Tarihi, Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 22, Sayı: 4, ss. 451-458.
- Atılgan, D. ve Y. Yalçın (2009). Elektronik Kaynakların Seçimi ve Değerlendirilmesi, Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 23, Sayı: 4 ss.769-802.
- Ayverdi, E. H. (1966). **Osmanlı Mimarisinin İlk Devri: Ertuğrul, Osman, Orhan Gaziler Hüdevendigar ve Yıldırım Bayezid 630-805 (1230-1402) I**, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü
- Bayrak, Ö. (2012). Bir Üniversite Kütüphanecisinin Gözünden Yakın Zaman Kütüphaneciliği **Yeni Teknolojiler I**, İstanbul'da **Bilgi ve Belge Yönetimi**, I, Ed. İknur Sert, Huriye Çolaklar (ed.), İstanbul: HiperLink s. 141.

- Bayram, Ö. (1999), "Üniversite Kütüphanelerinde Elektronik Dergi Yönetimi" **21. yüzyılda Üniversite Kütüphanelerimizö Sempozyumu Bildirileri**, Ender Bilar (yayın haz.) Trakya Üniversitesi Rektörlüğü
- Baysal, Jale. (1991) **Kitap ve Kütüphane Tarihine Giriş**, İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi
- Cornish, Graham. (2001). **Copyright: Interpreting the Law for libraries Archives and Information Services**, London, LA
- Cribb, G. ve J. Schmidt. (2012). "Kütüphanelerde Çevrimiçi Mekân, Fiziksel Mekân, Yerine Geçmesi: Çevrimiçi Kullanım, Kütüphane Mekân Tasarım, Üzerindeki Etkisi", Asiye Kakırmacı Yılmaz (Ed.) **Bilgi ve Belge Merkezlerinde Yönetim ve Organizasyon**, İstanbul, Beta, s. 89-106.
- Çapar, B. (1993). "Bilgi İletmelerinin Yönetiminde Sistem Yaklaşım ve Sistem Analizi", **Jale Baysal ve Armağan**, Hasan S. Keseroğlu (yayın haz.), Yapı, Tasarım Üretim, İstanbul, ss. 51-72.
- Çelik, A. (1994). "Yeni Üniversitelerde Kütüphane Sorunu", Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 8, Sayı: 4, ss. 266-271.
- Çelik, Ahmet. (1991). "Türkiye'de Üniversite Kütüphanelerinin Sorunları", Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 5, Sayı: 2 ss. 59-68.
- Çukadar, Sami, Gültekin Gürdal, Sönmez Çelik ve Kerem Kahvecioğlu. (2011). "Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut durum ve Gelecek", **Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelimler ve Sorunlar**, (İstanbul 27-29 Mayıs 2011) Ankara: Yükseköğretim Kurumu, ss. 2426-2439.
- Çukadar, Sami. (2010), "Üniversite Kütüphanelerinde Elektronik Bilgi Kaynakları Kullanımında Yeni Yöntemler: İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Örneği", Aytaç Yılmaz (Ed.), **ÜNAK07 5. Sayısal Dünyada Yeni Paradigmalar: Sınırsız Kütüphaneler** Mülkiye Üniversitesi 27-29 Eylül 2007 bildiriler, Mülkiye Üniversitesi, ss.107-116.
- Demirbağ, Y. (2012). "1994'ten günümüze neler değişti?: Ne öğrendik ne uyguladık?", İsmailknur Sert ve Huriye Çolaklar (ed.), **Yeni Teknolojiler I, İnanç Bilgi ve Belge Yönetimi**, İstanbul: HiperLink, ss. 45-58.
- Dilek Kayaoğlu, H. (1999). **Derleme Oluşturma ve Geliştirme: İ.Ü. Merkez Kütüphanesinde Bütçe Yönetimi (Nisan 1994 - Kasım 1997)**. İstanbul: Mavi Bulut
- Dilek Kayaoğlu, H. (2007). "Elektronik Dergi Kullanımı ile Bilim Dalı İlişkisi: Betimletici Bir İnceleme", Ankara: **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt: 21, Sayı: 4 ss. 440-458.

- Dilek Kayao lu, H. (2004). öBilimsel leti im Sürecinde Bas,l, Dergiden Elektronik Dergiye Geçi ö Bekir Kemal Ataman, Mesut Ya vaç (haz.), **Aysel Yontar Arma an,,** stanbul: Türk Kütüphaneciler Derne i stanbul ubesi.
- Dinler, Z. (2012). **Bilimsel Ara t,rma ve e-Kaynaklar**, Gözden Geçirilmi ve Geni letilmi 7. Bask,, Bursa: Ekin
- Diriar,n, H. (2013). stanbuldaki Ara t,rma Kütüphanelerinde Elektronik Bilgi Hizmetleri: slam Ara t,rmalar, Merkezi Kütüphanesi Örne i. Bas,lmam, Yüksek Lisans Tezi, stanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Ara t,rmalar, Enstitüsü
- Dölen, E. (2009). **Türkiye Üniversite Tarihi 1: Osmanl, Döneminde Darülfünun 1863-1922**, stanbul: stanbul Bilgi Üniversitesi
- Ergen, B. (2003). öÜniversite Kütüphanesiö, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 17, Say,: 2, ss. 188-189.
- Erünsal, . E. (2008). **Osmanl, Vak,f Kütüphaneleri**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu
- Evans, G. E. (1976). **Management Techniques for Libraries**, New York: Academic Press
- Gülle, M. T. (1991). öKütüphane Bütçe Model ve programlar,nda Son Geli melerö, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 5, Say,: 1 ss. 27-30.
- Hakgüder, Z. (2011). Üniversite Kütüphanelerinde Elektronik Bilgi Kaynaklar,n,n Sa lanmas,nda Konsorsiyumlar,n Rolü: ANKOS Örne i, Bas,lmam, Yüksek Lisans Tezi, stanbul, stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- hsano lu, E. (2010). **Darülfünun: Osmanl,da Kültürel Modernle menin Oda ,,** stanbul: IRCICA.
- ktisat Terimleri Sözlü ü** (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Kak,rman Y,ld,z, A. (2014). öEtkin ve verimli bir Kütüphane Yönetiminde Kütüphanecilerin Sahip Olmas, Gereken Temel Yetkinliklerö, Hatice Aynur, Bilgin Ayd,n, Mustafa Birol Ülker (haz.), **Kitaplara Vakfedilen Ömre Tuhfe: smail Erünsala Arma an**, stanbul: Ülke Yay,nlar,
- Kara, G. (1999), öÜniversite Kütüphanelerinde Derme Geli tirmeö Ender Bilar (yay,na haz.) **21. öYüzy,lda Üniversite Kütüphanelerimizö Sempozyumu Bildirileri**, Edirne: Trakya Üniversitesi Rektörlü ü Yay,nlar,, ss. 84-91.
- Karasözen, B. ve D. At,lgan. (2003). University Libraries in Turkey, **Serials**, Say, 16, ss. 187-190.
- Kayan, Y. (1992). öÜniversite Kütüphanelerinde Bütçe ve Bütçenin Rasyonel Kullan,m,ö, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 6, Say,: 4, ss. 194-203.

- Küçük, M. E. ve Umut Al, Olcay, N. Erol. (2008). Türkiye'de Bilimsel Elektronik Dergiler, **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 22, Say,: 3, ss. 308-319.
- Metz, P. (Spring 2000). Principles of Selection for Electronic Resources, **Library Trends**, Cilt: 48, Say,: 4, ss. 711-728.
- Mutlu, L. (2006). **Uygurlar, n Durak Yerleri**, stanbul: GOA Bas,m Yay,n ve Tan,t,m Hiz. San. Tic. Ltd. ti.
- ONeil, M. ve A. Morris. (1992). Veri Tabanlar, ve Uzman Sistemler ó Gelece e Do ru, Sakine Karaka (çev.), Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 6, Say,: 1, ss. 43-51.
- Ol en, . (1999). İ nternet üzerindeki Bilgi Kaynaklar,n,n Seçimi ve De erlendirilmesi, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 13, Say,: 3, ss. 197-206.
- Önder, I. (2011). e-Kitap ve Dünyada Elektronik Kitap Yay,nc,l, ,, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 25, Say,: 1, ss. 97-105.
- Reitz, Joan M. (2004-2014). **ODLIS Online Dictionary for Library and Information Science** (online kaynak: University Library maddesi)
- Sankur, B. (2002). **ngilizce ó Türkçe Ansiklopedik Bili im Sözlü ü**, stanbul: Pusula.
- Seyido lu, H. (1999). Fayda.ö **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük**, 2. bsk., stanbul: Güzem Can.
- Soysal, Ö. (1999). **Türk Kütüphanecili i: cilt IV Belgeler, Yaz,tlar/Yap, (ek III/1) XI-XIII. yy. lk Yar,,** Ankara: Kültür Bakanl, , Kütüphaneler Genel Müdürlü ü.
- Stevenson, J. (2006). **Dictionary of Information and Library Management**, London: A.&C. Black.
- enalp, Leman. (2006), Ü niversite Kütüphaneleri ö rfan Da delen, Hüseyin Türkmen, Nergis Ulu (yay,na haz.) **Leman enalpø Arma an**, stanbul: Türk Kütüphaneciler Derne i, ss. 237-245.
- Tonta, Y. (1997). Elektronik Yay,nc,l,k, Bilimsel leti im ve Kütüphaneler, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: 11, Say,: 4, ss. 305-314.
- Tonta, Y. (2000). Elektronik Yay,nc,l,kta Son Geli meler, stanbul: **Bilgi Dünyas,,** Cilt: 1, Say,: 1, ss. 89-132.
- Tunçkanat, H. (1989). Ara tırma Olgusu ve Ü niversite Kütüphanelerinin Ü niversite çindeki Yeri, Ankara: **Türk Kütüphanecili i**, Cilt: III, Say,: 4 ss. 189-195.
- Türkçe Sözlük** (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- USK/TR 11219 Teknik Komite USK/TC46. (2012). **Information and Documentation Qualitative Conditions and Basic Statics for Library Buildings ó Space, Function and Design**, BSI Standards Limited

- Yıldız Kakırmacı, A. (2011). **Bilgi Hizmetlerinde Değişim Yönetimi: Süreç ve Haritalar**, İstanbul: Beta
- Yılmaz, E. (2011). Bir Bakımdan Üniversite: Kaldırım mı, Kütüphane mi?, İstanbul: **Dil ve Edebiyat**, sayı: 27, ss. 56-59.
- Yontar, A. (1990). **Kütüphaneler için Maliyet Hesaplamasına Giriş**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

INTERNET KAYNAKLARI

<http://admin.atoz.ebsco.com/oa/Default.aspx?cid=15211>

<http://online.ankos.gen.tr/raporlar/kutuphanebutceleri.php?donem=2014>

http://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_about.aspx

<http://www.dunyabulteni.net/?aType=haber&ArticleID=201679>

EKLER

EK 1: 2013 YILI TÜRK YEÖDEK ÜN VERS TE KÜTÜPHANE BÜTÇELER N N ÜN VERS TE BÜTÇELER NE ORANI

2013 Y,I, Türkiyeödeki Üniversite Kütüphane Bütçelerinin Üniversite Bütçelerine Oran,				
S,ra	Üniversite Ad,	Üniversite Bütçesi (TL)	Kütüphane Bütçesi (TL)	Oran (%)
1	Abant zzet Baysal Üniversitesi	131.032.000,00	770.000,00	0,59%
2	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	28.389.000,00	100.000,00	0,35%
3	Ad,yaman Üniversitesi	77.916.000,00	150.000,00	0,19%
4	Adnan Menderes Üniversitesi	159.519.000,00	345.000,00	0,22%
5	Afyon Kocatepe Üniversitesi	156.839.000,00	500.000,00	0,32%
6	A r, brahim Çeçen Üniversitesi	52.030.000,00	100.000,00	0,19%
7	Ahi Evran Üniversitesi	69.603.000,00	150.000,00	0,22%
8	Akdeniz Üniversitesi	271.643.000,00	1.000.000,00	0,37%
9	Aksaray Üniversitesi	66.170.000,00	380.000,00	0,57%
10	Amasya Üniversitesi	52.908.000,00	20.000,00	0,04%
11	Anadolu Üniversitesi	359.822.000,00	650.000,00	0,18%
12	Ankara Üniversitesi	518.557.000,00	2.500.000,00	0,48%
13	Ardahan Üniversitesi	43.185.000,00	100.000,00	0,23%
14	Artvin Çoruh Üniversitesi	49.189.000,00	150.000,00	0,30%
15	Atatürk Üniversitesi	364.043.000,00	1.500.000,00	0,41%
16	Bal,kesir Üniversitesi	148.323.000,00	500.000,00	0,34%
17	Bart,n Üniversitesi	48.652.000,00	300.000,00	0,62%
18	Batman Üniversitesi	50.070.000,00	200.000,00	0,40%
19	Bilecik eyh Edebalı Üniversitesi	55.491.000,00	300.000,00	0,54%
20	Bingöl Üniversitesi	57.880.000,00	150.000,00	0,26%
21	Bitlis Eren Üniversitesi	48.574.000,00	201.000,00	0,41%
22	Bo aziçi Üniversitesi	169.577.000,00	5.600.000,00	3,30%
23	Bozok Üniversitesi	75.104.000,00	140.000,00	0,19%
24	Bülent Ecevit Üniversitesi	131.612.000,00	350.000,00	0,27%
25	Bursa Teknik Üniversitesi	25.849.000,00	271.000,00	1,05%
26	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	157.906.000,00	400.000,00	0,25%
27	Çank,r, Karatekin Üniversitesi	65.776.000,00	258.000,00	0,39%

28	Celal Bayar Üniversitesi	174.329.000,00	300.000,00	0,17%
29	Çukurova Üniversitesi	285.453.000,00	1.050.000,00	0,37%
30	Cumhuriyet Üniversitesi	195.164.000,00	600.000,00	0,31%
31	Dicle Üniversitesi	224.194.000,00	750.000,00	0,33%
32	Dokuz Eylül Üniversitesi	385.654.000,00	1.200.000,00	0,31%
33	Dumlupınar Üniversitesi	127.521.000,00	300.000,00	0,24%
34	Düzce Üniversitesi	104.014.000,00	250.000,00	0,24%
35	Ege Üniversitesi	443.461.000,00	1.300.000,00	0,29%
36	Erciyes Üniversitesi	253.922.000,00	1.000.000,00	0,39%
37	Erzincan Üniversitesi	80.270.000,00	70.000,00	0,09%
38	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	184.894.000,00	480.000,00	0,26%
39	Fırat Üniversitesi	216.998.000,00	400.000,00	0,18%
40	Galatasaray Üniversitesi	52.892.000,00	600.000,00	1,13%
41	Gazi Üniversitesi	483.298.500,00	3.000.000,00	0,62%
42	Gaziantep Üniversitesi	182.197.000,00	600.000,00	0,33%
43	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	134.227.000,00	700.000,00	0,52%
44	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	61.851.000,00	250.000,00	0,40%
45	Giresun Üniversitesi	79.066.000,00	200.000,00	0,25%
46	Gümüşhane Üniversitesi	67.551.000,00	200.000,00	0,30%
47	Hacettepe Üniversitesi	503.622.000,00	1.135.000,00	0,23%
48	Harran Üniversitesi	138.228.000,00	400.000,00	0,29%
49	Hitit Üniversitesi	58.871.000,00	300.000,00	0,51%
50	İzmir Üniversitesi	57.637.000,00	300.000,00	0,52%
51	İzmir Kültür Üniversitesi	217.904.000,00	1.000.000,00	0,46%
52	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	40.171.000,00	300.000,00	0,75%
53	İstanbul Teknik Üniversitesi	307.135.000,00	4.000.000,00	1,30%
54	İstanbul Üniversitesi	713.478.000,00	992.000,00	0,14%
55	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	71.160.000,00	850.000,00	1,19%
56	Kafkas Üniversitesi	107.834.000,00	75.000,00	0,07%
57	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	174.270.000,00	300.000,00	0,17%
58	Karabük Üniversitesi	90.898.000,00	150.000,00	0,17%
59	Karadeniz Teknik Üniversitesi	248.741.000,00	600.000,00	0,24%
60	Karaman İsmail Hakkı Paşa Mehmetbey Üniversitesi	50.934.000,00	80.000,00	0,16%
61	Kastamonu Üniversitesi	66.418.000,00	150.000,00	0,23%
62	Kırıkkale Üniversitesi	139.770.000,00	800.000,00	0,57%
63	Kırklareli Üniversitesi	65.863.000,00	375.000,00	0,57%
64	Kocaeli Üniversitesi	215.569.000,00	600.000,00	0,28%
65	Mardin Artuklu Üniversitesi	55.449.000,00	250.000,00	0,45%
66	Marmara Üniversitesi	340.288.000,00	1.800.000,00	0,53%

67	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	81.885.000,00	410.000,00	0,50%
68	Mersin Üniversitesi	203.792.000,00	500.000,00	0,25%
69	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	95.385.000,00	467.000,00	0,49%
70	Mu la S,tk, Koçman Üniversitesi	131.625.000,00	400.000,00	0,30%
71	Mustafa Kemal Üniversitesi	144.728.000,00	320.000,00	0,22%
72	Nam,k Kemal Üniversitesi	114.446.000,00	50.000,00	0,04%
73	Nev ehir Üniversitesi	59.602.000,00	200.000,00	0,34%
74	Ni de Üniversitesi	88.910.000,00	725.000,00	0,82%
75	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	248.578.000,00	1.172.000,00	0,47%
76	Ordu Üniversitesi	61.484.000,00	379.000,00	0,62%
77	Orta Do u Teknik Üniversitesi	317.423.000,00	9.740.000,00	3,07%
78	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	49.861.000,00	200.000,00	0,40%
79	Pamukkale Üniversitesi	181.668.000,00	300.000,00	0,17%
80	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	81.440.000,00	550.000,00	0,68%
81	Sakarya Üniversitesi	198.992.000,00	1.200.000,00	0,60%
82	Selçuk Üniversitesi	330.284.000,00	360.000,00	0,11%
83	Siirt Üniversitesi	46.963.000,00	175.000,00	0,37%
84	Sinop Üniversitesi	49.784.000,00	300.000,00	0,60%
85	,rnak Üniversitesi	45.601.000,00	200.000,00	0,44%
86	Süleyman Demirel Üniversitesi	242.669.000,00	650.000,00	0,27%
87	Trakya Üniversitesi	178.653.000,00	700.000,00	0,39%
88	Uluda Üniversitesi	290.992.000,00	2.200.000,00	0,76%
89	U ak Üniversitesi	63.799.000,00	600.000,00	0,94%
90	Yalova Üniversitesi	50.431.000,00	440.000,00	0,87%
91	Y,ld,r,m Beyaz,t Üniversitesi	59.521.000,00	206.000,00	0,35%
92	Y,ld,z Teknik Üniversitesi	177.744.000,00	1.400.000,00	0,79%
93	Yüzüncü Y,l Üniversitesi	211.946.000,00	795.000,00	0,38%
	TOPLAM	14.645.061.500,00	70.931.000,00	0,48%

EK 2: LETME VE KT SAT ALANLARINDA ELEKTRON K B LG KAYNA I SA LAYAN F RMALAR VE LETME VE KT SAT ALANLARINDAK ELEKTRON K B LG KAYNA I PAKETLER

S,ra	Firma Ad,	Paket Ad,
1	ACBJ	American City Business Journals
2	Alexander Street Press	Business & Economics Video Online North America
3	Annual Reviews Incorporated	Annual Reviews Economics Collection
4	Asian Development Bank	Asian Development Bank
5	Books24x7, Inc.	Books 24x7 Business Pro Collection
6		Books 24x7 Finance Pro Collection
7	Bureau van Dijk Electronic Publishing	FAME (Financial Analysis Made Easy)
8	Business Monitor International	Business Monitor International Insight Reports
		Business Monitor International Reports
9	CABI Publishing	Economics and Sociology Abstracts (A&I)
10	Cairn	CAIRN Poches: Economie Finances
11	Cambridge Scientific Abstracts	Scopus Business and Economics (A&I)
12	Cambridge University Press	Cambridge Books Online (Economics)
13	Centre for Economic Policy Research	Centre for Economic Policy Research
14	Credo Reference	Credo BC Business Collection
		Credo Business Collection
		Credo Business Collection (Purchase Only)
		Credo Business Expert Press Collection
		Credo Economics Collection
		Credo Greenwood Guides to Business and Economics
15	De Gruyter	De Gruyter eJournal Package Politics, Economics, Sociology 2013
		De Gruyter eJournal Package Politics, Economics, Sociology 2014
16	Divan Enterprises	IndianJournals.com Business Economics & Management
17	East View Publications	China Academic Journals - (Series G) Economics/Politics/Law
		China Academic Journals - (Series J) Economy & Management
18	Ebrary	Ebrary Business and Economics Collection
19	EBSCO	Applied Science & Business Periodicals Retrospective: 1913-1983 (H.W. Wilson) (A&I)
		Business Abstracts with Full Text (H.W. Wilson)
		Business Book Review
		Business Book Summaries
		Business Continuity & Disaster Recovery Reference Center
		Business Periodicals Index Retrospective: 1913-1982 (H.W. Wilson) (A&I)
		Business Source Alumni Edition
		Business Source Alumni: Government Edition
		Business Source Corporate
		Business Source Corporate Plus
		Business Source Elite
		Business Source Elite: Government Edition
		Business Source Main Edition
		Business Source Premier
Business Source Select		
		Business Videos

		eBook BusinessCore (EBSCOhost)
		EBSCO Business Basics
		Economía y Negocios (EBSCO)(A&I)
		Finance Source
		Health Business FullTEXT Elite
		Health Business FullTEXT
		NHS Economic Evaluation Database
		Research Starters - Business
		Small Business Reference Center
		Small Business Reference Center Main Edition
20	EBSCO Open Access Lists	EBSCO Open Access Business and Economics Collection
21	Economagic.com	Economagic.com: Economic Time Series Page
22	Economática	Economática
23	Economist Intelligence Unit	Business Briefings
		EIU Country Finance
		EIU Viewswire
24	Edward Elgar Publishing	Elgar Business and Management- 2010 and Earlier
		Elgar Business and Management 2011
		Elgar Business and Management 2012
		Elgar Business and Management 2013
		Elgar Economics - 2010 and Earlier
		Elgar Economics 2011
		Elgar Economics 2012
		Elgar Economics 2013
		Elgar Encyclopedias of Law and Economics
25	Elsevier Science	Elsevier Business Intelligence
		ScienceDirect Backfile - Business, Management & Accounting
		ScienceDirect Backfile - Business, Management and Accounting (Supplement 1)
		ScienceDirect Backfile - Economics, Econometrics & Finance
		ScienceDirect Backfile - Economics, Econometrics & Finance (Supplement 1)
		ScienceDirect eBooks - Business, Management, Hospitality and Tourism 1995-2006
		ScienceDirect eBooks - Business, Management, Hospitality and Tourism 2007
		ScienceDirect eBooks - Business, Management, Hospitality and Tourism 2008
		ScienceDirect eBooks - Business, Management, Hospitality and Tourism 2009
		ScienceDirect eBooks - Business, Management, Hospitality and Tourism 2010
		ScienceDirect eBooks - Business, Management, Hospitality and Tourism 2011
		ScienceDirect eBooks - Finance 1995 - 2006
		ScienceDirect eBooks - Finance 2007
		ScienceDirect eBooks - Finance 2008
		ScienceDirect eBooks - Finance 2009
		ScienceDirect eBooks - Finance 2010
		ScienceDirect eBooks - Finance 2011
		ScienceDirect eBooks - Finance 2012
		ScienceDirect eBooks - Finance 2013
		ScienceDirect eBooks - Finance 2014
		ScienceDirect Subject Collections - Business, Management and Accounting
		ScienceDirect Subject Collections - Economics, Econometrics, and Finance
26	Emerald Insight	Emerald Accounting & Finance Subject Collection
		Emerald Accounting, Finance and Economics eJournal Collection
		Emerald Business Ethics and Law Subject Collection
		Emerald Business, Management and Strategy eJournal Collection

		Emerald eBook Series - Business, Management and Economics
		Emerald eBook Series - Business, Management and Economics (Expanded)
		Emerald Economics Subject Collection
		Emerald International Business Subject Collection
27	Euromonitor International	Euromonitor Passport
28	Federal Reserve Bank of Chicago	Federal Reserve Bank of Chicago Economic Research Publications
29	Federal Reserve Bank of Dallas	Federal Reserve Bank of Dallas Economic Research Publications
30	Federal Reserve Bank of St. Louis	Federal Reserve Bank of St. Louis Economic Research Publications
31	Gale Group	Business & Company Profile ASAP
		Business & Company Resource Center
		Business & Industry (Gale)
		Business & Management Practices (Gale)
		Business ASAP -- International
		Business Index ASAP
		Business Insights: Essentials
		Business Insights: Global
		European Business ASAP
		Expanded Academic ASAP
		Financial Times Historical Archive, 1888-2006
		General Business File ASAP
		InfoTrac Business Economics & Theory Collection
		InfoTrac Small Business eCollection
RDS Business Suite		
Small Business Resource Center		
32	Grey House Publishing	Financial Ratings Series
33	HeinOnline	HeinOnline Taxation and Economic Reform in America Parts I & II, 1781-2011
34	IGI	Business, Administration, and Management Technologies
		InfoSci-Business Technologies
35	Informit	Informit Business Collection
36	Institutional Investor, Inc	Institutional Investor - Business Library
37	International Monetary Fund	International Monetary Fund (IMF) eLibrary
38	JSTOR	JSTOR Business & Economics Current Collection
		JSTOR Business I Archive Collection
		JSTOR Business I Current Collection
		JSTOR Business II Archive Collection
		JSTOR Business II Current Collection
		JSTOR Business III Archive Collection
		JSTOR Business III Current Collection
JSTOR Business IV Archive Collection		
39	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	Economics Package (MIT Press)
40	McGraw-Hill	McGraw-Hill eBooks: Business
41	Mergent, Inc.	Mergent Key Business Ratios
42	North American Business Press	North American Business Press
43	OCLC	Business & Industry (OCLC)
		Business and Management Practices (OCLC)
44	OECD	OECD-iLibrary Economic Surveys
45	OhioLINK	Business & Industry (OhioLINK)
46	Oxford Business Group	Oxford Business Group
47	Oxford University Press	Oxford Handbooks Online (Business & Management)
		Oxford Handbooks Online (Economics and Finance)
		Oxford Journals Economics & Finance
		Oxford Scholarship Online (Business and Management)
		Oxford Scholarship Online (Economics and Finance)
		Oxford University Press Economics and Finance (COUPERIN 2012)
48	Palgrave Macmillan Ltd	Palgrave Connect Business & Management eBook Collection

		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2000-2002
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2003
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2004
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2005
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2006
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2007
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2008
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2009
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2010
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2011
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2012
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2013
		Palgrave Connect Business & Management eBook Collection 2014
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2000-2001
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2002-2003
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2004
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2005
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2006
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2007
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2008
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2009
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2010
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2011
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2012
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2013
		Palgrave Connect Economics & Finance eBook Collection 2014
49	Proquest Info & Learning Co	ABI/INFORM Global
		CBCA Complete: Business
		CBCA Fulltext Business
		CBCA: Reference & Current Events: Business
		Materials Business File (A&I)
		ProQuest Asian Business & Reference
		ProQuest Business Dateline
		ProQuest Career & Technical Education: Business
		ProQuest Dissertations & Theses A&I: Business (A&I)
		ProQuest Dissertations & Theses: Business
		ProQuest European Business
		ProQuest Financial Times

		Proquest Noticias Financieras ProQuest Research Library: Business
50	Retriever Sverige AB	Retriever Business
51	Sabinet Online	SA ePublications (Business & Finance)
52	Springer Verlag	Springer Book Archive (Business and Economics)
		Springer eBooks (Business and Economics 2005)
		Springer eBooks (Business and Economics 2006)
		Springer eBooks (Business and Economics 2007)
		Springer eBooks (Business and Economics 2008)
		Springer eBooks (Business and Economics 2009)
		Springer eBooks (Business and Economics 2010)
		Springer eBooks (Business and Economics 2011)
		Springer eBooks (Business and Economics 2012)
		Springer eBooks (Business and Economics 2013)
		Springer eBooks (Business and Economics 2014)
		Springer for R&D Finance, Business & Banking
		SpringerLINK Business and Economics
		SpringerLINK Business and Economics Archives
53	Taylor and Francis	BUSINESSnetBASE
		ECONOMICSnetBASE
		Taylor & Francis Business Management & Economics Archive 2008
		Taylor & Francis Business Management & Economics Archive 2009
		Taylor & Francis Business Management & Economics Archive 2010
		Taylor & Francis Business Management & Economics Archive 2011
		Taylor & Francis Business Management & Economics Archive 2012
		Taylor & Francis Business, Management & Economics
		Taylor & Francis Business, Management and Economics Archive
		Taylor & Francis eBooks (Business & Management)
		Taylor & Francis eBooks (Economics)
54	The Conference Board, Inc.	Business & Economics Portfolio
55	The Rosen Publishing Group	Financial Literacy
56	Thomson Reuters	SEC Compliance: Financial Reporting and Forms
57	vLex	vLex News & Business
58	Wiley-Blackwell	Wiley - Blackwell : Banking and Finance (NB)
		Wiley - Blackwell : Economics (NB)
		Wiley - Blackwell Business & Management Collection (ACIEGE)
		Wiley Online Library - Business and Management Backfiles
		Wiley Online Library - Economics, Finance and Accounting Backfiles
		Wiley Online Library Books- Business, Economics, Finance, Accounting
59	Wolters Kluwer	Kluwer Finance & ControlBase
60	World Bank	Global Economic Monitor
		Global Findex: Global Financial Inclusion Database
		World Development Indicators (WDI) & Global Development Finance (GDF)
61	World Scientific Publishing Company	Economics, Finance, and Management Archive
62	World Trade Press	AtoZ World Business
63	(Lan Publishing)	- Lan Publishing (- Economics and Management)

**EK 3: 2013 YILINDA STANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİNİN X FİRMASINDAN ALDIĞI 150
DERGİLERİN FİYATLARI**

2013 Yılı, İstanbul Medeniyet Üniversitesinin X Firmasından Aldığı 150 Dergi		
Sıra	Dergi Adı	Fiyat, (\$)
1	African Conflict & Peacebuilding Review	71,5
2	Afterall	94
3	American Music	110
4	American Journal of Archaeology	295
5	American Journal of Psychology	258
6	The American Journal of Theology and Philosophy	99
7	American Literary Realism	50
8	Anthropology Now	370
9	Art Documentation	192
10	Black Camera	78,75
11	Bulletin of the Council for Research in Music Education	76
12	Crime and Justice	90
13	Cultural Critique	78
14	Ethnomusicology	151
15	The Global South	70
16	History of the Present	160
17	Illinois Classical Studies	88
18	Infection Control and Hospital Epidemiology	456
19	International Legal Materials	265
20	Interdisciplinary Literary Studies	126
21	International Journal of Feminist Approaches to Bioethics	85,5
22	Journal of Animal Ethics	166
23	Journal of Assessment and Institutional Effectiveness	126
24	Journal of Empirical Research on Human Research Ethics	358
25	Journal of English and Germanic Philology	144
26	The Journal of Law and Economics	111
27	The Journal of Legal Studies	89
28	Journal of Modern Periodical Studies	118
29	Journal for Research in Mathematics Education	200
30	Journal of the Society of Architectural Historians	421
31	Law and Literature	200
32	Mathematics Teacher	150
33	Mathematics Teaching in the Middle School	150
34	Mediterranean Studies	105

35	The Michigan Historical Review	30
36	New Criminal Law Review	196
37	Oregon Historical Quarterly	68
38	Pennsylvania History	121
39	Pennsylvania Legacies	22
40	Pennsylvania Magazine of History and Biography	82,5
41	Philosophy of Music Education Review	63
42	Polish American Studies	102
43	Preternature	118
44	Proceedings of the Annual Meeting American Society of Intern	132
45	Publications of the Astronomical Society of the Pacific	410
46	Qui Parle	63
47	Slavonic and East European Review	325
48	Slavic Review	200
49	Southern California Quarterly	180
50	Social Problems	235
51	Soundings: An Interdisciplinary Journal	124
52	Storyworlds	67
53	Supreme Court Economic Review	60
54	The Supreme Court Review	75
55	Teaching Children Mathematics	150
56	Transition	103,5
57	West 86th	105
58	Wicazo Sa Review	50
59	The William and Mary Quarterly	85
60	Year's Work in Modern Language Studies	375
61	Yearbook for Traditional Music	100
62	Massachusetts Historical Review	25
TOPLAM		9268,75

EK 4: LETME VE KT SAT ALANLARINDAK ELEKTRON K B LG KAYNAKLARININ ÖZELL KLER N ARA TIRMAK Ç N VTSÖLERE (VER TABANI SORUMLUSU) GÖNDER LEN ANKET SORULARI

- 1- Veri taban,n,z,n hangi alan ve disiplinlerdeki yay,nlar, kapsad, ,n, k,saca yazar m,s,n,z?
- 2- çindeki yay,nlar,n say,s,n, türlerine göre s,ralar m,s,n,z? (Lütfen kar ,s,na yaz,n,z)
Toplam dergi say,s, (í í í í .. adet)
Hakemli dergi say,s, (í í í í .. adet)
Kitap say,s, (í í í í .. adet)
Konferans kitap say,s, (í í í í .. adet)
Standart say,s, (í í í í .. adet)
Ve di erleri
- 3- Verileriniz herhangi bir elektronik bilgi deposunda saklan,yor mu? (Evet Hay,r)
- 4- Konsorsiyum fiyatland,rma yönteminiz nas,ld,r? (FTE say,s, Abone say,s, Di er)
- 5- Eri im h,zl, ve güvenilir mi? (Evet Hay,r)
- 6- Kaynaklar, sa layan yay,nc,n,n kendisi mi yoksa arac, firma m,? (Arac, Firma Yay,nc,)
- 7- Geriye dönük eri im var m,? (Evet Hay,r)
- 8- Abonelik bitiminde eri im var m,? (Evet Hay,r)
- 9- Ambargolu yay,n içeriyor mu? (Evet í ay, í y,l Hay,r)
- 10- Düzenli güncelleniyor mu? (Evet Hay,r)
- 11- Yönetici modülü var m,? (Evet Hay,r)
- 12- Ki isel hesap olu turulabiliyor mu? (Evet Hay,r)
- 13- Yard,m sayfas, var m,? (Evet Hay,r)

- 14- Uyar, gönderme özelli i var m,? (Evet Hay,r)
- 15- Otomatik e-posta at,yor mu? (Evet Hay,r)
- 16- Filtreleme özelli i var m,? (Evet Hay,r)
- 17- Kullan,m için ek programa ihtiyaç var m,? (Evet Hay,r)
- 18- Lisans anla mas, var m,? (Evet Hay,r)
- 19- Uzaktan eri im var m,? (Evet Hay,r)
- 20- E zamanl ,s,n,rs,z kullan,m var m,? (Evet Hay,r)
- 21- statistikler COUNTER uyumlu mu? (Evet Hay,r)
- 22- statistikler web üzerinden al,nabiliyor mu? (Evet Hay,r)
- 23- Y,ll,k fiyat art, ,n,z belli mi? (Yüzdesiyle yazar m,s,n,z?) (Yüzde í ..)
- 24- Abonelik modeliniz nas,ld,r? (e-only elektronik + bas,l,)
- 25- Sadece elektronik aboneliklerden kurumlardan ücret talep ediliyor mu (Evet Hay,r)
- 26- Teknik destek, kullan,c, e itimi gibi faaliyetleriniz var m,? (Evet Hay,r)
- 27- Abone iptalleri nas,l yap,l,yor?
- 28- Konsorsiyum d, , sat, ,n,z var m,? (Evet Hay,r)
- 29- Fiyat,n,z, yazman,z mümkün mü? (í í í FTE í í í .\$, í í í í FTE í í í í .\$, í í í í FTE í í í í .\$.)
- 30- Depozito ücreti var m,? (Evet Hay,r)
- 31- Sorumlusu oldu unuz veri taban,n,n di er veri tabanlar,yla çak, ma oran, nedir? (%....)
- 32- Veri taban,n,z,n en önemli 3 yay,nc,s,n, yazar m,s,n,z?
- 33- Veri taban,n,z,n içindeki en önemli iki kayna ,n ismini yazar m,s,n,z?

Ek 5: SAGE VERİ TABANININ 2012 YILI GENEL DEĞERLENDİRMESİ

SAGE Premier Journals							
Sıra	Kurum Adı	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Sayısı	Kullanım Başına Maliyeti (USD)	Kişi Başına Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	11837	16596,77	4072	4,08	1,40210949	2,677890513
2	Adnan Menderes Üniversitesi	9304	9653,23	3119	3,09	1,03753547	2,052464531
3	Afyon Kocatepe Üniversitesi	13466	16596,77	2772	5,99	1,23249443	4,75750557
4	Akdeniz Üniversitesi	12422	8193,55	7692	1,07	0,6595999	0,410400097
5	Aksaray Üniversitesi	1896	9653,23	517	18,67	5,09136603	13,57863397
6	Anadolu Üniversitesi	20014	8193,55	14491	0,57	0,40939093	0,160609074
7	Ankara Üniversitesi	38166	9314,52	15170	0,61	0,24405282	0,365947178
8	Atatürk Üniversitesi	28362	12153,23	5779	2,1	0,42850398	1,671496016
9	Bozüyük Üniversitesi	11294	13758,06	27309	0,5	1,21817425	-0,71817425
10	Celal Bayar Üniversitesi	13779	11032,26	1978	5,58	0,80065752	4,779342478
11	Çukurova Üniversitesi	24876	9314,52	5802	1,61	0,37443801	1,235561987
12	Cumhuriyet Üniversitesi	16371	9537,1	2632	3,62	0,58256063	3,037439375
13	Dicle Üniversitesi	11563	11032,26	2736	4,03	0,95410015	3,075899853
14	Dokuz Eylül Üniversitesi	36307	9314,52	16652	0,56	0,25654887	0,303451125
15	Ege Üniversitesi	30880	9314,52	15135	0,62	0,30163601	0,31836399
16	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	15843	11032,26	4379	2,52	0,69634918	1,823650824
17	Fırat Üniversitesi	16284	11032,26	3349	3,29	0,67749079	2,612509211
18	Galatasaray Üniversitesi	2877	6814,52	1796	3,79	2,36862009	1,42137991
19	Gazi Üniversitesi	54791	9314,52	23338	0,4	0,17000091	0,229999087
20	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	7748	9653,23	3828	2,52	1,24589959	1,274100413
21	Hacettepe Üniversitesi	30437	9314,52	30992	0,3	0,30602622	-0,00602622
22	Harran Üniversitesi	5871	9653,23	780	12,38	1,64422245	10,73577755
23	Hitit Üniversitesi	2776	9653,23	372	25,95	3,47738833	22,47261167
24	İnönü Üniversitesi	12634	11032,26	4090	2,7	0,87321988	1,826780117

25	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	9314,52	10244	0,91	0,37998287	0,530017134
26	İstanbul Üniversitesi	55879	9314,52	22386	0,42	0,16669089	0,253309114
27	Zmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	2734	6814,52	2135	3,19	2,49250914	0,697490856
28	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	8216	9653,23	1670	5,78	1,17493062	4,605069377
29	Karadeniz Teknik Üniversitesi	30512	9903,23	4696	2,11	0,32456837	1,785431633
30	Kastamonu Üniversitesi	3183	9653,23	695	13,89	3,03274584	10,85725416
31	Kırkkale Üniversitesi	10223	9653,23	1539	6,27	0,94426587	5,325734129
32	Kocaeli Üniversitesi	27501	12153,23	5337	2,28	0,44191957	1,838080433
33	Mersin Üniversitesi	11487	11032,26	3478	3,17	0,96041264	2,20958736
34	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	11976	8193,55	1258	6,51	0,68416416	5,825835838
35	Niğde Üniversitesi	6889	9653,23	815	11,84	1,40125272	10,43874728
36	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	18318	8193,55	5348	1,53	0,44729501	1,08270499
37	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	25313	9314,52	27244	0,34	0,36797377	-0,02797377
38	Pamukkale Üniversitesi	18767	11032,26	4556	2,42	0,58785421	1,832145788
39	Sakarya Üniversitesi	25551	12153,23	4757	2,55	0,47564596	2,074354037
40	Selçuk Üniversitesi	48104	12153,23	8190	1,48	0,25264489	1,227355106
41	Süleyman Demirel Üniversitesi	20649	11032,26	5842	1,89	0,53427575	1,355724248
42	Uludağ Üniversitesi	29683	9314,52	6773	1,38	0,31379982	1,066200182
43	Uşak Üniversitesi	5639	7240,32	896	8,08	1,28397234	6,796027664
SAGE Premier Journals		814935	436930,76	316639	1,38	0,53615412	0,843845877

EK 6: JSTOR VERİ TABANININ 2012 YILI GENEL DEĞERLENDİRMESİ

JSTOR							
Sıra	Kurum Adı	FTE	Ödenen Tutar (USD)	Kullanım Sayısı	Kullanım Başına Maliyeti (USD)	Kişi Başına Yapılan Harcama (USD)	Kar Durumu
1	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	11837	4100	10346	0,4	0,34637155	0,053628453
2	Adnan Menderes Üniversitesi	9304	9932	11347	0,88	1,06749785	-0,18749785
3	Afyon Kocatepe Üniversitesi	13466	4750	4762	1	0,35274023	0,647259765
4	Akdeniz Üniversitesi	12422	5200	16968	0,31	0,41861214	-0,10861214
5	Anadolu Üniversitesi	20014	4993	28956	0,17	0,24947537	-0,07947537
6	Ankara Üniversitesi	38166	2150	29026	0,07	0,05633286	0,013667138
7	Ardahan Üniversitesi	1015	2830	870	3,25	2,78817734	0,46182266
8	Atatürk Üniversitesi	28362	4600	18698	0,25	0,16218884	0,087811156
9	Balıkesir Üniversitesi	13127	2040	2536	0,8	0,15540489	0,644595109
10	Bartın Üniversitesi	860	1850	252	7,34	2,15116279	5,188837209
11	Bingöl Üniversitesi	1447	5600	2709	2,07	3,87007602	-1,80007602
12	Bozüyük Üniversitesi	11294	14970	102929	0,15	1,32548256	-1,17548256
13	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	15249	6014	19566	0,31	0,39438652	-0,08438652
14	Çankırı, Karatekin Üniversitesi	2699	2250	10233	0,22	0,83364209	-0,61364209
15	Celal Bayar Üniversitesi	13779	4750	8968	0,53	0,34472748	0,185272516
16	Çukurova Üniversitesi	24876	8596	10975	0,78	0,34555395	0,434446052
17	Cumhuriyet Üniversitesi	16371	7025	10616	0,66	0,42911245	0,230887545
18	Dicle Üniversitesi	11563	2450	2525	0,97	0,21188273	0,758117271
19	Dou Akdeniz Üniversitesi	14122	2825	13965	0,2	0,20004249	-4,2487E-05
20	Dokuz Eylül Üniversitesi	36307	9594	43125	0,22	0,26424656	-0,04424656
21	Ege Üniversitesi	30880	5208	48698	0,11	0,16865285	-0,05865285
22	Erciyes Üniversitesi	22113	7150	11975	0,6	0,32333921	0,276660788

23	Firat Üniversitesi	16284	7000	4836	1,45	0,42986981	1,020130189
24	Galatasaray Üniversitesi	2877	2150	9590	0,22	0,74730622	-0,52730622
25	Gazi Üniversitesi	54791	4575	21870	0,21	0,08349911	0,126500885
26	Gaziantep Üniversitesi	8636	2920	3997	0,73	0,3381195	0,3918805
27	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	7748	4750	3498	1,36	0,61306144	0,746938565
28	Giresun Üniversitesi	3591	10370	401	25,86	2,88777499	22,97222501
29	Gümüşhane Üniversitesi	2609	3461	1552	2,23	1,3265619	0,903438099
30	Hacettepe Üniversitesi	30437	9400	74938	0,13	0,30883464	-0,17883464
31	Harran Üniversitesi	5871	3400	697	4,88	0,5791177	4,300882303
32	Hitit Üniversitesi	2776	5055	1967	2,57	1,82096542	0,749034582
33	İnönü Üniversitesi	12634	3000	3602	0,83	0,23745449	0,592545512
34	İstanbul Teknik Üniversitesi	24513	2500	30664	0,08	0,1019867	-0,0219867
35	İstanbul Üniversitesi	55879	5000	34894	0,14	0,08947905	0,050520947
36	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	2734	4340	6604	0,66	1,5874177	-0,9274177
37	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	8216	2001	2206	0,91	0,24354917	0,666450828
38	Karabük Üniversitesi	2667	4963	1912	2,6	1,86089239	0,739107612
39	Karadeniz Teknik Üniversitesi	30512	7720	12129	0,64	0,25301521	0,386984793
40	Karaman İsmail Hakkı Karateke Mehmetbey Üniversitesi	4169	850	325	2,62	0,20388582	2,416114176
41	Kırklareli Üniversitesi	10223	2250	1730	1,3	0,22009195	1,07990805
42	Kocaeli Üniversitesi	27501	7050	9605	0,73	0,25635431	0,473645686
43	Mardin Artuklu Üniversitesi	287	3000	3136	0,96	10,4529617	-9,49296167
44	Marmara Üniversitesi	46158	9400	25656	0,37	0,20364834	0,166351662
45	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	3816	4575	1662	2,75	1,19889937	1,551100629
46	Mersin Üniversitesi	11487	4750	7028	0,68	0,41351093	0,266489075
47	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	6491	2945	5298	0,56	0,45370513	0,10629487
48	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	11976	3050	10756	0,28	0,25467602	0,025323981
49	Mustafa Kemal Üniversitesi	8592	11672	2510	4,65	1,358473	3,291527002
50	Namık Kemal Üniversitesi	2849	11047	1648	6,7	3,87750088	2,822499122

51	Ni de Üniversitesi	6889	4400	2478	1,78	0,63869938	1,141300624
52	Ondokuz May,s Üniversitesi	18318	12350	12177	1,01	0,67420024	0,33579976
53	Orta Do u Teknik Üniversitesi	25313	9380	122286	0,08	0,37056058	-0,29056058
54	Pamukkale Üniversitesi	18767	4750	21514	0,22	0,25310385	-0,03310385
55	Recep Tayyip Erdo an Üniversitesi	2355	18390	3031	6,07	7,8089172	-1,7389172
56	Sakarya Üniversitesi	25551	5689	19442	0,29	0,22265273	0,067347266
57	Selçuk Üniversitesi	48104	10500	14142	0,74	0,21827707	0,521722934
58	,rnak Üniversitesi	537	3267	587	5,57	6,08379888	-0,51379888
59	Süleyman Demirel Üniversitesi	20649	6650	18550	0,36	0,32204949	0,037950506
60	Trakya Üniversitesi	11536	2192	4449	0,49	0,19001387	0,29998613
61	Uluda Üniversitesi	29683	2750	16917	0,16	0,09264562	0,067354378
62	U ak Üniversitesi	5639	1920	11796	0,16	0,3404859	-0,1804859
63	Y,ld,z Teknik Üniversitesi	21800	1650	7463	0,22	0,07568807	0,144311927
64	Yüzüncü Y,l Üniversitesi	11090	3550	1916	1,85	0,32010821	1,529891794
JSTOR Genel Ortalama		1001828	349509	951504	0,37	0,34887126	0,021128737

ÖZGEÇM

1978 y,l,nda Bitlis'in Mutki İlçesi'ne bağlı, Kayabaşı Köyünde doğdu. 1980 y,l,nda ailesiyle birlikte Bitlis'in Güroymak İlçesi'ne bağlı, Gölbaşı Köyüne taşındı. İlk ve ortaokulu Gölbaşı'da okudu. Lise 1. Ve 2. sınıflar, Mersin Atatürk Lisesinde okuduktan sonra 3. sınıf, Bitlis Lisesinde okuyarak 1994 y,l,nda liseden mezun oldu. 1997 y,l,nda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümüne girdi. Öğrenciliğinin son iki senesinde Hürriyet Gazetesi Dokümantasyon Merkezi'nde çalıştı. 2001 y,l,nda üniversiteden mezun olduktan sonra Bitlis'in Güroymak İlçesi'ne bağlı, Çatak Köyünde 3 yıl vekil öğretmen olarak çalıştı. Askeliğinin ilk 4 ayını, Tuzla Piyade Okulu'nda diğer kısımlarını da Konya 47. Motorlu Piyade Alayı'nda Yedek Subay olarak yaptı. 2005 y,l,nda Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'na Kütüphaneci olarak atandı. 7 yıl burada çalıştıktan sonra 2012 y,l,nda İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne Enstitü Sekreteri olarak atandı. Halen, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda Şube Müdürü Vekili olarak çalışmaktadır.